

2023-09-13

Handläggare
Suzanne Hartenberger
Telefon: 0850806125**Till**
Bromma stadsdelsnämnd

Tertialrapport Tertial 2 2023 för Bromma stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner tertialrapport 2 med bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen
2. Nämnden ansöker om budgetjustering med 0,7 mnkr för kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning, bilaga 3
3. Nämnden ansöker om budgetjustering med 2,4 mnkr för ökade kapitalkostnader inom stadsmiljöområdet, bilaga 3
4. Nämnden ansöker om budgetjustering med 0,6 mnkr stimulansbidrag för utbyggnad av boenden för äldre och personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning, bilaga 1
5. Nämnden anmäler omslutningsförändringar för ökade intäkter om 22,4 mnkr

Lisa Kinnari
Stadsdelsdirektör**Bromma stadsdelsnämnd**

Köpsvängen 24

0850806125
08-508 06 000
bromma@stockholm.se
start.stockholm

Sammanfattning

Tertialrapport 2 2023 för Bromma stadsdelsnämnd följer upp de mål och indikatorer som kommunfullmäktige fastställt i stadens budget 2023. I tertialrapporten redovisas resultat och analyser av nämndens arbete under året fram till och med augusti. Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att

kommunfullmäktiges tre inriktningsmål kommer att uppfyllas under året.

Bakgrund

Tertialrapporterna är en del av den löpande uppföljningen som kommunstyrelsen ansvarar för. Uppföljningen baseras i huvudsak på prognostiserade avvikelser mot budget och verksamhetsmål. Rapporteringen ger kommunstyrelsen en samlad bild av budgethållning, effektivitet och kvalitet i relation till beslutade mål.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats av förvaltningsledningen i samverkan med chefer och nyckelpersoner inom respektive avdelning. Ärendet har behandlats i pensionärsrådet 2023-09-18 och i förvaltningsgruppen 2023-09-21.

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	5
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	7
KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	7
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid.....	9
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	13
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	24
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet	33
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv.....	42
KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	50
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	51
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	56
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	58
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer.....	60
KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	63
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	66
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	67
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	74
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	77

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	82
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	87
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	96
Uppföljning av ekonomi	103
Uppföljning av driftbudget	103
Resultatenheter	111
Investeringar	112
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	112
Verksamhetsprojekt (driftprojekt)	112
Omslutningsförändringar	112
Budgetjusteringar.....	113
Medel för lokaländamål	113
Analys av balansräkning.....	113
Övrigt.....	114
Intern kontroll.....	114
Särskilda redovisningar.....	116
Övrigt	116

Bilagor

Bilaga 01 - SDN06

Bilaga 02 - UH018

Bilaga 03 - Ansökan om budgetjusteringar

Sammanfattande analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämnden bidrar till att kommunfullmäktiges tre inriktningsmål kommer att uppfyllas. Bedömningen grundar sig på att 15 av 16 mål för verksamhetsområdet prognostiseras att uppfyllas helt och att ett mål kommer att uppfyllas delvis.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Förvaltningen gör bedömningen att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundas på att kommunfullmäktiges fem mål för verksamhetsområdet som är kopplade till inriktningsmålet prognostiseras att uppfyllas helt.

Socialtjänsten arbetar för att främja jämlika uppväxtvillkor för barn och unga genom tidiga insatser och stöd till föräldrar. Detta sker bland annat inom ramen för familjecentrerat arbetssätt (FCA) i samverkan med förskolan och regionen.

Renoveringen och anpassningen av Ungdomens hus fortsätter för att skapa en trygg och tillgänglig fritid. Samarbetet mellan fritidsverksamheten, skolor och andra aktörer är centralt.

Fritidsverksamheten eftersträvar en ökad inkludering av unga med funktionsnedsättning.

Förskolans resultat för KF:s indikatorer varierar mellan förskoleområdena och påverkas av förskolornas förutsättningar. Förskolan genomför olika insatser för att säkerställa kvalitet och en hållbar förskola. Fokus har bland annat varit på språkutvecklande insatser.

Socialtjänsten arbetar för att öka kvaliteten och rättssäkerheten i utredning, beslut och utförande. Barn och vuxnas delaktighet är centralt.

Stadens program för tillgänglighet och delaktighet ligger till grund för aktiviteter som utvecklats i samråd med rådet för funktionshinderfrågor.

Äldreomsorgen arbetar för att förbättra äldres livskvalitet, delaktighet och trygghet genom digital teknik, kompetensutveckling och ökad kontinuitet i omsorgen.

Inom förvaltningens verksamheter erbjuds en mängd kultur- och fritidsaktiviteter för olika åldersgrupper. Förvaltningen investerar i parker för att främja spontana aktiviteter och idrott. Olika åtgärder planeras och genomförs för att säkerställa tillgängligheten i parkerna.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Förvaltningen gör bedömningen att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundas på att kommunfullmäktiges fyra mål för verksamhetsområdet som är kopplade till inriktningsmålet prognostiseras att uppfyllas helt.

Förvaltningen arbetar aktivt för att minska klimatpåverkan genom åtgärder så som återbruk, energieffektivisering, minskat matsvinn och sortering av avfall. Åtgärder har vidtagits för att minska plastanvändningen och främja inköp av klimatsmarta livsmedel.

Den biologiska mångfalden stärks genom att högstubbar har lämnats kvar efter trädfällning, ekar har planterats och holkar har satts upp för fladdermöss och fåglar. Invasiva växter har bekämpats och informationssatsningar har gjorts för att informera om den biologiska

mångfalden.

Trafiksäkerheten och tillgängligheten för gång- och cykeltrafikanter på parkmark har förbättrats. Effektiva och hållbara transporter främjas inom förvaltningen. Förvaltningens medarbetare har i huvudsak transporterat sig via gång, cykel och kollektivtrafik.

Förvaltningen eftersträvar att erbjuda en hälsosam miljö fri från skadliga kemikalier. Rutiner och system finns för att följa upp och ersätta skadliga kemiska produkter. Målet att öka andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna är utmanade på grund av utbudet och priserna på ekologiska produkter. Det pågår ett arbete för att öka användningen av ekologiska livsmedel genom utbildning och kunskapsutbyte.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Förvaltningen gör bedömningen att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundas på att sex av kommunfullmäktiges sju mål för verksamhetsområdet som är kopplade till inriktningsmålet prognostiseras att uppfyllas helt. Ett mål prognostiseras att uppfyllas delvis.

Nämnden prognostiserar ett överskott med 14,8 miljoner kronor för verksamhetsåret 2023. Det prognostiserade resultatet inkluderar budgetjusteringar, prestationsförändringar och resultatenheternas fonddispositioner.

Förvaltningen handlägger ekonomiskt bistånd för omkring 300 hushåll i Bromma. Andelen barn som ingår i hushåll med ekonomiskt bistånd har ökat något i jämförelse med föregående år. Orsaken är att många nyanlända familjer med många barn har sökt ekonomiskt bistånd. Nyanlända får stöd för att uppnå egen försörjning och etablering i samhället.

Förvaltningens verksamheter tog tillsammans fram 530 platser för sommarjobb. Av dessa behölls 380, övriga platser tilldelades andra förvaltningar.

Samarbetet med universitet och högskolor fortsätter bland annat genom mottagande av studenter för verksamhetsförlagd utbildning.

Förvaltningen samverkar med det lokala näringslivet bland annat i trygghetsfrågan. Platssamverkan på Brommaplan har ökat tryggheten och trivseln på platsen till gagn för både människor som vistas på platsen och företagare.

Förvaltningen arbetar aktivt för att förebygga vräkningar och hemlöshet, särskilt gällande barnfamiljer. Samarbetet med SHIS fortsätter att utvecklas för att möta behoven hos barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden. Personer som beviljats tillfälligt boende av socialtjänsten får stöd i sin process att ta sig ur hemlöshet.

Olika insatser kommer att genomföras under året för att öka medarbetares motivation och engagemang. Bland annat har arbetet med att stärka och utveckla aktivt medarbetarskap påbörjats. En av förvaltningens största utmaningar är kompetensförsörjning. Arbeta pågår med att stärka arbetsgivarvarumärket.

Andelen timavlönade ska minska genom bemanningsteam och fast anställda vikarier.

Sjukfrånvaron fortsätter att minska. Genom tidiga insatser, uppföljningar och hälsofrämjande åtgärder och arbetslivsinriktad rehabilitering minskar sjukfrånvaron och hälsan ökar hos medarbetare.

Förvaltningens krisberedskap hanteras genom att krigsorganisationen har fastställts. Planering av utbildning och kommunikation pågår.

Informationssäkerhetsarbetet har stärkts under året genom olika insatser.

Förvaltningen arbetar med trygghetsskapande åtgärder utifrån stadens trygghetsprogram och den lokala överenskommelsen med polisen. För att öka tryggheten på Brommaplan och i Blackeberg arbetar förvaltningen med platssamverkan. Arbetet mot våldsbejakande extremism är inkluderat i förvaltningens brottsförebyggande arbete.

Skötseln av parker och grönområden är viktigt för att öka tryggheten i stadsdelsområdet.

Medvetenheten om de globala målen i Agenda 2030 och om hur arbetet inom den ordinarie verksamheten bidrar till måluppfyllnaden har ökat inom organisationen.

Barnens rättigheter beaktas genom barnkonsekvensanalyser och genom stärkt barnrättsarbete inom socialtjänsten och förskolan. Organisationen har också fokuserat på ökad medvetenhet om hbtqi-begreppet och nationella minoriteters rättigheter. Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning är också prioriterat.

Den lokala demokratin har stärkts genom målgruppsanpassade dialogmöten och det påbörjade arbetet som ska resultera i en medborgarbudget 2024.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundas på att samtliga verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet prognostiseras att uppfyllas helt.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 1.1, *Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid***, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas helt.

Socialtjänsten i Bromma arbetar för att barn och unga ska ha jämlika uppväxtvillkor genom tidiga insatser och stöd till föräldrar. Inom ramen för familjecentrerat arbetssätt (FCA) erbjuds olika stöd och informationsaktiviteter i samverkan mellan socialtjänst, förskolan och regionen.

För att främja en trygg, meningsfull och tillgänglig fritid fortsätter renoveringen och anpassningen för ett nytt Ungdomens hus. Fritidsverksamhetens samarbete med skolor och andra aktörer är centralt. Verksamheten eftersträvar en ökad inkludering av barn och unga med funktionsnedsättning.

För KF:s mål för verksamhetsområdet 1.2, *Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan*, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas helt.

Resultaten för KF:s indikatorer varierar mellan olika förskoleområden och påverkas av förskolornas olika förutsättningar. För att säkerställa kvalitet och hållbarhet i förskolan genomförs aktiviteter för språkutveckling, naturvetenskap, matematik, kultur och fysisk aktivitet. Det språkutvecklande arbetet är ett prioriterat område. Samverkan med vårdnadshavare och socialtjänsten för tidiga insatser fortsätter att utvecklas. Kompetensutveckling och attraktiva arbetsmiljöer för personal är också prioriterade områden.

För KF:s mål för verksamhetsområdet 1.3, *Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst*, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas helt.

Socialtjänsten fortsätter arbetet med att öka kvaliteten och rättssäkerheten i utredning, beslut och utförande. Barn och ungas delaktighet ska stärkas genom olika insatser. Arbetet med vuxnas ökade delaktighet pågår också. Antalet barn- och ungdomsärenden som återaktualiseras har minskat jämfört med föregående år. Socialtjänstens samverkan med skolor, förskolor, polisen och andra aktörer fortgår. En skolsociolog har anställts och fältverksamheten arbetar aktivt med ungdomar i åldersgruppen 11-18 år.

Stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning ligger till grund för de aktiviteter som tagits fram tillsammans med rådet för funktionshinderfrågor.

För KF:s mål för verksamhetsområdet 1.4, *Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet*, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas helt.

Brommas äldreomsorg arbetar för att förbättra äldres livskvalitet, delaktighet och trygghet genom en rad åtgärder. Bland annat genom digital teknik, kompetensutveckling och ökad kontinuitet i omsorgen. Delaktighet och kvalitetsuppföljningar är prioriterade områden. För att öka kontinuiteten för omsorgstagare görs ett försök med resursteam som ska bemanna vid frånvaro. De öppna verksamheterna är en av flera kanaler för att sprida information till Brommas seniorer om vilket stöd som finns att söka inom äldreomsorgen.

För KF:s mål för verksamhetsområdet 1.5, *Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv*, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas helt.

Inom förvaltningens verksamheter erbjuds mångsidiga kultur- och fritidsaktiviteter för olika åldersgrupper. Ett flertal aktiviteter erbjuds inom fritidsverksamheten. För förskolebarnen har

projektet med Kulturskolan möjliggjort möten med professionella sångare och teaterbesök. För äldre i Bromma finns mötesplatser som bland annat erbjuder fysisk aktivitet i olika former. Inom förvaltningens LSS-verksamheter bedrivs ett aktivt arbete för att erbjuda brukarna tillgång till kultur och idrott.

I stadsdelsområdet har tre nya solbryggor och grillplatser anlagts. Fler parkinvesteringar är på gång som ska uppmuntra till spontanidrott och aktiviteter. För att säkerställa tillgängligheten i parker åtgärdas enkelt avhjälpna hinder i det dagliga arbetet. Mer omfattande tillgänglighetsåtgärder planeras och genomförs inom ramen för parkinvesteringar.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för de två underliggande indikatorerna prognostiseras att uppnås helt och att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt samt att KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måloppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Jämlika uppväxtvillkor

För att öka förutsättningarna för att barn och unga har jämlika uppväxtvillkor arbetar socialtjänsten med att komma in tidigare i barns liv, exempelvis genom att bevilja tidiga insatser vid våld i hemmet eller genom att inleda utredning på yngre barn som uppvisar tecken på problematisk skolfrånvaro.

Arbetet med familjecentrerat arbetssätt (FCA) Blackeberg fortsätter. Inom ramen för detta erbjuds bland annat Öppna förskolan där vårdnadshavare får information om förskolans verksamhet, babysmassage, utbildning i hjärt-lungräddning och ABC föräldraträffar. Vidare kommer barnavårdscentralen och mödravårdscentralen varje vecka till verksamheten. Föräldrarådgivaren är på plats två gånger i veckan. Enskilda samtal med föräldrar/blivande föräldrar har hittills under året genomförts vid 36 tillfällen. Kvinnor har deltagit vid 100 procent av samtalen, män vid 19 procent. Det pågår ett arbete för att öka antalet pappor som deltar i föräldrasamtal.

Besöksantalet till Öppna förskolan har ökat under året genom att de kunnat erbjuda mera utomhusaktiviteter och att utbudet har blivit mera känt i Bromma. I snitt kommer 18 vårdnadshavare per dag till Öppna förskolan, antalet besökare varierar mellan 9 till 24.

Socialtjänsten har fokus på samverkan med andra aktörer, både internt och externt. Exempelvis är samverkan upprättad med grundskolor, kommunala förskolor och genom det arbete som sker i BUS-samverkan (barn i behov av särskilt stöd) där även barn och ungdomspsykiatri (BUP) och Habilitering & Hälsa finns representerade. Ett

informationsmöte på ASIH (Avancerad sjukvård i hemmet) i Bromma har skett i syfte att öka kompetensen kring att uppmärksamma barn som kan vara i behov av stöd.

Sju föräldrastödsprogram har genomförts hittills under året:

- En grupp i Föräldraskap i Sverige
- En grupp i ABC 3-5 år
- En grupp i ABC 6-12 år
- En grupp i ABC Tonår
- Två grupper i Komet 3-11 år
- En grupp i Komet 12-18 år

Under våren erbjöds grupper i ABC 0-2 år och i Föräldraskap i Sverige, men deltagarantalet blev för litet för att grupper skulle kunna genomföras. Det pågår förberedelser och planering för höstens föräldragrupper.

Socialtjänsten har under året börjat bevilja insatsen "Tryggare barn", vilket är ett föräldrastödsprogram där fokus är att stärka relationen mellan barn och förälder för att förebygga risksituationer för våld och kränkande behandling. Syftet med en ökad användning av insatsen är att socialtjänsten ska komma in tidigare samt att undvika återaktualisering. Insatsen kommer att följas för att se om den ger önskad effekt.

Trygg, meningsfull och tillgänglig fritid

Arbetet fortgår med renovering och anpassning av lokaler för ett nytt Ungdomens hus. Ungdomens Hus ska möjliggöra ett bredare utbud i verksamheten exempelvis med plats för ungdomarnas eget skapande, gruppverksamhet och rörelseaktiviteter. Ambitionen är att ungdomarna ska få sätta sin prägel på lokalerna, som en del av fritidens arbete med ungdomsdeltagande. Verksamheten ska arbeta mer integrerat med olika samarbetspartner, som exempelvis skola och sykokonsult, ungdomsmottagning och fältassistenter. Fritiden har sett positiva effekter av att ha avsatt tid för enbart tjejer (och icke-binära), och kommer fortsätta med detta. Verksamheten planerar också för gruppverksamhet riktad till unga med funktionsnedsättning och ett utökat samarbete med fältassistenter kring gruppverksamhet för unga hbtqi+personer.

Fritidsverksamheten i Brommas skolor har bedrivits enligt plan, den största andelen besökare har verksamheten på Alviksskolan. Från årsskiftet har verksamheten utökats i Mariehäll i samarbete med Mariehällsskolan. Samarbetet har inneburit att verksamheten haft möjlighet att ta emot fler besökare och utökat öppettiden till två dagar i veckan i stället för en.

Till hösten planerar fritidsverksamheten för en ny verksamhet som vänder sig till barn och unga med funktionsnedsättning. Arbetet fortgår också med att göra ordinarie verksamhet och aktiviteter tillgängliga och välkomna för alla.

Fritidsverksamheten har under perioden nått 75 barn som inte tidigare deltagit regelbundet i annan fritidsverksamhet. Arbetet med att skapa verksamheter och aktiviteter som attraherar fler barn fortsätter.

Fritidsverksamhetens största sommararrangemang - Bromma Sportscamp genomfördes i

samarbete med åtta föreningar verksamma i lokalområdet. Över 150 barn och ungdomar fick möjlighet att prova på olika aktiviteter. Cirka 40 nyanlända barn och unga från boendet Kopparbacken deltog.

Parkleksverksamhet i Blacken bedrevs under sex sommarveckor som ett komplement till fritidsgården.

Ansökningar till årets kollo var 680 varav 453 flickor och 227 pojkar, vilket är en minskning med 49 ansökningar jämfört med 2022. I hela staden har det skett en minskning av antal ansökningar, orsaken är inte känd. Förändringar och tendenser som uppmärksammats i övriga staden är att fler har ansökt om extra stöd. En förklaring kan vara att det gjorts mer reklam om möjligheten till detta.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kulturnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med fastighetsnämnden utforma en strategi för användande och utveckling av parkleksverksamheten och användning av parkleksbyggnader	2023-01-01	2023-06-30	
Analys Remiss om förslag till strategi har kommit till Bromma stadsdelsnämnd för yttrande. Remissvaret behandlas i nämnden i september.			

Nämndmål: 1.1.1 Barn och unga i Bromma har jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls helt

Beskrivning

För att tidigt identifiera och ge barn och familjer i behov av stöd rätt insatser, samverkar socialtjänsten med vårdnadshavare/föräldrar, skola, förskola, BVC och barn- och ungdomspsykiatri. Fokus är fortsatt på det förebyggande arbetet. Under 2023 ska det undersökas om det finns förutsättningar för att starta upp ytterligare en verksamhet som arbetar utifrån ett familjecentrerat arbetssätt.

Öppna förskolan och introduktionsförskolan erbjuder barn som inte är inskrivna i förskola en pedagogisk gruppverksamhet. Föräldrar ges möjlighet till gemenskap, kontakt och stöd i föräldrarollen. Öppna förskolan och introduktionsförskolan är en resurs för barnfamiljer i närsamhället och bidrar till att stärka det sociala nätverket kring barn och familjer. Öppna förskolan och introduktionsförskolan ska synliggöra förskolans verksamhet och är en viktig del i det uppsökande arbetet.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal besökare i genomsnitt per dag på öppna förskolan	18				20	20		Tertial 2 2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska utreda förutsättningar och om möjligt starta upp ytterligare en verksamhet som arbetar utifrån familjecentrerat arbetssätt	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.1.2 Barn och unga i Bromma har en trygg och meningsfull fritid som är tillgänglig för alla

 Uppfylls helt

Beskrivning

Barn och ungdomar som växer upp i Bromma ska ges möjlighet till en trygg och rik fritid. De ska få kunskaper som gör dem redo att möta vuxenvärlden och kunna leva ett fritt liv med makt att påverka sitt eget liv. Barn och ungdomar ska ges möjligheter att utvecklas efter sina egna förutsättningar. En meningsfull fritid främjar långsiktig hälsa, lärande och sociala förmågor.

Oavsett kön, socioekonomiska förutsättningar och funktionsnedsättningar ska barn och unga i Bromma ha tillgång till meningsfulla fritidssysselsättningar. Under året ska möjligheterna till att öppna ett fritidsbibliotek i stadsdelsområdet utredas. Fritidsbibliotek innebär att barn och unga i Bromma får möjlighet att låna sport- och fritidsutrustning för att prova på olika aktiviteter.

Vid nyetablering av skolor inom stadsdelsområdet har förvaltningen en dialog med utbildningsförvaltningen för möjliggörande av fritidens verksamhet i skolans lokaler.

Beslutsfattande ska utgå ifrån ett tydligt barnperspektiv och barnen ska ha möjlighet att påverka beslut som rör dem. Barn och unga ska bjudas in att påverka i de verksamheter som de deltar i. Förvaltningen ska arbeta för att ta reda på vilka önskemål och behov som Brommas barn och unga har och därefter anpassa utbudet i den öppna fritidsverksamheten. Det är prioriterat att nå de grupper som idag inte nås av annan fritidsverksamhet och erbjuda en meningsfull fritid, både i egen regi och i samarbete med civilsamhället. Fritidsverksamheter och mötesplatser för unga hbtqi-personer ska stärkas.

De öppna fritidsverksamheterna som finns i Bromma är mötesplatser med närvarande och trygga vuxna förebilder. Fritidsverksamheten är en del av det trygghetsskapande arbetet och har ett nära samarbete med andra aktörer i stadsdelsområdet som arbetar förebyggande, såsom socialtjänsten, civilsamhället, och fältassistenter. Kunskap om socialtjänstens uppdrag ska

stärkas inom fritidsverksamheterna för att tidigt identifiera barn och unga i riskzon eller som misstänks fara illa.

Förvaltningen ska bidra till att stadens sommarkolloversksamhet fortsätter att utvecklas så att fler barn från grupper som är underrepresenterade deltar i sommarkolloversksamheten. Barn och unga med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Antal barn och unga som inte regelbundet deltar i annan fritidsverksamhet (exempelvis föreningsliv eller kulturskola) som under 2023 deltagit i Fritidens aktiviteter eller verksamhet.						50		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska upprätta en kommunikationsplan för 2023	2023-01-01	2023-06-30	
 Förvaltningen ska utreda förutsättningarna för att inrätta ett fritidsbibliotek i Bromma	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska öppna ett Ungdomens hus i Bromma	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för fem av åtta underliggande indikatorer prognostiseras att uppnås helt och att årsmålen för tre indikatorer uppnås delvis. Underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt och KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Andelen legitimerade förskollärare

Årsmålet uppnås och har ökat sedan tertial 1. Spridning mellan 31,7 – 39,7 procent mellan

förskoleområdena innebär att tre områden inte når årsmålet. För två av områden är det förskollärarnas valda tjänstgöringsgrad som påverkar utfallet negativt.

För tillfället saknar ingen avdelning legitimerad förskollärare. Det är ett systematiskt arbete under längre tid som nu givit resultat. Därtill har förvaltningen skapat en handlingsplan för organisering av undervisning om ett förskoleområde saknar legitimerade förskollärare. Handlingsplanen ska vara ett stöd för rektorerna. En viktig sak att beakta är att utfallet är en nulägesbild. När en medarbetare ska vara föräldraledig eller tjänstledig av andra anledningar kan det vara en utmaning att rekrytera vikarier som är legitimerade som tar vid precis när tjänstledigheten infaller.

Antal barn per grupp

Tre av åtta förskoleområden uppnår årsmålet. Spridningen hamnar mellan 14,9 - 17. Två områden har en minskning i antalet barn vilket påverkar utfallet för indikatorn positivt. Ett område har under sommaren avslutat verksamheten i en av sina lokaler vilket påverkar utfallet negativt med något större barngrupper som en kortsiktig effekt av förtätningen.

Antalet barn per grupp är delvis missvisande och utgår från hur barnen är registrerade på avdelning. Undervisningen organiseras i mindre grupper under dagen och antalet barn per grupp varierar ständigt. Därtill finns det skillnader mellan områdena kring den faktiska vistelsetiden som barnen är på förskolorna. Förvaltningen ser ett behov över att se över hur barn registreras i barn- och elevregistret för att visa en mera rättvis bild.

Antal förskolebarn per anställd

Två förskoleområden når årsmålet under perioden. Spridningen för alla områden varierar från 4,7 - 5,8. Sedan föregående mätning har det skett en minskning från 5,4 barn per anställd till 5,1. En viktig parameter i analysen är att den faktiska arbetstiden inte är synlig. Den ser olika ut mellan förskolorna beroende på hur mycket barnen är på förskolan. Flera förskoleområden uppger svårigheter att nå årsmålet och samtidigt hålla en budget i balans.

Förskollärartäthet

Resultatet för indikatorn har förbättrats sedan tertiärrapport 1, från 16,9 till 15,1. Spridningen mellan förskoleområdena är mellan 13,5 till 15,9 där tre områden överstiger årsmålet. Den höga legitimitationsgraden hos personalen återspeglas i resultatet för indikatorn. Med fler förskollärare inom Brommas förskolor finns goda förutsättningar att bedriva undervisning av hög kvalitet, men bidrar även till budgetmässiga utmaningar.

Utbildning och undervisning

Det språkutvecklande arbetet har ett stort fokus och är ett prioriterat område. Resultatet i arbetslagets självskattning kring ämnesområdet språk har ökat och även resultatet i förskoleundersökningen kring andel vårdnadshavare som upplever att barnen uppmuntras till att utveckla sitt språk.

Dokumentet kring språkutvecklande arbetssätt implementerats i verksamheterna enligt plan. Ett gemensamt samtalsunderlag för att fånga upp barnens språk har sammanställts och har börjat användas vid introduktionen med nya barn.

För att följa upp de aktiviteter som genomförts för att utveckla det språkutvecklande arbetet

har det under våren genomförts kvalitetsobservationer på två förskolor. Ytterligare ett syfte med observationerna har varit att ge rektorerna möjlighet att få visa upp och få ta del av andras verksamheter - att lära av varandra. Utvärderingen visar att observationerna upplevts som positiva och lärorika, att deltagande förskollärare och arbetslag blivit bekräftade och stärkta i sin yrkesroll samtidigt som de fått förslag på hur de själva kan följa upp satsningarna. Utifrån detta har besluts tagit att alla områden ska genomföra kvalitetsobservationer under året. Då kommer uppföljningen vila på ett större material för en säkrare analys.

Undervisningen fokuserar på att barnen ska få förståelse för naturvetenskapliga fenomen och hållbarhet genom experiment, utforskande och pedagogiska material utifrån ett hållbart lärande. Lärområdet har varit ett fokusområde under flera år i verksamheten, vilket kan vara en orsak till att resultatet i arbetslagens självskattning har minskat i lärområdet. Erfarenhet visar att ju högre kompetens, desto mer självkritiska är pedagogerna i sin skattning. Flera rektorer beskriver att arbetslag har skattat sig för lågt. Andel vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen har ökat sedan föregående år.

Matematik är det lärområde som inte har en lika framträdande roll i den planerade undervisningen. Men det ser olika ut mellan förskoleområdena. Flera områden arbetar för att synliggöra matematiska begrepp så de ska bli mera framträdande i vardagen. Andelen vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras till att utveckla sitt matematiska tänkande har ökat från föregående år. Däremot har arbetslagens skattning i lärområdet minskat. Under hösten kommer en arbetsgrupp titta på ett särskilt uppföljningsmaterial just kopplat till matematik.

Barnen får möjlighet att uttrycka sig genom dans, skapande, sång, rytmik och musik. Projektet med kulturskolan, i syfte att låta barnen möta en professionell sångare samtidigt som de medföljande pedagogerna kompetensutvecklas i sång och rytmik, är nu avslutat och alla förskoleområden har deltagit. Projektet avslutades genom en allsångskonsert där barnen fick åka till kulturskolan och sjunga tillsammans med instrumentalister från kulturskolan.

Biblioteken är ett vanligt inslag, både kopplat till litteratur men även till andra kulturupplevelse som erbjuds.

KULAN används för att möjliggöra att barnen får ta del av den professionella kulturen och då främst teater.

Andelen vårdnadshavare som upplever att barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former har ökat från föregående år samtidigt som resultatet i arbetslagens självskattning ligger kvar på tidigare nivå. Generellt har medarbetarna hög kunskap och kompetens inom detta lärområde. Under hösten kommer en danspedagog att arbeta tillfälligt i verksamheten för att öka kompetensen hos medarbetarna kring hur de kan arbeta med dans i barngrupperna.

Förskolorna arbetar för att skapa meningsfulla aktiviteter som bidrar till rörelseglädje. Exempel på detta är hinderbanor, rörelselekar, miniröris och dans. Barnen åker till närliggande skogsområden för att få möjlighet att röra sig i kuperad terräng. I skogen blir det naturligt att klättra, krypa och springa på ett helt annat sätt.

Andelen vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras till fysiska aktiviteter har minskat från föregående år. En förklaring kan vara att verksamheten inte har lyckats kommunicera de aktiviteter de genomför då de är av mera spontan karaktär och inte är planerad som övrig undervisning.

Förvaltningens rörelsestrategi som togs fram i slutet av förra året ska implementeras under hösten i verksamheten. Implementeringen kommer ske delvis med hjälp av en danspedagog/rörelsepedagog som särskilt kommer att fokusera på att öka kompetensen hos medarbetarna kring pulshöjande aktiviteter.

Under hösten kommer både pedagogisk personal och kockar arbeta tillsammans för att utveckla verksamhetens gemensamma mål kring alla delar av måltiden. Att etablera goda vanor kring fysisk aktivitet och rörelse i tidig ålder ger goda förutsättningar genom hela livet. Verksamheten kommer därför att lägga stort fokus på att öka rörelseglädjen på alla förskolor genom gemensamma lekar, dans och andra pulshöjande aktiviteter. Vårdnadshavarna och andra intresserade kommer att bjudas in att följa hur förskolorna arbetar med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Specialpedagoggruppen har en viktig roll i att säkerställa att alla barn inkluderas i undervisningen och att undervisningen anpassas efter barnens behov. Eftersom specialpedagogerna arbetar verksamhetsnära, och är väl kända ute på förskolorna, får de kännedom om var det finns barn i behov av särskilt stöd. Specialpedagogerna ger råd om anpassningar så att alla barn kan inkluderas i verksamheten utifrån sina förutsättningar. För de barn som är i behov av mer omfattande stöd skrivs handlingsplaner. Tillsammans med vårdnadshavarna går pedagogerna igenom handlingsplanen, och utvärderar den regelbundet, för att säkerställa så att de gör det bästa för barnet tillsammans.

Utifrån en jämställdhetsanalys är skillnaden i resultatet mellan vårdnadshavare till flickor respektive pojkar inte lika stor i årets förskoleundersökning. En förklaring kan vara att verksamheten har fokuserat på skillnader i tidigare års resultat, och därmed blivit mera medvetna kring arbetssätt och återkoppling till vårdnadshavare oavsett barnets kön. En arbetsgrupp tittar på Skolinspektionens observationsunderlag kring jämställdhet för att undersöka om det kan vara ett verktyg för att synliggöra flickor och pojkars förutsättningar i undervisningen och öka medvetenheten bland personalen.

Samverkan och tidiga insatser

Vårdnadshavarna bjuds in till en mängd olika samverkansmöjligheter. Introduktionen har förstärkts genom att särskilda språksamtal har tillförts för att synliggöra barnen och vårdnadshavarnas språk. Den *dagliga dialogen* som sker vid lämning och hämtning är en av de viktigaste samverkansformerna. Vårdnadshavare bjuds in till föräldramöten men även andra former av möten. Barnens utveckling och lärande synliggörs genom lärloggar som vårdnadshavarna kan ta del av på Skolplattformen och genom utvecklingssamtal. På grund av Skolplattformens funktionalitet har det varit en utmaning att få vårdnadshavarna att ta del av innehållet i Skolplattformen. Det uttrycks nu att fler och fler vårdnadshavare tar del av lärloggarna, men det ser olika ut mellan förskolorna.

Som en del i det förebyggande arbetet kommer specialpedagoggruppen under hösten att

arbete med ”Att främja psykisk hälsa med fokus på de yngsta barnen 1-3 år”. Syftet är att särskilt uppmärksamma denna åldersgrupp för att se om det är något mer verksamheten kan göra för att alla barn ska få en bra grund i förskolan. Tanken är också att tidigt kunna uppmärksamma de barn i förskolan som inte mår bra, så att de får det stöd de behöver för en gynnsam utveckling.

Implementeringen av den reviderade handlingsplanen för övergång från förskola till skola har påbörjats i verksamheterna. Under våren har ett utvecklingsarbete pågått tillsammans med de kommunala skolorna i Bromma i syfte att förbättra övergången. Förvaltningen har bjudit in representanter från grundskolorna till samverkansmöte med erfarenhetsutbyte för att beskriva hur förskolan arbetar språkutvecklande.

Under våren har ett förebyggande arbete pågått tillsammans med socialtjänsten. Det har bland annat genomförts en workshop med temat vårdnadstvister och omsorgsbrist. Arbetet kommer tas vidare genom en workshop med pedagogerna. Kunskapen ska omsättas och goda exempel ska delas för att öka tryggheten och kompetensen hos medarbetarna. Pedagogernas anmälningsskyldigheter har lyfts på APT och rektor har använt socialtjänstens rådgivande funktion vid flera tillfällen.

Öppna förskolan i Blackeberg har utvecklats och det familjecentrerade arbetssättet är synligt. På Öppna förskolan erbjuds vårdnadshavare information om förskolans verksamhet, babymassage, hjärt- och lungräddning och föräldraskapskurser (ABC). Varje vecka kommer personal från barn- och mödravårdscentralen dit och tar upp aktuella ämnen som till exempel mat, sömn och liknande. Föräldrarådgivare från socialtjänsten är på plats två gånger i veckan.

Förvaltningen har åtta specialpedagoger anställda, en på varje förskoleområde. Specialpedagogerna är en viktig del i det förebyggande arbetet som ger stöd och handledning till pedagogerna kring barn som har behov av särskilt stöd, men också kring barn det finns en oro omkring.

Kompetensförsörjning

Under hösten påbörjas ett långsiktigt arbete med att stärka medarbetarskapet som alla medarbetare på förvaltningen innefattas i. Ett aktivt medarbetarskap handlar om att synliggöra det gemensamma ansvaret för en god arbetsmiljö. Medarbetarskapet handlar också om att lyfta de anställdas möjlighet att påverka både sin roll, sin arbetsmiljö och sina förutsättningar i allmänhet.

För att utveckla och behålla medarbetarna är det kollegiala lärandet en viktig faktor. Nätverken inom förskolan har olika innehåll beroende på de utvecklingsområden som respektive område har identifierat. Exempel på innehåll är språkutvecklande arbetssätt, roller och ansvar och läroplanens mål. Stadsdelens måltidsstrateg har haft utbildning i näringslära och kring barn med NPF-diagnos och selektivt ätande med kökspersonalen.

SFI/SVA -läraren har under våren haft en fortsättningsgrupp och två nybörjargrupper för medarbetare som rektorerna upplever behöver stärkas i sitt yrkesspråk. De som går fortsättningskursen upplever att de blivit mera trygga i sin roll och vågar använda det svenska språket i högre grad. Satsningen kommer att fortsätta under hösten och utökas med en grupp som riktar sig till kökspersonal.

Att roller och ansvar är tydliga är en viktig faktor som handlingsplanen för barnskötare och förskollärares arbetsituation identifierat som fokusområde. På områdesnivå har roller och ansvar mellan förskollärare och barnskötare utifrån läroplansuppdraget varit i fokus. Ett annat fokusområde som identifierats är vikten av en gemensam modell för den pedagogiska utvecklingstiden. En arbetsgrupp har tagit fram ett förslag på en gemensam modell som ska presenteras för förskolans ledningsgrupp och facken för vidare beslut under hösten.

I ett led att vara en attraktiv arbetsgivare och kunna rekrytera framtida förskollärare tar verksamheten emot VFU-studenter. Antalet studenter minskade rejält till vårterminen då sökfrekvensen till utbildningen minskade. Generellt sett brukar ansökningarna vara lägre till vårterminen men indikatorer visar att trenden tyvärr fortsätter och nationellt har ansökningarna till förskollärarytbildningen minskat med 22 procent. Om denna trend kvarstår kommer bristen på förskollärare öka i kombination med att pensionsavgångar ökar. VFU-handledarna har blivit erbjudna att medverka på två professionshöjande seminarier på Stockholms universitet. Fem förskollärare har visat intresse att gå VFU-handledarutbildning under hösten i ett led att öka andelen förskollärare med VFU-handledarutbildning.

Ett förskoleområde har fortsatt sitt arbete med att utveckla ett mentorsprogram som möjliggör för nyanställda förskollärare att växa in i sin roll som förskollärare. Rektorererna uppmanas sina medarbetare att läsa Skolverkets mentorsutbildning genom att erbjudas vikarieersättning vid studierna. Ett gemensamt introduktionsmaterial ska tas fram under hösten.

För att höja attraktiviteten både internt och externt har en kommunikationsplan kring kost och hälsa påbörjats. Projektet ska utmynna i filmer från verksamheterna och slutligen en kokbok.

Klimat och miljö

Förskolans måltidsstrateg har genomfört utbildning med kökspersonalen i att planera och tänka strategiskt kring ekologiska inköp och livsmedel som har lågt CO₂-utsläpp. Genom att fokusera på hälsosamma måltider som är näringsrik och fria från kemikalier bidrar förskolan till att barnen ges en god måltid som ger kraft och ork att leka och lära. Det bidrar också till ett hållbart samhälle. Ett ytterligare mål är att minska inköpen av animaliska livsmedel genom att kökspersonalen planerar måltiderna utifrån grönsaker i högre utsträckning än tidigare.

Förskolan har genomfört två av fyra planerade matsvinnsmätningar. Det uttrycks att med hjälp av mätningarna har medvetenheten ökat hos både kökspersonal, pedagoger och barn. Den sänkning av matsvinnet per barn som präglade mätningarna inledningsvis har nu avtagit och stabiliserats på en nivå som innebär ett matsvinn om ungefär 23 gram per barn. Samtidigt som matsvinnet per barn minskade ökade serveringssvinnet under samma period. En förklaring kan vara att barnen tillsammans med sina pedagoger minskade sitt svinn genom att lägga upp mindre mat på tallrikarna. Detta i sin tur ledde till att mer mat gick tillbaka till köket och mättes som serveringssvinn. Mätningarna har resulterat i att den totala mängd mat som tillagas har minskat, vilket inneburit att även serveringssvinnet minskat. Det finns troligtvis fler faktorer som påverkat resultatet eftersom riktade insatser har genomförts på flera områden kring kost och rörelse.

En del förskoleområden har påbörjat aktiviteten med utbildningar och genomgång av material

för kemikaliesmart förskola. Arbetet med registrering av kemiska produkter i kemikaliehanteringssystemet Chemsoft pågår.

Demokrati och jämlikhet

Undervisningen är utformad så att barnen får utvecklas i en öppen, jämställd och demokratisk förskola genom att barnen görs delaktiga i undervisningen och utbildningen. Planeringen utgår från barnens tankar och teorier. Barnen delas under större delen av dagen in i mindre grupper vilket möjliggör en god språklig miljö där barnen får talutrymme och pedagogerna kan fånga upp barnens tankar och åsikter.

Då barnens språkliga förmågor varierar behöver pedagogerna vara nära barnen och tolka och förmedla det de uttrycker. Pedagogerna stöttar även barnen genom att agera språklig förebild samt sätta ord på det barnen möter under sin vistelse på förskolan.

Förskolorna gör medvetna val genom att köpa in material till lärmiljöerna där de prioriterar ett avkodat material som inte styr barnens lek utan stimulerar barnens fantasi och ger barnen möjligheter till utforskande.

Det finns en medvetenhet hos barnen kring artiklar från barnkonventionen då pedagoger tagit med den som en del i planering. Litteraturen är noga utvald, där barnen på förskolorna får möta, och lära kring jämställdhet samt demokratiska förhållningsätt.

Verksamhetens medvetenhet kring HTBQI+ upplevs generellt som hög utifrån den tidigare diplomering som genomfördes utöver verksamhetens arbetssätt kring normer och värden. Däremot behöver kompetensen uppdateras för nya medarbetare och utifrån att begreppen har förändrats med tiden.

I arbetet med de nationella minoriteterna har nu alla förskoleområden tillgång till böcker och inspirationsmaterial med förslag på hur de kan arbeta. Det finns också goda exempel i verksamheten att ta del av. En förskolas arbete kring arbetet med finska och samiska har lyfts i både Sveriges television och Sveriges Radio som ett gott exempel. Ett förskoleområde har arbetat fram en arbetsmodell kring minoritetsspråken som de kallar "*Lilla resenären*". Under 14 dagar "besöker" de varje minoritetsspråk där de utforskar mat, dans, geografiska området, djur, språkljud och sedvänjor som anses typiska för minoriteten. Vårdnadshavare och pedagoger som talar språket har involverats. Arbetet har inneburit att det kollegiala lärandet har stärkts. Mer och mer undervisningsmaterial finns att tillgå överlag och det uttrycks att verksamheten ser en tydlig utveckling på de flesta förskolor. I flerspråkighetskursen som specialpedagogerna håller för alla pedagoger har de olika minoriteternas rättigheter belysts. Det uttrycks fortfarande att det finns utvecklingspotential att integrera barnens upplevelser och nya kunskaper om området i undervisningen och de goda exempel som finns i verksamheten behöver spridas.

Utbud och efterfrågan av förskola på nationella minoritetsspråk

Vårdnadshavare till sex barn har visat intresse för förskola på finska i samband med ansökan till förskola. Fyra av barnen har nu en plats på Sverigefinska förskolan. Ett barn har en placering på en kommunal förskola och ett barn på en fristående förskola i stadsdelsområdet. Vårdnadshavare till ett barn har visat intresse för förskola på samiska. Barnet går nu på en

fristående förskola i verksamheten. Ingen vårdnadshavare har visat intresse för förskoleverksamhet i meänkieli.

Förskolan har för närvarande ingen särskild avdelning som erbjuder undervisning på något av de nationella minoritetsspråken.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	35 %	0,9 %	34,1 %	33,1 %	33 %	33 %	33 %	Tertial 2 2023
  Antal barn per grupp	16 barn/avd.			16,1 barn/av d.	16 st	15	15	Tertial 2 2023
Analys								
Tre av åtta förskoleområden uppnår målet. Spridningen är 14,9 - 17 barn per grupp. Två områden har en minskning i antalet barn vilket påverkar utfallet på indikatorn positivt. Ett område har under sommaren avslutat verksamheten i en av sina lokaler vilket påverkar utfallet negativt med något större barngrupper som en kortsiktig effekt av förtätningen. Antalet barn per grupp är delvis missvisande och är utifrån hur barnen är registrerade på avdelning. Undervisningen organiseras i mindre grupper under dagen och antalet barn per grupp varierar ständigt. Därtill finns det skillnader mellan områdena kring den faktiska vistelsetiden som barnen är på förskolorna. Förvaltningen ser ett behov av att se över hur barn registreras i barn- och elevregistret för att visa en mera rättvis bild.								
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,1 st			4,9 st	5 st	4,9	4,9	Tertial 2 2023
Analys								
Två av åtta förskoleområden når målet under perioden, utfallet varierar från 4,7 - 5,8. Jämfört med teritalrapport 1 har det skett en minskning på totalen från 5,4 till 5,1. En viktig parameter i analysen är att den faktiska arbetstiden inte är synlig. Den ser olika ut mellan förskolorna beroende på hur mycket barnen är på förskolan. Flera förskoleområden uppger svårigheter att nå årsmålet och samtidigt hålla en budget i balans.								
  Förskollärartäthet	15,1 st				15,5 st	15,5 st	15,5	Tertial 2 2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden samt i samråd polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Den samverkan ska ske på samma sätt gentemot fristående skolor	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskola och gymnasiesärskola	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra elevhälsans organisation för förskola, grundskola och gymnasieskola, samt utreda möjligheten att införa nyckeltal för elevhälsan	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna införa lekvrdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar. Riktlinjerna ska säkra tillräckliga yttorlekar	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.2.1 Barn i Bromma har likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan

● Uppfylls helt

Beskrivning

Förskolans verksamhet ska vila på vetenskaplig grund, beprövad erfarenhet samt bedrivs med utgångspunkt från medvetna teoretiska ställningstaganden. För att kunna erbjuda alla barn en likvärdig utbildning behöver kvalitetsarbetet vara systematiskt. Det systematiska kvalitetsarbetet bidrar till att alla barn får en utbildning av hög kvalitet och att förskolan lever upp till läroplanens intentioner. Ett systematiskt kvalitetsarbete handlar om att ständigt utvärdera den egna verksamheten för att förbättra och utveckla verksamheten för att nå högre måluppfyllelse. Förskolläraren ska ansvara för att systematiskt och kontinuerligt dokumentera, följa upp och analysera varje barns förändrade kunnande. För att kunna utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att lära och utvecklas i enlighet med läroplanens mål och intentioner krävs det närvarande pedagoger som lyssnar på - och utmanar barnen vidare.

Förskolan är viktig för barnen och deras utveckling. Förskolan har ett kompensatoriskt och ett lärande uppdrag och alla barn ska ges möjlighet att delta i förskolan. I Bromma är deltagandet generellt sett högt men det finns skillnader mellan områden som behöver beaktas.

Varje barn har rätt att få känna sig betydelsefull och uppleva sitt eget och allas lika värde. Alla barn ska mötas i en förskoleverksamhet där det råder ett öppet och demokratiskt klimat i enlighet med barnkonventionen. För att förstärka barnperspektivet finns det barnombud i varje förskoleområde. Vuxnas förhållningssätt och förskolans normer påverkar barns förståelse för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle. För att kunna utveckla arbetet med jämställdhet behöver det i utbildningen finnas ett medvetet och reflekterande arbete kring de normer som råder i samhället. Pojkar och flickor ska ges samma utrymme i utbildningen och få sina behov respekterade och tillgodosedda.

Barn som av olika anledningar behöver mer ledning och stimulans ska få förutsättningar för att utvecklas, leka och lära och samtidigt stimuleras att använda hela sin förmåga. Genom att tillämpa forskning och evidensbaserade metoder ska medarbetarnas kunskap kring barn i behov av särskilt stöd öka. Varje förskoleområde har en specialpedagog som ska säkerställa att det finns stödstrukturer som kan bistå förskollärare och barnskötare i arbetet med barn i behov av särskilt stöd.

Förskolans uppdrag är att skapa goda förutsättningar för det livslånga lärandet och utbildningen ska förbereda barnen inför kommande skolgång. Barn ska ges rika möjligheter att utveckla sina språkliga och kommunikativa förmågor samt ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt för att kunna värdera information. Förskollärare och barnskötare ska ges förutsättningar och kompetensutveckling för att möjliggöra för barnen att utveckla sitt språk och miljöerna ska vara stimulerande som väcker nyfikenhet på språket i både tal och skrift. En förutsättning för att barnen i förskolan ska utvecklas i det svenska

språket och tillgodose sig undervisningen är goda språkliga förebilder som kan förmedla läroplansuppdraget.

Utbildningen ska ge barnen möjlighet att använda matematik för att undersöka och beskriva sin omvärld samt lösa vardagliga problem. Utbildningen ska ge barnen förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens. För att kunna ge stöd i barnens digitala utveckling behöver medarbetarnas kompetens öka kring hur de digitala verktygen kan användas i undervisningen. Utbildningen ska utmana och stimulerar barnens kunskaper om natur, samhälle och teknik. För att barnen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling behöver utbildningen präglas av ett hållbart lärande och en positiv framtidstro. Barnen ska vistas i en hälsosam miljö fri från farliga kemikalier. Barnen ska erbjudas näringsriktig mat utifrån stadens matstrategi och strategin för kemikaliefri förskola.

Fysisk aktivitet påverkar barnets fysiska och mentala utveckling positivt och har stora hälsoeffekter. Förskolan är en mycket viktig arena för barns lärande av rörelse, motorisk förmåga och etablering av goda fysiska aktivitetsvanor. För att hälsosam livsstil ska bli en naturlig del av barnens dag är det viktigt att barnen har goda förebilder så att de kan etablera positiva levnadsvanor. Utbildningen ska utvecklas och utevistelsen ska öka för att ge barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och utveckla sitt intresse att vara fysiskt aktiva.

Genom förskolans utbildning ska barnen få möjlighet att uppleva, gestalta och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans. Barnen ska få möjlighet att använda olika material och tekniker, såväl digitala som andra. I förskolans uppdrag ingår att överföra och utveckla ett kulturarv samt skapa ett intresse för olika kulturer och förståelse för värdet av att leva i ett samhälle präglad av mångfald. Barn som tillhör de nationella minoriteterna, ska stödjas i sin språkutveckling i sitt nationella minoritetsspråk och främjas i sin utveckling av en kulturell identitet. Förskolan ska därigenom bidra till att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kulturer.

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för barn att utvecklas rikt och mångsidigt och för att vårdnadshavare ska vara nöjda med verksamhetens kvalitet, behöver samverkan utvecklas och vårdnadshavares kunskaper om deras barn tas tillvara.

En god samverkan med skolan syftar till att skapa en kontinuitet i undervisningen som ger goda förutsättningar för barnens långsiktiga utveckling och fortsatta lärande. Fokus på det kollegiala lärandet kommer vara på de språkutvecklande arbetsätten.

Förskolan är en viktig del i det förebyggande arbetet för att ge alla barn möjlighet till en trygg och lärande miljö. Tillsammans med socialtjänstens kunskap ska arbetet stärkas för att identifiera barn som far illa, minska att barn utsätts för våld och hamnar i kriminalitet.

Det framgångsrika arbetet med familjecentrerat arbetssätt på öppna förskolan i samarbete med socialtjänsten och barnavårdscentralen kommer fortsätta och utvecklas, för att fler barn ska få

en trygg start i livet. Introduktionsförskolan och öppna förskolan är en demokratisk mötesplats där det finns möjlighet att få råd och stöd i sitt föräldraskap om sitt barns utveckling och lärande. Öppna förskolan ska erbjuda barn som inte är inskrivna i förskola en pedagogisk gruppverksamhet. Föräldrar ska ges möjlighet till gemenskap, kontakt och stöd i föräldrarollen. Öppna förskolan ska synliggöra förskolans verksamhet och är en viktig del i det uppsökande arbetet. Introduktionsförskolan och öppna förskolan är en viktig del i arbetet med integration och språkutveckling. Förskolan ska fortsätta erbjuda vårdnadshavare att ingå i föräldrastödsgrupper som en förebyggande insats.

Medarbetarna är den viktigaste nyckeln för att säkerställa en hög kvalitet på utbildningen. Det kräver legitimerade förskollärare och barnskötare med grundutbildning. Det ska vara möjligt att ha ett hållbart arbetsliv och alla medarbetares kompetens ska tillvaratas genom ett öppet och tillåtande klimat. Utbildningen ska präglas av ett kollegialt lärande där nya idéer tas tillvara. Alla medarbetare ska känna till de mål och resultat som ska nås både på nationell och kommunal nivå.

Förutsättningar ska ges för att vara en attraktiv arbetsgivare som ska utveckla, behålla, rekrytera den kompetens som behövs. Genom ett nära ledarskap, tydlig roll- och ansvarsfördelning ska medarbetarna ges stöd och ledning i vardagen för att få förutsättningar att fokusera på sitt uppdrag och vara närvarande med barnen. Förskollärarna ska stärkas i sitt ledarskap och rektorerna ska ges förutsättningar att vara förskolans pedagogiska ledare och driva skolutveckling och säkerställa måluppfyllelse.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel medarbetare som gått utbildning/fortbildning i flerspråkighet/tvåspråkighet/språkutveckling	33,75 %				35 %	35 %		Tertial 2 2023
● ♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning.					94 %	94 %		2023
● ♀ Andel vårdnadshavare som upplever att deras barn har uppmuntrats att utveckla sitt språk						85 %		2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras till fysiska aktiviteter	84 %	84 %	84 %			86 %		2023
Analys Utfallet har minskat med 2 procentenheter från föregående år vilket gör att årsmålet inte uppnås. Det är ingen skillnad mellan svar från vårdnadshavare till flickor respektive pojkar. En förklaring till att resultatet minskat kan vara att verksamheten inte har lyckats kommunicera de aktiviteter de genomför då de är av mera spontan karaktär och inte är planerad som övrig undervisning. Förvaltningens rörelsestrategi som togs fram i slutet av förra året ska implementeras under hösten i verksamheten. Implementeringen kommer ske delvis med hjälp av en tillfälligt anställd danspedagog/rörelsepedagog som kommer särskilt lyfta kompetensen hos medarbetarna kring pulshöjande aktiviteter. En förstärkt kommunikation med syftet att ytterligare synliggöra detta tros kunna höja utfallet framöver.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolan ska använda Skolinspektionens observationsunderlag kring jämställdhet	2023-01-01	2023-12-31	
 Förskolans verksamheter ska implementera rörelsestrategin	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen erbjuder medarbetare utbildning i yrkessvenska	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska genomföra projektet Aboretum, talande träd, ett projekt som underhållande och pedagogiskt ska förmedla kunskap om träden.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för samtliga underliggande indikatorer prognostiseras att uppnås helt. Bedömningen grundar sig också på att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt samt att KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Rättssäker handläggning

Arbetet med ökad kvalitet och rättssäkerhet är fortsatt prioriterat. Socialtjänstens fokuserar på att säkerställa att förhandsbedömningar och barnavårdsutredningar hålls inom lagstadgad tid. Arbetet följs upp genom egenkontroller och kollegiala granskningar.

Återaktualiseringar

Av 449 avslutande ärenden inom barn och ungdom har 98 ärenden åter blivit föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning. Det är en minskning jämfört med samma period föregående år. Det är något fler flickor som återaktualiseras jämfört med pojkar, vilket skiljer

sig från 2022 då det var något fler pojkar som återaktualiserades. En förklaring till varför fler flickor än pojkar återaktualiserats kan vara att det finns en lägre tröskel när flickor befaras fara illa och att det kan finnas en högre benägenhet hos olika aktörer i samhället att anmäla oro gällande flickor. Men utifrån att det inte är någon större skillnad mellan könen är det svårt att analysera orsaken. Åtgärder som vidtagits för att fånga upp barn som återaktualiserats är ökad samverkan med grundskolor och kommunala förskolor bland annat för att sprida kunskap avseende oro för barn och gällande tidiga tecken. Samverkan med polisen har ökat genom att en socionom är stationerad hos polisen.

Delaktighet och inflytande

Barn och ungas delaktighet ska stärkas genom att de får individanpassad information, får uttrycka sin åsikt utifrån sina egna förutsättningar och bli lyssnade på. De ska ges möjlighet att vara delaktiga under utredningens gång och få återkoppling anpassat efter sin ålder och mognad under och efter avslutad utredning. Av 366 utredningar har barn och unga varit delaktiga och fått återkoppling i 305 utredningar. Orsaker till att barn inte har kommit till tals eller fått återkoppling är att barnet har bedömts vara för ungt (under 4 år) eller att samtycke har saknats. När barnet bedöms vara för ungt brukar socialsekreterare säkerställa att barnets behov inte uteblir från utredningarna genom att observera samspelet mellan förälder och barn. Referenssamtal med barnets förskola kan också genomföras. Arbete pågår med att ta fram alternativa samtalsmetoder kring barn och ungas delaktighet.

Arbete med barnrätt och barns delaktighet fortgår. Barnrättsombud inom enheterna bevakar barnrättsfrågor tillsammans med förvaltningens barnrättsamordnare. Stadens barnombudsman har bjudits in till socialtjänstens barnrättsnätverk för att diskutera hur socialtjänstens verksamheter kan lyfta barnperspektivet ytterligare i utredningar och i beslut där barn berörs. Planering pågår för att uppmärksamma barnrättsveckan.

Arbetet fortgår med att öka även vuxnas delaktighet. Brukarundersökningar kommer att genomföras inom enheten för arbete och försörjning för att säkerställa att arbetssätt och metoder är tillräckliga och leder till insatser som förbättrar den enskildes situation.

Motiverande samtal (MI) är en samtalsmetod som används där delaktighet och självbestämmande är centralt. När brukare och klienter ges möjligheten att påverka planering och genomförande av sina insatser ökar chansen för enskilda att kunna få en förbättrad situation.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023 ligger till grund för de aktiviteter som förvaltningen tagit fram tillsammans med nämndens råd för funktionshinderfrågor. Årets två fokusområden är

- Rätten till individuellt stöd
- Rätten till en meningsfull fritid

Utifrån rådets synpunkter samt tidigare uttryckta problemområden har aktiviteter och indikatorer tagits fram som ska genomföras under året.

- Alla personer med funktionsnedsättning som erbjuds bostad med särskild service ska

informerar om möjligheten att ansöka om kommunalt bostadstillägg för personer med funktionsnedsättning (KBF).

- Personer som är beviljade ledsagning har tillfrågats om hur de upplever stödet de får och insatsens omfattning.
- Förvaltningens grupp- och servicebostäder (LSS) mäter hur stor andel brukare som regelbundet deltar i fysiska aktiviteter.
- Förvaltningen har i samverkan med föreningar arbetat för att utöka utbudet av aktiviteter för personer med funktionsnedsättning.
- Fritidsverksamheten planerar för en ny verksamhet som vänder sig till barn och unga med funktionsnedsättning. Arbetet fortgår med att göra ordinarie verksamhet och aktiviteter tillgängliga och välkomnade för alla

Rådet för funktionshinderfrågor har från 1 januari nya instruktioner samt vägledning för hur rådets kompetens ska tas tillvara i stadsdelsnämnder och fackförvaltningarnas arbete. Rådet ska vara ett mer strategiskt stöd för stadsdelsnämndernas arbete och mindre involverade i detaljer kring exempelvis nämndhandlingar.

Rådets sammanträden under året följer processen kring verksamhetsplanering och uppföljning där rådet involveras i att ta fram fokusområden och aktiviteter för att förverkliga programmet för tillgänglighet och delaktighet.

Rådet ges information tertialvis gällande vilket arbete som bedrivits på förvaltningen kopplat till programmet. Vid varje sammanträde diskuteras två fokusområden från programmet. Relevanta representanter från förvaltningen bjuds in för att kunna informera rådet om arbete som pågår kopplat till respektive fokusområde. Förvaltningen får samtidigt input från rådet på utvecklingsområden. Syftet med detta upplägg är att löpande under året få in synpunkter från rådet som kan inspirera till nya aktiviteter som minskar ojämlikheten i levnadsförhållanden - aktiviteter som kan tas tillvara och inkluderas i kommande verksamhetsplanering.

Arbetsättet har fungerat bra hittills. Förvaltningen har fått inspiration samt hjälp med prioriteringar utifrån rådets inspel. Rådet önskar att arbetet ska stärkas ytterligare för att programmet ska förverkligas.

Resultatet för årets brukarundersökning för personer med insatser enligt LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) presenteras i verksamhetsberättelsen. Inför genomförandet av årets brukarundersökning fick brukarna individanpassad information om undersökningen samt individanpassat stöd för att kunna besvara enkäten. Verksamheterna arbetar löpande med arbetssätt och metoder för att öka brukarinflytandet och ökad delaktighet.

Under våren 2023 utförde VFU-studenter en brukarundersökning för att följa upp i vilken omfattning personer med funktionsnedsättning och personer inom socialpsykiatri upplever att de får den ledsagning de behöver för att kunna delta i och utöva fritidsaktiviteter. Sammantaget visar resultaten att en större andel personer anser att de kan använda timmarna till det de önskar och att ledsagaren stöttar och hjälper dem med aktiviteterna. Samtidigt finns personer som anser att de inte kan använda timmarna till det de önskar eller att den beviljade tiden inte räcker till. Resultatet kommer att analyseras vidare genom att mer information inhämtas.

Antalet ej verkställda beslut har succesivt ökat det senaste året. De flesta ärenden handlar om att personer med funktionsnedsättning eller vårdnadshavare inte väljer utförare för de insatser de har beviljats. För att underlätta för målgruppen att välja utförare har ett nytt arbetssätt implementerats.

Förvaltningen har deltagit i stadens nätverk "Fritidsutvecklarna" för att informera och erbjuda brukare med funktionsnedsättning olika fysiska aktiviteter. Brukare har antingen i genomförandeplanen, möjlighetsanalysen eller vid individuella möten med stödpersonen planerat för fysisk aktivitet eller utevistelse. Även vid gemensamma boende - eller brukarmöten informeras och motiveras brukare till aktiviteter. Inom grupp- och servicebostäder har 64 av 90 brukare regelbundet deltagit i fysisk aktivitet, vilket är en ökning jämfört med tidigare mätning.

Samverkan sker med föreningar och organisationer för att öka utbudet av kultur och fritidsaktiviteter i stadsdelsområdet för målgruppen. Detta har bland annat lett till att Bio Kaskad ska ha filmvisning särskilt för personer med funktionsnedsättning i samverkan med enheten för personligt stöd. Samarbetet med en dansförening har resulterat i att föreningen ska erbjuda dans i Västerort för personer med funktionsnedsättning.

Öppenvård

Under våren var det kö för insats till förvaltningens familjehandlare. Bland annat på grund av ett ökat inflöde av ärenden. För att möta det ökade ärendeinflödet påbörjade utförarenheten och enheten för barn och unga ett gemensamt arbete för att minska kön. Bland annat genom prioriteringar och ändrade arbetssätt. Det gemensamma arbetet har lett till att det för tillfället inte finns några ärenden i kö. Familjehandlarteamet har under året startat 52 nya ärenden, utöver detta har 22 ärenden för råd- och stöd startats upp. Aktuella ärenden är för närvarande 110 stycken.

En avveckling av tjänsten alkohol- och drogterapeut har genomförts. Bakgrunden är att det under flera år har noterats att det inte har inkommit tillräckligt med uppdrag för att täcka en heltidstjänst. För att få en övergripande bild av ärenden och behov inom missbruk har en genomlysning av missbruksärenden genomförts. Genomlysningen bekräftade att antalet generella pågående insatsbeslut om öppenvård minskat och att antal remisser till Brommas öppenvård har minskat sedan 2019, både internt och externt från andra stadsdelsförvaltningar.

Samverkan

Enheten för barn och unga samverkar med skola, förskola, polis och fältassistenter. Samverkan med skola och förskola sker i form av träffar 1-2 gånger per termin då representanter från skola, förskola och socialtjänst medverkar och tar upp aktuella frågor.

Enheten för barn och unga har en pågående samverkan med de kommunala förskolorna i Bromma. En gemensam workshop med tema samarbetsvårigheter mellan föräldrar, omsorgsvikt och orosanmälan har genomförts tillsammans med familjerätten Bromma/Hässelby-Vällingby.

En arbetsgrupp har bildats tillsammans med anhörigkonsulenten för att stärka anhörigstöden i enlighet med programmet för anhörigstöd. Åtta medarbetare från vuxenheten och

resursenheten ska gå utbildning i BRA-samtal (barns rätt som anhöriga). BRA-samtal är en modell utformad för att stödja personal inom kommuner, regioner och idéburna organisationer i hur de kan gå tillväga för att uppmärksamma barns rätt till information och hjälp, när de är anhöriga. Syftet är att öka barnets delaktighet och handlingsutrymme. På lång sikt är målsättningen att stärka barn och ungas utveckling och att förebygga psykisk och fysisk ohälsa.

Barn i Bromma når kunskapsmålen i skolan

En lyckad skolgång en av de viktigaste faktorerna för att barn och unga ska utvecklas väl. Placerade barns skolgång följs upp minst en gång per termin. För att på ett strukturerat arbetssätt följa upp placerade barns hälsa och skolgång använder familjevårdsgruppen checklistor med frågor gällande barns hälsa, skolgång och skolprestationer. Under årets andra tertial har 81 procent av de placerade barnen uppnått målen i kärnämnen i grundskolan, vilket är en ökning från resultatet i tertial 1 som var drygt 71 procent. Det är en marginell skillnad mellan antalet pojkar och flickor som klarar av målen i kärnämnen.

Förvaltningen har sedan i slutet av april en anställd skolsocionom. Skolsociomonen ingår i Alviksskolans och Äppelviksskolans skolsociala team och deltar vid elevhälsoteam på skolorna en gång per vecka. Ett uppstartsmöte genomfördes i maj med rektorer och kurator på aktuella skolor samt chefer och skolsocionom. En tredje skola, Abrahamsbergskolan, har erbjudits denna insats, men de har ännu inte visat intresse.

Skolsociomonen inhämtar statistik från rektorerna vid insatsens start, under pågående insats och vid avslut samt tre månader efter att insatsens har avslutats. Arbetet pågår i staden med att ta fram ytterligare uppföljningsfaktorer för att mäta effekt av insatsen skolsocionom utöver ökad skolnärvaro.

Fältverksamheten arbetar numera med åldersgruppen 11-18 år. Där det funnits behov har de startat klassverksamhet för mellanstadieskolor. Under vårterminen har Fältverksamheten vid 87 tillfällen genomfört skolbesök inkluderat 7:an snack, föräldramöten, andra klassaktiviteter samt möten med skolpersonal. Fältverksamheten håller regelbundet i ANDTS- (alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter samt spel om pengar) lektioner i Brommas skolor. Under perioden har de besökt 14 klasser i årskurs 9.

Enheten för barn och unga har en pågående samverkan med grundskolorna i Bromma. Gemensamma samverkansmöten genomförs varje termin. Vårens möte hade temat kriminalitet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	21,8 %	19,2 %	24,5 %	20,9 %	22 %	24 %	24 %	Tertial 2 2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering				88 %		88 %	öka	2023
● Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering				92 %	93	93 %	öka	2023
● Andel brukare som är nöjd med sin insats - Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				87 %		80 %	80 %	2023
● Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				93 %		90 %	90 %	2023
● Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				83 %		79 %	79 %	2023
● Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)				100 %		80 %	Tas fram av nämnd	2023
● Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)				100		80 %	Tas fram av nämnd	2023
● Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (våld i nära relation)						75 %	Tas fram av nämnd	2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel placerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	80,77	80 %	81,82 %	82,61	75	75 %	75 %	Tertial 2 2023
  Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	83,33			88,78	85	85 %	Tas fram av nämnd	Tertial 2 2023
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				84 %		84 %	Tas fram av nämnd	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna förbereda för en centralisering av hälso- och sjukvården inom socialpsykiatrins bostäder med särskild service från den 1 januari 2024	2023-01-01	2023-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet	2023-01-01	2023-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden vidareutveckla skolsociala team i hela staden, samt utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.3.1 Brommabor får insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Socialtjänstens insatser och förebyggande arbete ska säkras och goda metoder och arbetssätt ska spridas för att stärka kvaliteten i välfärden. Insatser ska vara långsiktiga och grundade i beprövad erfarenhet om vad som är effektivt. Processer och insatser ska vara ändamålsenliga och möjliga att följa upp. Uppföljning sker bland annat genom brukarintervjuer och olika granskningar. Andelen personer som är nöjda och trygga med sin insats ska öka. Det gäller även andelen personer som upplever att de kan påverka sin insats och som upplever att insatserna leder till en förbättrad situation.

Alla som har kontakt med förvaltningen ska uppleva ett gott bemötande utan diskriminering.

Frågor om bemötande och diskriminering hålls levande i alla verksamheter.

Arbetet för att säkerställa ett barnrättsperspektiv i alla beslut som rör barn fortgår och barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i förebyggande arbete och i beslutsprocesser i ärenden som rör barn. Barnets rättigheter ska stärkas genom samverkan mellan olika verksamheter, både internt och externt, för att möjliggöra en helhetssyn på barnets behov och intressen. Barns inflytande i utredningar och uppföljning av insatser ska öka och stödsamtal till barn vars föräldrar erhåller insatser från socialtjänsten ska erbjudas.

Tilliten till trygghetssystem ska öka, exempelvis gällande felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Socialtjänsten ska följa upp brukares upplevelse av bemötande och delaktighet genom brukarintervjuer	2023-01-01	2023-12-31	
 Socialtjänsten ska genomföra en granskning utifrån rättssäker handläggning av barnavårdsutredningar	2023-01-01	2023-12-31	
 Socialtjänsten ska utveckla metoder och arbetssätt för att stärka brukarinflytande och ökad delaktighet	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.3.2 Brommaborna får stöd och omsorg när behoven är som störst

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stöd, omsorg och vård ska ges till de som behöver det, med utgångspunkt i barnens bästa. Likställighet ska säkerställas och att brommaborna få det stöd och det skydd de har rätt till. Barn och unga i Bromma ska växa upp i goda och trygga miljöer. Utförarverksamheter inom barn- och ungdomsvården ska öka och fler familjecentraler skapas tillsammans med relevanta aktörer, såsom socialtjänst, öppen förskola, BVC och mödravård. Samverkan mellan Brommas socialtjänst och fristående förskolor och skolor är en viktig del i arbete med att säkerställa att alla utbildningsaktörer som verkar i Bromma har information och kunskap för att kunna göra orosanmälningar till socialtjänsten vid oro för att barn far illa.

Arbetet med att genomföra aktiviteter och åtgärder utifrån handlingsplanen för att minska risken att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet fortsätter. Samverkan mellan polis, skola, förskola, socialtjänst och fritidsverksamhet ska utvecklas och stärkas för att tidigt identifiera barn och unga i riskzon och erbjuda adekvata stödinsatser.

Barn och unga i Bromma som växer upp i familjer med missbruk eller psykisk ohälsa ska få det stöd och hjälp som de behöver. Åtgärder för att upptäcka och motverka psykisk ohälsa bland barn och unga prioriteras.

Öppenvårdsinsatserna i Bromma ska utvecklas i syfte att säkerställa ett adekvat, kvalitativt och mobilt stöd. Den som söker hjälp ska enkelt och snabbt ges stöd. I enlighet med förslag i nya socialtjänstlagen ska socialtjänsten ställa om från att vara specialiserad till att ha ett mer förebyggande perspektiv och med tidigt stöd. Det uppsökande arbetet ska utvecklas och bli mer mobilt. Anhörigas behov av stöd ska uppmärksammas när närstående ansöker om stöd och insatser.

Nyanlända som bosätter sig i Bromma ska erbjudas stöd för en snabb etablering i skola, arbetsliv och i samhället. En viktig del i detta är samverkan med organisationer och föreningar som bedriver verksamheter för nyanlända.

Alla brommabor ska ges möjlighet till delaktighet i samhällslivet på lika villkor oavsett funktionsförmåga. Ledsagning, ledsagarservice och stödinsatser ska möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att leva ett självständigt liv. Metoder och rutiner ska tas fram för att förbättra och underlätta för personer med funktionsnedsättning att välja utförare.

Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018–2023 är styrande vid planering och uppföljning av arbetet för att nå stadens mål om ett Stockholm som är tillgängligt för alla, där personer med funktionsnedsättning är fullt delaktiga på jämlika villkor som alla andra, utan diskriminering. I samverkan med nämndens råd för funktionshinderfrågor har det beslutats att årets fokus ska ligga på följande områden i programmet:

- Rätten till individuellt stöd
- Rätten till en meningsfull fritid

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal personer med insatsen bostad med särskild service för vuxna enligt LSS i egen regi som deltar regelbundet i fysisk aktivitet						60 %		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Socialtjänsten ska följa upp i vilken omfattning personer med funktionsnedsättning inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning respektive socialpsykiatri upplever att de får den ledsagning de behöver för att kunna delta i och utöva fritidsaktiviteter.	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Socialtjänsten ska se över rutiner och arbetsätt för att familjer ska få snabb återkoppling vid inkommen orosanmälan gällande barn och unga enligt SoL14 kap. 1 §	2023-01-01	2023-12-31	
 Socialtjänsten ska ta fram metoder/rutiner för att förbättra och underlätta för brottmål med funktionsnedsättning att välja utförare (LSS)	2023-01-01	2023-12-31	
 Socialtjänsten ska ta fram rutiner för att uppmärksamma anhörigas behov av stöd när de närstående ansöker om stöd och insatser	2023-01-01	2023-12-31	
 Socialtjänsten ska utveckla former för ökad samverkan med förskolan för att säkerställa kunskap om skyldighet att göra orosanmälan	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.3.3 Barn i Bromma når kunskapsmålen i skolan

 Uppfylls helt

Beskrivning

En lyckad skolgång en av de viktigaste faktorerna för att barn och unga ska utvecklas väl. Samverkan med skola för att bryta omfattande skolfrånvaro och för att uppnå ökad trygghet, studiero, skolnärvaro och kunskapsresultat fortsätter. För barn och ungdomar i behov av särskilt stöd fortsätter samverkan genom det lokala BUS – en organiserad samverkan mellan förvaltningen, skolan och Region Stockholm för barn i behov av särskilt stöd.

En av de viktigaste faktorerna för hur det går för placerade barn senare i livet är hur de lyckas i skolan. Placerade barn och unga har samma rätt till utbildning och skolgång som andra barn och unga. För att den rätten ska säkras krävs samverkan mellan socialtjänsten och skolan. Socialtjänsten i Bromma följer SAMS-modellen i uppföljning av skolgång och skolresultat för de placerade barnen. SAMS-modellen har tagits fram gemensamt av Skolverket, Socialstyrelsen och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Det övergripande syftet är att säkerställa en obruten skolgång för placerade barn och unga när placeringen medför skolbyte. Målet är att placerade barn och unga når målen i kärnämnen. För familjehemsplacerade barn fortgår arbetet utifrån modellen SkolFam (skolsatsning i familjehemsvård) där barnens insatser för stöd till lärande kartläggs och individanpassas i samverkan mellan skola och socialtjänst. Vid oundvikliga uppbrott från förskola eller skola ska kompensatoriska åtgärder erbjudas för att motverka de problem som uppbrottet kan medföra.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för nio av tolv underliggande indikatorer prognostiseras att uppnås helt och att årsmålen för två indikatorer uppnås delvis. Bedömningen grundar sig också på att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt samt att KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Information om aktiviteter och stöd

För att bryta social isolering och ensamhet finns mötesplatser och träffpunkter i Bromma dit stadsdelsområdets seniorer är välkomna för att delta i aktiviteter och umgås. Mötesplatserna fungerar även som informationskanaler om vilket stöd som finns att söka inom äldreomsorgen. För att sprida information om verksamhetens utbud sker annonsering månadsvis i lokaltidningen, anslag på förvaltningens anslagstavlor samt förvaltningens sociala medier. Den förebyggande verksamheten planerar även att, tillsammans med beställarenheten, skicka riktad information till alla Brommabor som är 75 år eller äldre.

Antalet besökare har ökat på samtliga öppna verksamheter. Den största ökningen har skett på Tranebergs aktivitetscenter där besöken har mer än dubblats. Antalet män som deltar i aktiviteter har ökat från 25 procent till 31 procent, vilket är positivt då andelen män alltid har varit något lägre i verksamheterna. Verksamheten har genomfört en egen enkätundersökning. På frågan hur nya besökare har fått vetskap om verksamheten svarade cirka 8 procent att de hittat information från nätet, cirka 8 procent hittade informationen på stadsdelens fysiska anslagstavlor, 25 procent har fått informationen från regionen (vårdcentral/Bromma rehab) och cirka 58 procent fick informationen på annat sätt. Att 25 procent av de tillfrågade hade fått informationen från regionen var positivt då det har varit en satsning under året och tyder på att satsningen har gett resultat.

Under sommaren deltog den förebyggande verksamheten i projektet "Sommar på Brommaplan" där medarbetare från aktivitetscenter och friskvårdscentrum samt anhörigkonsulenten och fixaren medverkade. Syftet var bland annat att informera om äldreomsorgens verksamheter och att skapa trygghet för de som vistas på eller passerar Brommaplan.

Äldre som har ansökt om bistånd har fått information och vägledning av biståndshandläggaren, där handlägningsprocessen och möjligheten till valfrihet att välja utförare tydliggjorts. Informationsmaterial har funnits tillgängligt. Informationen har utformats för att äldre och deras anhöriga lättare ska kunna förstå och ta den till sig. Biståndshandläggarna har arbetat förebyggande och uppsökande genom att ge information till

de äldre om vilka insatser som kan erbjudas från kommunen samt andra aktörer. De har också samverkat med den förebyggande verksamheten för att kunna informera och motivera äldre till att delta i aktiviteter som främjar social gemenskap. Informationen förväntas minska isolering och ensamhet.

Digitalisering

Arbetet med att stötta stadsdelens seniorer i digital teknik fortgår i syfte att öka äldres kunskap i digital teknik och därmed motverka digitalt utanförskap. Under året har den förebyggande verksamheten och beställarenheten tillsammans arrangerat inspirationsmässor om digitalisering, där även digital säkerhet haft stort fokus. Kommunpolisen besökte mässorna och informerade om bedrägerier mot äldre och vad man ska vara uppmärksam på om man blir utsatt. Representant från en bank informerade om banksäkerhet och Bank-ID. Vid en enkätundersökning bland mässdeltagarna framkom att 93 procent av de svarande tyckte att inspirationsmässorna bidrog till ökade kunskaper om digital trygghet och säkerhet.

Fixarens uppdrag att hjälpa seniorer med digital teknik fortsätter och en viss ökning av ärenden har skett jämfört med samma period förra året. Hittills i år har fixaren haft 68 uppdrag (49 kvinnor och 19 män) kring digital teknik.

Beställarenhetens projekt inom AI fortsätter med syftet att förenkla uppföljningen av beställd tid vid beslut om hemtjänstinsatser. Med hjälp av AI ska handläggarna kunna följa upp beställd och utförd tid för brukare med hemtjänstinsatser. Det nya arbetssättet förväntas bli ett beslutsstöd för biståndshandläggarna som ska förenkla och effektivisera arbetet vid uppföljning av ramtid. Det förväntas också bidra till rättssäkra och likställda beslut och att den enskilde får sina behov tillgodosedda samt en förbättrad dialog med utförarna. I augusti presenterar enheten resultatet av den initiala piloten för äldreförvaltningen och utvärderar hur verktyget kan användas praktiskt tillsammans med medarbetarna under hösten. Enheten planerar att skicka in en ansökan till Framsteget - stadens pris för nyskapande.

Delaktighet i hur och när omsorgen utförs

Äldre i Bromma med behov av stöd och omsorg ska känna sig delaktig i hur och när insatserna ges. Delaktighet säkerställs bland annat genom genomförandeplanen som den äldre själv, eller dennes närstående, är med och upprättar. Biståndshandläggaren har sedan i uppgift att säkerställa att aktuell genomförandeplan inkommit inom 14 dagar och kontrollerar den mot beställningen av beviljade insatser för att säkerställa att målen med insatserna har uppnåtts.

Ett annat sätt som syftar till att öka den äldres delaktighet i sin omsorg är ramtid, ett arbetssätt som används inom hemtjänsten. Ramtid innebär förenklat att beställningen av hemtjänstinsatser anger ramen för de beviljade insatserna utan att precisera varje insats på detaljnivå. Det är i stället den enskildes dagsaktuella behov och önskemål som ska styra. Då förvaltningen har sett att ramtid inte används fullt ut av alla hemtjänstutförare har enheten för biståndshandläggning planerat in möten/utbildningstillfällen med de hemtjänstutförare som är verksamma i stadsdelsområdet. I juni genomfördes ett första utbildningstillfälle tillsammans med hemtjänstutförarna kring praktiskt tillämpning av ramtid. Vid mötet deltog cirka tio hemtjänstutförare. Ytterligare ett tillfälle är inplanerat till hösten.

Det pågående AI-projektet vid beställarenheten, väntas möjliggöra att biståndshandläggaren

ser hur tiden fördelas och på så sätt ha möjlighet att göra mer träffsäkra ramtidsbeställningar. På så sätt väntas utförande enligt ramtid öka.

Uppföljning av den enskildes beviljade insats, så kallade individuppföljningar är ytterligare ett sätt att säkerställa den enskildes inflytande över sin insats. Uppföljningen följer ett stadsgemensamt frågeformulär som biståndshandläggaren frågar den äldre kring. Resultatet har använts för kvalitetssäkring av biståndet och som en del av verksamhetsuppföljningen. Fram till och med augusti har 50 individuppföljningar inom hemtjänst och 34 individuppföljningar inom vård- och omsorgsboende genomförts. Ett utvecklingsområde är därför att fler individuppföljningar behöver genomföras. Några bidragande orsaker till att inte fler har genomförts är den omsättning av biståndshandläggare som varit på enheten för biståndshandläggning. Utöver ordinarie arbetsuppgifter har mycket tid behövt läggas på rekrytering och introduktion av nya handläggare. En åtgärd för att öka antalet individuppföljningar är att medarbetarna inom tryggt mottagande har introducerats i arbetet med individuppföljningar. Tanken är att undersköterskorna i arbetsgruppen ska kunna genomföra uppföljningar på individnivå när det finns utrymme.

Inom förvaltningens vård- och omsorgsboenden ansvarar den boendes kontaktperson för att skriva genomförandeplanen och uppdatera den när behov uppstår. När genomförandeplanen upprättas så tillfrågas den boende om hur hon eller han vill ha sin omvårdnad, exempelvis när den boende brukar stiga upp på morgonen eller när dusch önskas.

Under året har ett projekt kring att erbjuda heltid till samtliga tillsvidareanställda som önskar det initierats. Förutom att bidra till ökad attraktivitet i omvårdnadsyrket väntas arbetet bidra till en mer personcentrerad äldreomsorg där äldre ges större inflytande över när service- och omvårdnadsinsatser utförs under dagen. Heltidstjänster förutsätter att arbetsuppgifter sprids ut i större utsträckning över dagen. Istället för att som i dag rutinmässigt utföra flera serviceinsatser på morgonen kan servicen ges på andra tider under dagen och därigenom ske med ökad flexibilitet utifrån den enskildes önskemål.

Äldre i Bromma är nöjda med sin äldreomsorg och har en trygg tillvaro

Äldre i Bromma ska känna sig nöjda med sin äldreomsorg, vare sig man har hemtjänstinsatser, bor på ett boende eller deltar i dagverksamhet. Nöjdhet förutsätter att äldreomsorgen är trygg och av god kvalitet. Grundläggande för att säkerställa vård och omsorg av god kvalitet är att verksamheten har ett komplett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete och arbetsmiljö. Utifrån en analys av brukarenkätens resultat och verksamhetsuppföljningarnas resultat görs bedömningen att det finns flera delar i ledningssystemet som behöver förbättras. En del har varit att uppdatera rutiner utifrån Socialtjänstlagen och arbetsmiljölagstiftningen i syfte att ha likställda och lättillgängliga rutiner i samtliga verksamheter. Rutinarbetet avslutades i juni och samtliga rutiner ska nu implementeras i verksamheterna där varje medarbetare har åtkomst till rutinerna via en digital samarbetsyta. En annan del är hanteringen av synpunkter och klagomål där resultatet från den senaste brukarenkäten visade att enbart 50 procent av personer i vård- och omsorgsboende och 66 procent av brukare med hemtjänstinsatser kände till vart man ska vända sig med synpunkter och klagomål. Utifrån resultatet har en förenklad blankett tagits fram för att lämna synpunkter eller klagomål, blanketten delas ut till boende och brukare. En tredje del är arbetet

med egenkontroller av rutiner och arbetssätt för att uppnå kvalitet. Under året har en likvärdig egenkontrollplan tagits fram för utförarverksamheten som förtydligar när olika egenkontroller ska genomföras för att identifiera risker eller brister i arbetssätt. Exempel på egenkontroller är möjligheten till utevistelse och att nödvändig dokumentation upprättas.

En faktor som kan ha riskerat påverka äldres nöjdhet med äldreomsorgen i negativ riktning under året är omsättningen på chefer inom Brommas kommunala hemtjänst. Avsaknaden av chefer kan skapa otydlig styrning i organisationen, vilket i sin tur kan påverka den äldres nöjdhet med service, omvårdnad och bemötande. Ett intensivt arbete har pågått för att rekrytera nya chefer och i slutet av augusti fanns alla chefer på plats. Att cheferna nu är fulltaliga väntas ge en tydligare struktur samt gemensamma rutiner för att ge tryggare medarbetare och det i sin tur nöjdare omsorgstagare.

Ett gott bemötande från personalen är en annan faktor som väntas bidra till att äldre är nöjda med sin äldreomsorg. Frågan om bemötande tas regelbundet upp på arbetsplatsträffarna. Vidare sker kompetensutvecklingssatsningar på flera enheter, bland annat inom demenssjukdomar och psykisk ohälsa hos äldre. De kompetenshöjande insatserna väntas bidra till en ökad nöjdhet med äldreomsorgen. Under året har avdelningen även påbörjat en utredning över hur verksamheterna ska kunna bedöma medarbetarnas språkliga kompetens för att bättre kunna identifiera vilka som har behov av stödjande språkinsatser. Bedömningen av den språkliga nivån väntas påbörjas under nästa år och utifrån analysen utformas språkförbättrande stöd. Förbättrade kunskaper i svenska språket är viktigt för att kunna öka äldres känsla av nöjdhet och trygghet.

Äldre i Bromma ska, utöver att känna sig nöjda med sin äldreomsorg, även ha en trygg tillvaro. Genom en hög kompetens bland äldreomsorgens medarbetare, ett brett utbud av aktiviteter både på boende och i öppna verksamheter, och en hög personalkontinuitet strävar äldreomsorgen efter att skapa trygghet för den äldre. Trygghetsaspekten är viktig även vid ansökan och utredning av insatser som vård- och omsorgsboende där särskild hänsyn tas till hög ålder, oro och ensamhet. Med hög ålder avses 85 år eller äldre.

Tryggt mottagande har fortsatt sin verksamhet för att säkerställa en trygg och säker hemgång från sjukhusvistelse. Fram till augusti har 77 personer (51 kvinnor och 26 män) haft insatsen tryggt mottagande i hemmet.

Stöd till anhöriga är en annan viktig del i äldreomsorgens arbete för en trygg tillvaro. Anhörigstödet i Bromma har under de två första kvartalen erbjudits både digitalt och genom fysiska träffar och möten. Flera anhöriggrupper är i gång. Det har varit en kraftig ökning av enskilda samtal under tertialet. Det kan ha sin förklaring i att anhörigkonsulenten har utbildat och informerat om anhörigstöd på förvaltningens olika enheter, både befintlig och nyanställd personal, och därmed blivit än mer känd inom stadsdelen.

Kontinuitet för den äldre och attraktivare arbetsvillkor för medarbetare

I syfte att höja kontinuiteten i utförandet av insatser för äldre i behov av stöd och att skapa attraktivare arbetsvillkor för medarbetare pågår ett arbete om heltid som norm inom förvaltningen. I och med heltid som norm tillfrågas alla tillsvidareanställda som arbetar deltid om de vill arbeta heltid. Att fler arbetar heltid är även viktigt för att minska behovet av

timavlönade i verksamheterna, något som är både kostsamt och negativt påverkar kontinuiteten för den äldre. En viss andel timavlönade kommer däremot alltid vara nödvändigt för att täcka oplanerad frånvaro.

Som ett mått på hög kontinuitet har staden satt ett mål om att en hemtjänsttagare som mest ska träffa tio olika personal under en tvåveckors period. För att nå målet ser den kommunala hemtjänsten bland annat över sina grundschema och tillsvidareanställer personal i så stor utsträckning som möjligt. Det väntas minska behovet av vikarier och därmed färre personer som besöker den enskilde i sitt hem. Utmaningar kvarstår däremot med en under perioder hög sjukfrånvaro bland ordinarie personal, vilket betyder ett större behov av vikarier. Det försvårar möjligheten att uppnå målet vad gäller personalkontinuiteten.

På ett vård- och omsorgsboende har ett försök med resursteam inletts under perioden, vilket innebär att personal från ett team bemannar vid frånvaro. På så sätt kan behovet av antalet timavlönade minimeras och det ger en ökad kontinuitet för de boende. En noggrann utvärdering är inplanerad till hösten. Tanken är att även stadsdelens andra vård- och omsorgsboenden samt hemtjänst ska införa resursteam eller motsvarande arbetssätt för ökad kontinuitet och tryggare arbetsmiljö.

Utvecklingsbehov av den medicinska omvårdnaden

Inspektionen för vård och omsorg, IVO, genomförde tidigare i år en tillsyn av äldreomsorgen i hela landet. Tillsynen avsåg den medicinska vården och behandlingen vid särskilda boenden för äldre (SÄBO). IVO kunde se en rad brister och Bromma stadsdelsnämnd har planerat och vidtagit flera åtgärder i syfte att komma till rätta med bristerna. Under sommaren har IVO meddelat att de avslutar ärendet och anser nämndens redovisning av åtgärder som tillräckliga.

Ett exempel på en åtgärd för att kompetensutveckla medarbetare och öka patientsäkerheten är att en utbildningsplan tagits fram. Den innehåller ett koncept där metodstöd och utbildning i simulerad miljö gör det möjligt för undersköterskor att träna på att i ett tidigt stadium upptäcka när det medicinska tillståndet hos boenden försämras. Tidig upptäckt av symtom är viktigt för att snabbt kunna tillkalla sjuksköterska och vid behov läkare för nödvändig vård.

För att säkra följsamheten till basala hygienrutiner har ett digitalt uppföljningsinstrument införts på boendena. På Mälarbackens vård- och omsorgsboende har det nya verktyget exempelvis visat en minskning av antal rapporterade fall där omvårdnadspersonal inte har använt handdesinfektion korrekt. Genom att använda uppföljningsinstrumentet väntas eventuella brister upptäckas och kunna åtgärdas. Vård- och omsorgsboendena har regelbundna kvalitetsråd, där olika yrkesprofessioner deltar, där avvikelser och andra större allvarliga händelser tas upp och analyseras för att kunna åtgärdas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten				84 %		87 %	87 %	2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys								
<p>Prognosen baseras på resultatet från Socialstyrelsens brukarundersökning 2022. Årets resultat redovisas i verksamhetsberättelsen. Brommas kommunala hemtjänst ser över arbetssätt och egenkontroller av att genomförandeplaner upprättas. I genomförandeplanen har den äldre möjlighet att påverka hur hjälpen ska utföras. Enheten har rekryterat biträdande chefer för ett närmare ledarskap som väntas leda till en tydlig uppföljning av att arbetssätt följs.</p> <p>För att den enskilde ska få mer inflytande över när och hur beviljade hemtjänstinsatser ska utföras ska insatserna i högre utsträckning utföras enligt arbetssättet ramtid. När och hur de beviljade insatserna ska genomföras gör personal inom hemtjänsten upp tillsammans med den enskilde.</p>								
 	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende			82 %		79 %	79 %	2023
 	Andel seniorer som är nöjda med tillgången till information om Stockholm Stad och dess verksamheter					55 %	Tas fram av nämnd	2023
 	Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser					65 %	65 %	2023
 	Andel äldre som anger att de känner till stadsdelens aktivitetscenter och mötesplatser					60 %	Tas fram av nämnd	2023
 	Andel äldre som på det hela taget är nöjda med möjligheten att ta del av ledarledd idrott/motion i Stockholm					60 %	Tas fram av nämnd	2023
 	Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet			94 %		93 %	93 %	2023
 	Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst			85 %		86 %	86 %	2023
Analys								
<p>Prognosen baseras på resultatet från Socialstyrelsens brukarundersökning 2022. Årets resultat redovisas i verksamhetsberättelsen. Inom Brommas kommunala hemtjänst fortsätter arbetet för att nå årsmålet. Bland annat pågår ett arbete med att öka personalkontinuiteten med hjälp av en översyn av scheman. Genom rekrytering av biträdande chefer möjliggörs ett närmare ledarskap som väntas bidra till en tydlig uppföljning av att arbetssätt och att rutiner följs, vilket i sin tur förväntas leda till nöjdare omsorgstagare. Samtliga biträdande enhetschefer är sedan slutet av augusti på plats.</p>								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende				87 %		82 %	82 %	2023
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod				12,78		10	Max 10 personer	2023
Analys Prognosen baseras på 2022 års resultat. Årets resultat presenteras i verksamhetsberättelsen. För att nå målet ser den kommunala hemtjänsten bland annat över sina grundschema och tillsvidareanställer personal i så stor utsträckning som möjligt. Det väntas minska behovet av vikarier och därmed färre personer som besöker den enskilde i sitt hem.								

Nämndmål: 1.4.1 Äldre i Bromma har en trygg tillvaro och god omsorg

 Uppfylls helt

Beskrivning

Äldreomsorgen i Bromma ska kännetecknas av en trygg tillvaro och god omsorg av hög kvalitet. Brommas äldre har en hög livskvalitet genom stora möjligheter att vara delaktiga i utformningen av sin vård och omsorg.

För att bryta social isolering och ensamhet finns mötesplatser och träffpunkter i Bromma dit stadsdelens seniorer är välkomna för att delta i aktiviteter eller umgås. Arbetet med att utveckla verksamheterna i samarbete med både besökare och civilsamhället ska fortsätta. För att fler seniorer ska få vetskap om vilka aktiviteter som erbjuds ska informationen förbättras ytterligare. Det sker bland annat genom ett utökat samarbete med Brommas vårdcentraler. Genom att förvaltningen synliggör sina verksamheter på vårdcentralerna förväntas fler seniorer att nås.

Den digitala fixartjänsten som finns för att stötta Brommas seniorer med enklare teknik i hemmet spelar en fortsatt viktig roll när allt mer sker digitalt. Syftet med en digital fixartjänst är att underlätta äldres förutsättningar att leva ett självständigt liv och kunna vara delaktiga i samhället. Den digitala fixartjänsten finns redan i dag, men målet är att fler ska få kännedom om tjänsten och ta del av den. Under året fortsätter inspirationsmässor och studiecirkelarrangemang kring digital teknik att arrangeras för seniorer vid stadsdelens aktivitetscenter.

Arbetet med tryggt mottagande i hemmet intensifieras under året. Det är en biståndsbedömd insats som syftar till att skapa trygghet för den som skrivs ut från sjukhus och åter till sitt hem. För den äldre innebär insatsen förstärkt hemtjänst av särskild personal under en begränsad tid efter hemkomsten.

Den äldre med hemtjänstinsatser ska känna sig trygg med och delaktig i sitt stöd. Ett steg till att nå dit är att den beviljade tiden utförs enligt ramtid. För att säkerställa att ramtid tillämpas behöver informations- och utbildningssatser i samverkan mellan beställare och utförare ske under året.

För att kunna erbjuda de äldre kulturupplevelser och meningsfulla aktiviteter på vård- och omsorgsboendena ska förvaltningen utreda möjligheten till samverkan i ett kulturprojekt mellan äldreomsorgen, förskolan och socialtjänsten. Avdelning äldreomsorg ser även över möjligheten till att ta emot besök av vårdjur på vård- och omsorgsboendena i förhoppning att skapa fina stunder för de boende och att öka nöjdheten och tryggheten.

En annan viktig del i att skapa trygghet för den äldre är att ha en hög beredskap i händelse av kris eller effekter av klimatförändringarna så som värmeböljor och skyfall. Exempelvis ska planer för att upprätthålla kontinuiteten vid eventuella el- eller vattenbortfall finnas i alla verksamheter, och läkemedels- och skyddsutrustningsreserver ska byggas upp. Dessutom finns handlingsplaner inom äldreomsorgens alla verksamheter för att säkra äldres hälsa under längre perioder med höga temperaturer.

Brommas äldreomsorg ska vara likställd och jämlik och den äldre ska känna sig trygg med att omvårdnaden är lika bra oavsett vilket vård- och omsorgsboende eller hemtjänstutförare som ger omvårdnaden. Ett arbete genomförs i att utveckla avdelning äldreomsorgs kvalitetsledningssystem. Gemensamma rutiner tas fram för att skapa trygghet för såväl personal som brukare. Rutinerna ska bland annat säkerställa den äldres delaktighet och inflytande i planering och genomförande av insatser. Men de ska även säkerställa patientsäkra hälso- och sjukvårdsinsatser och en kontinuerlig uppföljning. Arbetet med egenkontroller ska utvecklas för att säkra följsamhet till rutinerna, till exempel att dokumentation och läkemedelshantering sker på ett säkert sätt. Arbetet med att ta emot och omhänderta synpunkter och klagomål ska också utvecklas. För att brukare, närstående och besökare ska veta var och hur synpunkter och klagomål kan lämnas kommer ett arbete kring uppdaterad information och vägledning att påbörjas under året.

För att öka den äldres upplevelse av trygghet, nöjdhet och delaktighet behöver äldreomsorgen arbeta personcentrerat. Det förutsätter att medarbetarna kan möta den äldres olika behov genom till exempel kompetens i demenssjukdomar, psykisk ohälsa och svenska språket. Ett arbetssätt tas fram för att inventera medarbetarnas kunskaper i svenska språket. Verksamheter som är Silviahems-certifierade fortsätter satsningar på utbildning och reflektion kring bemötande av äldre med olika former av demenssjukdomar.

Medarbetarna i Brommas äldreomsorg är den viktigaste resursen för att kunna ge en god omsorg av hög kvalitet. Därför ska så många av medarbetarna som möjligt erbjudas heltid, vilket också bidrar till att andelen timavlönade minskar. En minskad användning av timavlönade förväntas öka kontinuiteten och tryggheten för den äldre. Det bidrar också till bättre arbetsvillkor, vilket långsiktigt kan bidra till kompetensförsörjningen inom äldreomsorgens yrkeskategorier. I samverkan med de fackliga parterna ska därför avdelning

Äldreomsorg ta fram en handlingsplan för att nå målet om heltid som norm och att minska andelen timavlönade. Ett annat steg i att öka tryggheten och höja kontinuiteten för den äldre är att upprätta så kallade resursteam, en form av vikariepool som möjliggör att samma personal vikarierar vid frånvaro av ordinarie personal. För att skapa trygghet i arbetsgrupperna, och därmed även öka kvaliteten för den äldre, stärks det nära ledarskapet i verksamheterna.

Förvaltningens arbete fortsätter i enlighet med stadens handlingsplan för en äldrevänlig stad.

Delaktighet och inflytande:

Genom nämndens pensionärsråd ges de äldre inflytande och insyn i ärenden och frågor som berör äldres levnadsförhållanden. Rådet är en viktig plattform för att väcka initiativ till förbättringar för Brommas äldre.

Arbetet med ramtid fortsätter att utvecklas för att Brommas seniorer utifrån sina förutsättningar ska kunna vara delaktiga i planeringen av sina insatser.

Samverkan och partnerskap:

Samverkan med näringsliv, fastighetsägare, polisen och akademien med flera sker bland annat genom platssamverkan som ska öka tryggheten på olika prioriterade platser samt inom ramen för Brommas samverkansöverenskommelse med polisen. En trygg stad är en förutsättning för en äldrevänlig stad.

Äldreomsorgen fortsätter samverkan med akademien i olika innovationsprojekt. Ett av projekten handlar om stöd till anhöriga genom anpassad välfärdsteknik.

Social inkludering:

För att bryta social isolering och ensamhet finns mötesplatser och träffpunkter i Bromma dit stadsdelens seniorer är välkomna för att delta i aktiviteter eller umgås. Arbetet med att utveckla verksamheterna i samarbete med både besökare och civilsamhället ska fortsätta.

Bostäder och stadsmiljö:

Förvaltningen fortsätter arbetet med att kontinuerligt genomföra förbättringar i parker och grönområden för ökad trygghet och förbättrad tillgänglighet. Gång- och cykelvägar inom stadsdelsområdet ska vara trafiksäkra, med god tillgänglighet och framkomlighet för alla trafikanter.

Äldre informeras på ett tidigt stadium om vilka boendialternativ som finns. Möjligheten till kvarboende kan också förlängas med hemtjänstinsatser och genom utvecklig och införande av välfärdsteknik.

Kommunikation och information:

Arbete pågår med att utveckla förvaltningens kommunikation med äldre och övriga målgrupper.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten.						81 %		2023
 ♀ Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende.						85 %		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska bilda resursteam i syfte att öka tryggheten för boende i vård- och omsorgsboende och öka kontinuiteten för brukare inom hemtjänsten	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska genomföra informations- och utbildningstillfällen med beställare och hemtjänstutförare kring praktisk tillämpning av ramtid	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska i samverkan med de fackliga parterna ta fram en handlingsplan för att nå målet om heltid som norm och att minska andelen timavlönade	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska i samverkan med vårdcentralerna utforma arbetssätt för att informera och bjuda in äldre som lever i ofrivillig ensamhet att delta i förvaltningens aktivitetscenter och mötesplatser	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska ta fram ett arbetssätt för att inventera medarbetarens kompetens i svenska språket	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningens kvalitetsledningssystem i enlighet med SOSFS 2011:9 i ILS-webb ska färdigställas och implementeras på enhetsnivå	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att tre av sex indikatorer uppnås helt och två indikatorer uppnås delvis. Bedömningen grundar sig också på att ett underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt och ett delvis samt att KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Kultur och fritidsaktiviteter för barn och unga

Förvaltningens fritidsverksamhet har erbjudit ett flertal aktiviteter under perioden, bland annat vid fritidsgården Café U i Blackeberg. Musikverksamheten bedrevs på Café U under årets

första månader, men flyttade i mars månad åter till Musikhuset vid Tranebergsängen. Ett arbete har gjorts för att få in en bredd av aktiviteter för att locka unga med olika intressen.

Under skolloven har det erbjudits aktiviteter i samverkan med föreningar och idrottsförvaltningen. Bromma Sportscamp genomfördes under veckorna 28 och 29 tillsammans med SALK tennis, DIF Cricket, Hässelby Hawks innebandy, GF Stockholmsflickorna bollgymnastik, Kappis Vattenpolo, Attila Rugby, Blackebergs basket och Maniacs Amerikansk fotboll. Över 150 barn och ungdomar fick möjlighet att prova på olika aktiviteter, av dem var omkring 40 nyanlända från boendet Kopparbacken. Parkleksverksamhet i Blackan bedrevs under sex sommarveckor som ett komplement till fritidsgården.

Enligt skolenkätens resultat deltar endast 55 procent av barn och ungdomar i Bromma i kulturaktiviteter på fritiden, samtidigt som andelen barn och unga som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter ligger på 81 procent.

Andelen ungdomar som är med i någon förening har succesivt minskat sedan 2020. I skolenkäten har 68 procent av ungdomarna i årskurs 5 och 8 uppgett att de är med i någon förening. Jämfört med föregående år är det flickornas deltagande som minskat. Även om årsmålet (69 procent) inte uppnås helt får många fler ungdomar kontakt med föreningslivet än de som är med i en förening genom den samverkan förvaltningen har med föreningar i Bromma och dess närhet.

Fritidsverksamheten arbetar med att slussa in ungdomar i föreningslivet. En prioriterad målgrupp i verksamheten är unga som inte deltar i föreningslivet.

Kultur och rörelse för barn i förskolan

Barnen i förskolan får möjlighet att uttrycka sig genom dans, skapande, sång, rytmik och musik. Projektet med kulturskolan i syfte att låta barnen möta en professionell sångare, samtidigt som de medföljande pedagogerna kompetensutvecklas i sång och rytmik, är nu avslutat. Projektet avslutades genom en allsångskonsert där barnen fick åka till kulturskolan och sjunga tillsammans med instrumentalister från kulturskolan.

Biblioteken är ett vanligt inslag, både kopplat till litteratur men även till andra kulturupplevelse. KULAN används för att möjliggöra att barnen får ta del av den professionella kulturen och då främst teater.

Under hösten kommer det att anlitats en danspedagog för att öka kompetensen hos medarbetarna kring hur de kan arbeta med dans i barngrupperna.

Andelen vårdnadshavare som upplever att barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former har ökat från föregående år.

Förskolorna arbetar för att skapa meningsfulla aktiviteter som bidrar till rörelseglädje. Exempel på detta är hinderbanor, rörelselekar, miniröris och dans. Barnen åker till närliggande skogsområden för att få möjlighet att röra sig i kuperad terräng. I skogen blir det naturligt att klättra, krypa och springa.

Andelen vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras till fysiska aktiviteter har

minskat från föregående år. En förklaring kan vara att verksamheten inte har lyckats kommunicera de aktiviteter de genomför då de är av mera spontan karaktär och inte är planerad som övrig undervisning.

Förvaltningens rörelsestrategi som togs fram i slutet av förra året ska implementeras under hösten i verksamheten. Implementeringen kommer ske delvis med hjälp av en tillfälligt anställd danspedagog/rörelsepedagog som särskilt kommer att lyfta kompetensen hos medarbetarna kring pulshöjande aktiviteter.

Kultur och idrott för vuxna personer med funktionsnedsättning

Inom förvaltningens LSS-verksamheter bedrivs ett aktivt arbete för att erbjuda brukarna tillgång till kultur, idrott och tillgänglig utemiljö.

Gemensamma aktiviteter med stor bredd genomförs inom grupp- och servicebostäderna. Verksamheten deltar även i det stadsövergripande kultur- och fritidsnätverket "den fria tidens kvalitet" där olika aktiviteter genomförs under året.

Under tertiäl 2 har totalt 64 av 90 brukare på Brommas grupp- och servicebostäder deltagit i fysisk aktivitet minst en gång per vecka. Av dessa är 38 män och 16 kvinnor. Det har skett en ökning med 18 deltagare jämfört med tertiäl 1. Ökningen beror delvis på att alla brukare i april erbjöds ett årskort till stadens simhallar, vilket har ökat möjligheten att delta i olika aktiviteter utan kostnad. Skillnaden mellan män och kvinnors deltagande beror bland annat på att kvinnorna i grupp- och servicebostäderna är äldre än männen. Kvinnorna har inte heller samma förutsättningar att delta i fysiska aktiviteter utifrån sin fysiska förmåga och/eller funktionsnedsättning.

Förvaltningen samverkar med föreningar och andra organisationer för information och dialog om aktiviteter för målgruppen. Det finns också ett samarbete med idrottsförvaltningen. Verksamheten planerar att tillsammans med Bio Kaskad i Blackeberg erbjuda bio för målgruppen i Västerort. Ett samarbete har inletts med Dansvariation, en förening genom Studieförbundet vuxenskolan, för att eventuellt under hösten starta kursen dansvariation som riktar sig till personer med funktionsnedsättning.

Uteaktiviteter har även erbjudits via organisationer och föreningar samt via de egna verksamheterna.

Inom dagliga verksamhet erbjuds dagligen aktiviteter kopplat till kultur, idrott och tillgänglig utemiljö. Verksamheten har tillgång till ett utegym samt tillgängliga grönområden för promenader och andra aktiviteter.

Kultur och idrott för äldre

För stadsdelsområdets seniorer finns bland annat mötesplatser och träffpunkter som har ett brett utbud av aktiviteter, så väl hälsofrämjande som kulturella och sociala.

Besökarna/deltagarna uttrycker att det finns mycket att välja mellan och att deltagandet i aktiviteterna påverkar deras hälsa och välmående positivt. Under våren genomfördes intervjuer med besökarna på de olika öppna verksamheterna, och under sommaren genomförde ferieungdomar kompletterande intervjuer om hur besökarna uppfattar sina besök och delaktighet i gruppaktiviteter. Totalt har 51 personer (42 kvinnor och 9 män) intervjuats.

Av de intervjuade svarade 70 procent att deltagandet i aktiviteterna har bidragit till att minska känslan av ensamhet till stor, eller väldigt stor del. 76 procent av de svarande kvinnorna tyckte att deltagande i aktiviteterna bidrog till minskad ensamhetskänsla medan 44 procent av de svarande männen tyckte det. 97 procent av de svarande upplevde att deltagandet i de olika aktiviteterna bidrar positivt till deras hälsa.

Under perioden mars till juni genomfördes ett balansprojekt på friskvårdscentrum där 15 seniorer (10 kvinnor och 5 män) fick utföra olika balanstester för att sedan delta i balansträning en gång i veckan i 10 veckor. Efter träningsperiodens slut genomfördes testerna på nytt och testet visade en förbättrad balans hos majoriteten av deltagarna, vilket i sin tur kan visa på vikten av att börja med balansträning tidigt, redan innan man upplever ostadighet.

Ett samarbete är inlett mellan den förebyggande verksamheten och stadsdelsområdets simhallar, Beckomberga och Åkeshov. Simhallarna deltog tillsammans med förebyggande verksamheten på aktiviteter under ”Sommar på Brommaplan”. Planering pågår även för fortsatt samarbete med dem.

Även inom förvaltningens vård- och omsorgsboenden arrangeras aktiviteter för de boende. Verksamheterna har förstärkt med aktivitetssamordnare på ett par vård- och omsorgsboenden i syfte att kunna erbjuda aktiviteter regelbundet. Under sommaren har boendena tagit emot seniorbesök. Ett annat exempel är att sensommarens matcher från fotbolls-VM har visats på storbildsskärmar på Mälärbackens vård- och omsorgsboende.

Utemiljö

Inom stadsdelsområdet finns vackra promenadstråk, parker, badplatser, motionsspår och naturreservat som även nyttjas av människor som inte bor i Bromma.

Tre solbryggor har färdigställts under perioden. Två i Grimsta naturreservat (vid Ängby Park) och en vid badklippan i Nockebyhov. Inför årets badsäsong har västra delen av Ängbybadet rustats upp med bland annat nya tillgängliga soffor, solsoffor och två grillplatser. Nya informationsskyltar har satts upp vid entréerna till alla tre strandbad i Bromma.

Tillgänglighet till parkmark är en viktig fråga. Arbetet bedrivs genom inventering av lekplatser, parkvägar, trappor, inkomna synpunkter med mera. Enkelt avhjälpna hinder åtgärdas i det dagliga arbetet. Mer omfattande tillgänglighetsåtgärder planeras och genomförs inom ramen för parkinvesteringar.

Av de brommabor som besvarade årets medborgarundersökning i åldersgruppen 18-34 år är 80 procent nöjda med möjligheterna till aktiviteter i parker och naturområden. Resultatet i skolenkäten visar också att de yngre åldersgrupperna är nöjda med möjligheterna att spontanidrotta. Medborgarundersökningens resultat visar att äldre är något mindre nöjda med möjligheterna till aktiviteter i parker och naturområden än yngre.

Vissa av de planerade parkinvesteringarna i form av aktivitetsytor är inte färdiga och tagna i bruk under perioden. Cykelparken i Annedal öppnas i början av september och disk-golfbanan vid Kvarnen vid Linta blir klar i september. Anläggandet av en av pumptrackbanorna i Eneby har blivit försenad. För att skapa möjlighet till mer spontanaktivitet och locka fler brommabor att besöka södra delen av Tunnländsparken har trygghetsmedel beviljats för anläggandet av

ytterligare ett utegym. Anläggningen blir en del i och ett komplement till upprustningen av Tunnländsparken som påbörjas under hösten i samarbete med trafikkontoret.

I Bromma stärks trädgårdskulturen genom förvaltningens projekt "När träden får berätta" i Åkeshovs Arboretum. Det är ett projekt med målet att på ett underhållande och pedagogiskt sätt skapa ett ökat intresse för naturen och förmedla kunskap om träd och biologisk mångfald. Projektet är ett samarbete mellan stadsmiljöverksamheten och förskolan. Parken har under sommaren utrustats med skyltar och digitala verktyg. Invigning av "När träden får berätta" kommer att ske den 13 september.

Stöd till föreningar

Möjligheten att hyra ut lokaler och förutsättningarna för detta har lyfts med jurister på stadsledningskontoret. Möjligheterna att implementera uthyrningsförfaranden utifrån denna input fortsätter ses över under hösten 2023.

Föreningsbidrag har beviljats till 15 ideella föreningar som bedriver verksamhet som kompletterar eller stödjer nämndens verksamheter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	89	91 %	86 %	91		85 %	75 %	2023
  Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	55	53 %	59 %			77 %	77%	2023
Analys								
Resultatet kommer från skolenkäten och avser svar från elever i åk 5 och 8 i grundskolan.								
Trots att årsmålet, som är lika med stadens årsmål, inte uppnås gällande deltagande i kulturaktiviteter, är andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter betydligt högre (81 procent).								
Utfallet visar på en mindre skillnad mellan flickor och pojkar, där flickornas resultat är något högre än pojkarnas. Stadens resultat totalt (56 procent) visar också på en mindre skillnad mellan könen med ett högre utfall för flickor. Utfallet för staden totalt visar också på utmaningen att nå årsmålet om 77 procent. Ingen stadsdelsnämnd uppnår KF:s årsmål 2023.								
  Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	82 %	83 %	82 %	81 %		80 %	76 %	2023
  Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	81 %	80 %	84 %	81 %		77 %	77%	2023
  Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	68 %	73 %	64 %	71 %		69 %	66 %	2023
Analys								
Resultatet kommer från skolenkäten och avser svar från elever i åk 5 och 8 i grundskolan.								
Årets utfall visar att en större andel pojkar än flickor deltar i föreningslivet. Den största skillnaden mellan könen är att fler pojkar än flickor är med i en idrottsförening och då en förening med lagidrott. Av flickorna är 44 procent med i en lagidrott och 55 procent av pojkarna. Det är flickornas minskade deltagande i föreningslivet som har resulterat i ett lägre utfall jämfört med								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
<p>tidigare år. Statistiken visar att flickors deltagande i föreningslivet har minskat från 78 procent år 2020 till 64 procent 2023. Även om årsmålet inte uppnås helt får många fler ungdomar kontakt med föreningslivet än de som är med i en förening genom den samverkan förvaltningen har med föreningar i Bromma och dess närhet.</p> <p>Fritidsverksamheten arbetar med att slussa in ungdomar i föreningslivet. En prioriterad målgrupp i verksamheten är unga som inte deltar i föreningslivet.</p>								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat	2023-01-01	2023-12-31	
  Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2023-01-01	2023-08-31	

Nämndmål: 1.5.1 Brommaborna har tillgång till kultur, idrotts- och föreningsliv

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nöjdheten med kulturlivet i stadsdelsområdet har ökat men är fortfarande lågt gällande kultur i form av teater, bio, musik och dans bland vuxna brommabor. I Bromma erbjuds framförallt kultur i form av trädgårdskultur och välskötta parker och naturområden. Under 2023 genomförs ett kulturprojekt i samverkan mellan stadsmiljöverksamheten och förskolan. Projektet innebär att analogt, digitalt och underhållande förmedla kunskapshöjande upplevelser om träden i parken. Parken kommer att lyftas som besöksmål för barnfamiljer, förskolor och andra intresserade både i och utanför Bromma.

Barn och unga i Bromma möter ett brett kulturutbud och har möjlighet att prova på eget skapande i förvaltningens fritidsverksamhet. Verksamheten erbjuder kultur- och andra fritidsaktiviteter till barn och unga, oavsett bakgrund, förkunskap eller förmåga. Under skolloven genomförs en mängd aktiviteter i samverkan med kultur- och idrottsföreningar.

Genom förskolans utbildning ska barnen få möjlighet att uppleva, gestalta och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans. Förskolan ska verka för att ge barn möjlighet att ta del av professionell kultur genom Kulan och olika samverkansprojekt med biblioteken, Region Stockholm och Kulturskolan Stockholm. Förskolan är en mycket viktig arena för barns lärande av rörelse, motorisk förmåga och etablering av goda fysiska aktivitetsvanor. För att hälsosam livsstil ska bli en naturlig del av barnens dag är det viktigt att barnen har goda förebilder så att de kan etablera

positiva levnadsvanor. Utbildningen ska utvecklas och utevistelsen ska öka för att ge barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och utveckla sitt intresse att vara fysiskt aktiva.

Verksamheter inom LSS (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade) ska bjuda in föreningsliv och andra organisationer för att inhämta information och samverka kring kultur- och idrottsaktiviteter för målgruppen.

På äldreomsorgens mötesplatser och träffpunkter som vänder sig till seniorer boende i Bromma, erbjuds både kulturaktiviteter och fysiska aktiviteter så som yoga, lättgymna, balansträning, gym och boule. Arbetet med att utveckla verksamheterna sker i samarbete med besökare, civilsamhälle och andra verksamheter inom stadsdelsområdet såsom Stockholms stad idrottsanläggningar. Under året planeras till exempel ett initiativ till samarbete mellan den förebyggande verksamheten och stadsdelsområdets simhallar. Förvaltningen ska också utreda möjligheten till samverkan i ett kulturprojekt mellan äldreomsorg, förskola och socialtjänst i vilket vård- och omsorgboendena kommer att bli involverade.

Föreningsbidrag delas ut en gång om året till lokala föreningar för att bidra till ett levande kultur- och föreningsliv inom stadsdelsområdet. Prioriterat områden 2023 är verksamheter som erbjuder barn och unga en aktiv fritid där alla kan delta på jämlika villkor.

Under inledningen av 2023 ska en översyn genomföras av förvaltningens egna lokaler gällande möjligheten att hyra ut lokaler till föreningslivet då förvaltningen inte nyttjar dessa.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Förskolan ska genomföra ett projekt med Kulturskolan Bromma där barnen får ta del av professionell kultur	2023-01-01	2023-12-31	
!	Förskolan ska genomföra ett projekt med Region Stockholm om att öka kompetensen kring sång för och med barnen - Rösträtt	2023-01-01	2023-12-31	
Analys				
Projektet kommer att skjutas på till nästa år då avdelning förskola behöver prioritera andra verksamhetsområden				
▶	Förskolans verksamheter ska implementera rörelsestrategin	2023-01-01	2023-12-31	
▶	Förvaltningen ska anlägga ett utegym i enlighet med parkförsörjningsplanen	2023-01-01	2023-12-31	
▶	Förvaltningen ska genomföra projektet Aboretum, talande träd, ett projekt som underhållande och pedagogiskt ska förmedla kunskap om träden.	2023-01-01	2023-12-31	
✓	Förvaltningen ska under sommaren arrangera Bromma Sportscamp i samverkan med föreningslivet	2023-01-01	2023-12-31	
▶	Förvaltningen ska under tertiäl 1 göra en översyn av egna lokaler gällande möjligheten att hyra ut lokaler till föreningslivet under tider då förvaltningen inte nyttjar dessa.	2023-01-01	2023-09-30	
▶	Förvaltningen ska utreda möjligheten till samverkan i ett kulturprojekt mellan äldreomsorgen, förskolan och socialtjänsten	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningens utförarverksamheter inom LSS ska bjuda in föreningar och andra organisationer för information och dialog om aktiviteter för målgruppen	2023-01-01	2023-12-31	
 Äldreomsorgens förebyggande verksamhet ska utveckla samarbete med stadsdelsområdets simhallar	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.5.2 Brommaborna har tillgång till grönområden i välskötta, tillgängliga och välkomnande parker

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Det är viktigt att brommabor och besökare är nöjda med utformning och skötsel av det gemensamma gröna rummet. En god stadsmiljö har betydelse för trivsel och livskvalitet och ska bidra till allmänhetens hälsa genom rekreativa och sociala mötesplatser som är tillgängliga, trygga och säkra. Det ska finnas möjlighet till spontanaktiviteter för alla åldrar. I Bromma finns vackra promenadstråk, parker, badplatser, motionsspår och naturreservat. Parker och naturområden är en stor tillgång för såväl brommabor som besökare. För att öka utemiljöns tillgänglighet och användbarhet för alla oavsett funktionsförmåga ska enkelt avhjälpna hinder åtgärdas och naturreservat ska tillgängliggöras för personer med nedsatt funktion. Vid nya anläggningar i utemiljön ska tillgängligheten beaktas från början.

Arbetet med att rusta upp Åkeshovs arboretum blev klart 2021. I samverkan mellan stadsmiljöverksamheten och förskolan genomförs ett projekt – ”Talande träd” vars syfte är att förmedla information och kunskap om träden i arboretum.

För att få in olika perspektiv i arbetet inför större investeringar och planerade projekt i parkmiljöer tillvaratas synpunkter från allmänheten samt från rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brommabor som anser att det finns goda möjligheter till aktiviteter i parker och naturområden	73 %	74	72	75 %		80 %		2023
Analys								
Utfallet för indikatorn hämtas från årets medborgarundersökning. Nöjdheten har minskat något jämfört med föregående år. En orsak kan vara att vissa av de planerade parkinvesteringarna i form av aktivitetsytor inte är färdiga och tagna i bruk under perioden. En annan möjlig orsak till att årsmålet inte uppnås trots stora satsningar på nya aktivitetsytor kan vara att de								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
satsningar som har gjorts och planeras vänder sig till en annan målgrupp än de som tar sig tid att besvara medborgarundersökningen. Medborgarundersökningen besvaras i högre utsträckning av äldre än av yngre. I den yngsta åldersgruppen 18-34 år har 80 procent svarat att de är nöjda med möjligheten till aktiviteter i parker och naturområden. Av de som är 65 år och äldre svarar 67 procent att de är nöjda. Jämförs resultatet med Skolenkätens resultat som besvaras av barn och ungdomar i årkurs 2, 5 och 8. På frågan "Jag är nöjd med möjligheterna att spontanidrotta i Stockholm" svarar 82 procent av ungdomarna i Brommas skolor att de är nöjda.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska anlägga två badbryggor - en vid Ångby Park i Blackeberg och en vid badklippan i Nockebyhov	2023-01-01	2023-12-31	
▶ Förvaltningen ska inom ramen för parkinvesteringar genomföra tillgänglighetsåtgärder	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Förvaltningen ska upprätta en kommunikationsplan för 2023	2023-01-01	2023-06-30	
✓ Förvaltningen ska upprätta en utvecklingsplan för Bromma utifrån enkätresultat 2022 om aktivitetsytor.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundas på att de fyra verksamhetsområdesmålen som är kopplade till inriktningsmålet prognostiseras att uppfyllas helt.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 2.1, Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring**, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas.

Förvaltningen arbetar aktivt med att minska klimatpåverkan bland annat genom att främja återbruk, effektivisera energianvändningen i de egna lokalerna, minska matsvinnet och genom att sortera avfall.

Stockholms stads miljöprogram 2020-2023 innefattar åtgärder inom samverkan, inköp, kommunikation och innovation. Förvaltningen har fortsatt arbetet inom samtliga områden. Till exempel genom att minska plastinköp och välja mer klimatsmarta livsmedel och genom att byta ut kemiska produkter som innehåller skadliga ämnen. Sand från lekplatser återanvänds för naturvårdande insatser. En kommunikationsplan är framtagen för området miljö och klimat.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 2.2, Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar**, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas.

Förvaltningen har vidtagit ett flertal åtgärder för att stärka den biologiska mångfalden. Till exempel har ett stort antal högstubbar lämnats kvar efter att grövre träd har fällts, ekar har planterats, holkar har satts upp för både fladdermöss och fåglar, vattensalamandrar har räddats, invasiva växter har bekämpats och nya faunadepåer har skapats. Informationsinsatser har också genomförts för att öka medvetenheten om biologisk mångfald inom stadsdelsområdet.

För KF:s mål för verksamhetsområdet 2.3, *Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar*, gör förvaltningen bedömningen att årsmålet kommer att uppnås.

Förvaltningen har arbetat med att förbättra gång- och cykelvägars tillgänglighet och trafiksäkerhet på parkmark. Anmälningar om nedfallna träd, grenar och andra hinder har hanterats snabbt. Under hösten planeras en beläggningsförnyelse på en gång- och cykelväg i Blackeberg.

Effektiva och hållbara transporter främjas inom förvaltningen. Förvaltningens medarbetare har i huvudsak transporterat sig via gång, cykel och kollektivtrafik. För att öka användandet av elfordon undersöks möjligheten att ansluta förvaltningen till stadens bilpool.

För KF:s mål för verksamhetsområdet 2.4, *Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer*, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas.

Förvaltningen eftersträvar att erbjuda en hälsosam miljö fri från skadliga kemikalier. Rutiner och system finns för att följa upp och ersätta skadliga kemiska produkter.

För att minska användningen av engångsprodukter och plast genomförs extra insatser.

Målet att öka andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna är utmanade på grund av utbudet och priserna på ekologiska produkter. Det pågår ett arbete för att öka användningen av ekologiska livsmedel genom utbildning och kunskapsutbyte.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för två av tre underliggande indikatorer prognostiseras att uppnås helt och att årsmålen för en indikator uppnås delvis. Bedömningen grundar sig också på att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt samt att KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Klimatpåverkan

Under perioden fortlöper arbetet med genomförandet av olika aktiviteter för att minska förvaltningens klimatpåverkan.

- Förvaltningen har uppdaterat en miljö- och klimathandlingsplan för Bromma stadsdelsnämnd som gäller 2023 i avvaktan på nytt miljöprogram för perioden 2024-2030. Den uppdaterade versionen består av verksamhetsplanens miljö- och klimataktiviteter.
- Stadens återbrukscentrum, Stocket, har använts som förstahandsalternativ vid annonsering om överlåtelser och efterlysning av möbler och inventarier till förvaltningens verksamheter. När Stocket inte har kunnat erbjuda rätt möblemang har begagnade möbler valts och i sista hand nyinköp.
- Förvaltningens arbete med att säkerställa energieffektivisering sker i dialog med fastighetsägare till Brommas verksamhetslokaler gällande ljuskällor. Vidare pågår ett arbete för energieffektivisering genom att successivt byta ut gamla och energislukande vitvaror.
- Samtliga verksamheter som hanterar livsmedel strävar efter att minska matsvinnet, välja mer klimatsmarta livsmedel, minska köttkonsumtionen och välja ekologiskt. Kompetenshöjande insatser har genomförts inom förskolan och påbörjats inom socialtjänsten för att minska klimatpåverkan från livsmedel. För att öka medvetenheten om mängden mat som kastas varje dag genomför flera verksamheter matsvinnsmätningar.
- Antal platser där matavfall förväntas sorteras har utökats efter att matavfallsobligatoriet trädde i kraft den 1 januari 2023. Informationsinsatser om matavfallsobligatoriet till berörda verksamheter har genomförts.
- Åtgärder har genomförts för ökat cirkulärt användande av kontorsmaterial på förvaltningskontoret.

Elförbrukningen

Under perioden har arbetet fortsatt med att tillämpa tidigare framtagen åtgärdsplan för minskad energiförbrukning. Under perioden januari 2023 till juli 2023 minskade elförbrukningen i förvaltningen med 0,1 Gwh jämfört med samma period föregående år. Det innebär en minskning med 7 procent. Energieffektiviseringen kan bero på flera olika faktorer. Åtgärder och beteendeförändringar har genomförts i verksamheterna för att minska elförbrukningen utan betydande verksamhetspåverkan. Andra faktorer som påverkar energiförbrukningen är förändringar av lokalyta.

Figur 1. Diagrammet visar elförbrukningen där Bromma stadsdelsförvaltning står som kund på abonnemanget. Omfattar inte lokaler som ägs av SISAB eller Micasa där förvaltningen bedriver verksamhet eller lokaler som har elmätare som är registrerad på annan fackförvaltning.

Stockholms stads miljöprogram 2020-2023

För att bidra till att målen i stadens miljöprogram uppnås har förvaltningen fortsatt arbetet med följande:

Samverkan

- Intern samverkan kring miljöfrågor genom en arbetsgrupp som bidrar till genomförandet av miljöprogrammet och klimathandlingsplanen.
- Förvaltningen är representerad i arbetet med revideringen av stadens miljöprogram och har/har haft möjlighet att bidra med perspektiv och inspel för genomförande.
- Stadens nätverk för miljösamordnare träffas en gång i månaden för information, diskussion och kunskapsutbyten.

Inköp

- Ett arbete pågår för att minska inköpen av plast i förvaltningens verksamheter samt utfasning av kontorsmaterial i plast på förvaltningskontoret.
- Samtliga verksamheter som hanterar livsmedel strävar efter att välja mer klimatsmarta livsmedel, minska köttkonsumtionen och välja ekologiskt vid inköp.
- Inköp av produkter med kemikalier ses över i stadens kemikaliesystem Chemsoft, produkter som innehåller skadliga ämnen byts ut/ersätts.
- Under perioden har systemet Byggvarubedömning (BVB) implementerats inom

stadsmiljöverksamheten. BVB används för att se över vilka kemikalier som används i förvaltningens egna byggprojekt och för att fasa ut skadliga kemikalier.

Kommunikation

- Utbildning i hållbara kontor för att öka de anställdas engagemang att bidra till medvetna inköp, resursanvändning och återvinning.
- Chefer deltar i e-utbildning om stadens miljöprogram för att arbetet med miljöprogrammet ska implementeras i hela förvaltningen.
- Förvaltningen har tagit fram en kommunikationsplan för området miljö och klimat. Brommabor informeras vad som är på gång genom inlägg på Facebook och genom annons i Brommas lokaltidning.

Innovation

- I samband med att kontorsmaterial i plast byts ut har ett arbete påbörjats med ett kretslopp för kontorsmaterial på förvaltningskontoret.
- Sandlådesand från lekplatser återanvänds för att skapa sandbäddar som fungerar som boplatser för marklevande insekter.
- Ett förvaltningsövergripande projekt pågår för att se över möjligheten att på ett enkelt sätt dela resurser internt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling						100 %	100 %	2023
Analys								
Prognosen baseras på 2022 års resultat. Indikatorn mäter andelen hämtställen som är anslutna till matavfallsinsamling och där det inte finns fysiska begränsningar ur arbetsmiljösynpunkt.								
Under perioden har informationsinsatser om det utökade matavfallsobligatoriet som trädde i kraft 1 januari 2023 genomförts till berörda verksamheter.								
  Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider				1,7 kg CO2 per kg livsmed el		1,6 kg CO2 per kg livsmed el	1,6 kg CO2 per kg livsmed el	2023
  Köpt energi i stadens verksamheter						2,6 GWh	1945 GWh	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.1.1 Brommaborna vistas i en hälsosam, klimatsmart och hållbar miljö

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter ska bidra till en hälsosam, klimatsmart och hållbar miljö. Den lokala miljö- och klimathandlingsplanen konkretiserar målen i Stockholms stads miljöprogram 2020-2023. Förvaltningen arbetar med att kartlägga hur verksamheterna kan minska sin klimatpåverkan. Verksamheterna får därefter stöd i genomförandet av åtgärder. Klimatförbättrande åtgärder sker till exempel genom investeringar och beteendeförändringar. Skadliga material och plaster ska fasas ut, framförallt i verksamheter där barn och unga vistas.

Verksamheter som serverar mat ska genom ökad medvetenhet och kunskap minska den negativa klimatpåverkan. Genom verktyget Hantera Livs och regelbunden uppföljning ska förvaltningen få ner sina utsläpp från livsmedel. Föregående års matsvinnsmätningar visar att matsvinnet i verksamheterna har minskat. Förvaltningen fortsätter med matsvinnsmätningar i fler verksamheter än tidigare. De måltider som serveras ska utgå från medvetna klimat- och livsmedelsval och bidra till minskat utsläpp av växthusgaser.

Verksamheterna arbetar med att förebygga avfall, bland annat genom minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter. Verksamheterna återanvänder, sorterar och återvinner avfall. Det pågår en dialog med fastighetsägare där matavfallssortering saknas med avsikt att säkerställa att samtliga verksamheter som berörs av matavfallsobligatoriet förses med nödvändig infrastruktur för insamling av matavfall. Förvaltningen bidrar till produktionen av biokol genom att levererar växtmaterial efter till exempel röjningar. Vid upprustning av utemiljöer återanvänds material. När möbler och andra inventarier behöver införskaffas används i första hand Stocket. Stocket används också för att annonsera ut möbler och inventarier som inte längre behövs.

Verksamheterna genomför åtgärder och upprättar rutiner för att minska elförbrukningen utan att det ska få en betydande påverkan på verksamheten. I dialog med fastighetsägare utreds behovet av att byta ut gamla vitvaror och belysning.

För att bidra till den lokala elproduktionen framför förvaltningen till de kommunala fastighetsbolagen önskemål om att installera solceller på nybyggnation och på befintliga fastigheter där det är lämpligt. I samband med nybyggnationer ska förvaltningen verka för etablering av laddinfrastruktur för elbilar/laddhybrider.

Förvaltningen ska se över om det är möjligt att bygga en förskola i trä utan att det blir kostnadsdrivande.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla verksamheter ska genomföra åtgärder för att minska elförbrukningen utan betydande påverkan på verksamheten	2023-01-01	2023-12-31	
 Samtliga chefer ska genomföra miljöförvaltningens digitala utbildning "Stockholms miljöprogram 2020-2023 - vägledning, inspiration och stöd	2023-01-01	2023-12-31	
 Samtliga verksamheter ska finna och genomföra klimaförbättrande åtgärder inom den egna verksamheten. I verksamheternas T2:or ska alla klimaförbättrande åtgärder som har genomförts och planeras redovisas. Utifrån redovisningarna utses årets klimatsmarta verksamhet i Bromma.	2020-01-01	2023-12-31	
 Verksamheter som serverar mat ska mäta matsvinn minst två gånger per år	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålet för den underliggande indikatorn prognostiseras att uppnås helt. Bedömningen grundar sig också på att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt samt att KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Förvaltningen fortsätter arbetet med olika åtgärder för att öka den biologiska mångfalden. Medel har beviljats för följande insatser:

- Utveckla Ålstenparkens natur- och vistelsevärden enligt skötselplan
- Stärka/utveckla naturvärden inom Grimsta-Blackeberg naturstråk
- Bekämpa invasiva växter
- Plantera ekar i Sundby friområde

Arbete pågår med samtliga insatser.

Ytterligare åtgärder som har genomförts under året:

- Högstubbar lämnas kvar vid fällning av grövre träd
- Sju nya fladdermusholkar, två tornfalksholkar och två kattuggleholkar har satts upp
- Verksamheten har räddat 48 rödlistade större vattensalamandrar och 600 mindre vattensalamandrar i samarbete med Olovslundskolan

- Vatten har fyllts på i hållkarsdammen under torrperioden i början av sommaren i Beckomberga
- Slätter med uppsamling har utförts på ytor om 47 000 km²
- Bekämpning av invasiva arter såsom parkslide, jättebalsamin och gul skunkkalla har pågått under växtsäsongen
- Ett 30-tal nya faunadepåer har skapats

För att informera brommaborna och andra intresserade har det satts upp informationsskyltar om högstubbar och groddjur. För att informera om Brommas naturreservat har 300 broschyrer delats ut.

Projektet ”När träden får berätta” i Åkeshovs Arboretum med digitala filmer och analoga skyltar förväntas skapa intresse för natur och biologisk mångfald. Invigning sker i september.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten	2023-01-01	2023-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB skapa nya växtbeklädda väggar	2023-01-01	2023-12-31	
  Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Farsta stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna, med syfte att inrätta naturreservat, i Ålstensskogen/Storskogen och Majroskogen	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för gröna skol- och förskolegårdar som ska syfta till att byta ut traditionella material, och hårdgjorda ytor mot mer gröna ytor och naturmaterial, samt prioritera plantering av fler träd och buskar på gårdar med höga temperaturer	2023-01-01	2023-08-31	
Analys Arbetet har ännu inte kommit att involvera stadsdelsnämnden.			
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, med Malmö stad som förebild, ta fram ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med en plan för hur detta kan genomföras på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.2.1 Brommaborna har tillgång till parker och grönområden som klarar nya klimatförutsättningar och bidrar till biologisk mångfald

 Uppfylles helt

Beskrivning

Förvaltningen ska vidareutveckla och stärka de ekologiska värdena i stadsdelsområdets parker, naturområden och naturreservat utifrån stadens handlingsplan för biologisk mångfald.

Åtgärder för biologisk mångfald genomförs utifrån handlingsplanen. Förstärkning sker av kärnområden och livsmiljöer för prioriterade arter så att spridningsfunktioner för lokala spridningssamband fungerar. Ekologiskt kritiska områden och svaga länkar identifieras så att lämpliga förstärkningsåtgärder kan planeras.

Särskilt fokus är på

- åtgärder som gynnar grova träd, sammanhängande skog och död ved – särskilt för arter knutna till ekmiljöer och äldre barrskog,
- åtgärder som minskar trafikens barriäreffekt och förstärker livsmiljön för groddjur och andra våtmarksarter,
- åtgärder som ökar artmångfalden i gräsmarker och planteringar – särskilt för pollinatörer,
- åtgärder som förstärker stränder som livsmiljöer och spridningsvägar.

För att lindra konsekvenser av klimatförändringar planteras träd, död ved sparas till faunadepåer, upprustade parker klimatanpassas och material återanvänds. För att ytterligare stärka de ekologiska värdena i stadsdelsområdet samverkar förvaltningen med miljöförvaltningen i arbetet med stadsdelsvisa åtgärdsprogram (SÅP) som innehåller platsspecifika åtgärdsförslag för Bromma. Samverkan sker också genom de lokala åtgärdsplanerna (LÅP) för Judarn, Kyrksjön, Räcksta träsk, Ulvsundasjön och Bällstaån.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal åtgärder som sammantaget ökar den biologiska mångfalden i Bromma						100 st		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska ansöka om medel för biologisk mångfald och/eller klimatinvesteringar.	2023-01-01	2023-04-30	
 Förvaltningen ska genomföra åtgärder för biologisk mångfald (till exempel omklassa fler ytor för blomsterängar, låta fallna träd ligga kvar)	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska upprätta en kommunikationsplan för 2023	2023-01-01	2023-06-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för en av de två underliggande indikatorerna prognostiseras att uppnås helt och att årsmålen för en indikator uppnås delvis. Bedömningen grundar sig också på att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt samt att KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Gång- och cykelbanor

Brommas gång- och cykelbanor på parkmark ska vara framkomliga och trafiksäkra. Enligt resultatet i årets medborgarundersökning har upplevelsen av tillgänglighet och trafiksäkerhet för gående och cyklister förbättrats jämfört med 2022.

Förvaltningens nya parkentreprenörs insatser på gång- och cykelbanor på parkmark har fungerat tillfredställande under perioden. Detta trots vinterns snöstormar som orsakade stora mängder fallna träd och grenar i parker och naturmarker. Anmälningarna som inkommit under tertialen har till största del handlat om nedfallna grenar och träd.

Klagomålen/felanmälningarna gällande halka eller hinder på gång- och cykelbanor har åtgärdats skyndsamt för att hålla dessa framkomliga och trafiksäkra.

Under hösten kommer beläggningen på gång- och cykelvägen mellan Blackebergsbacken och Vinjegatan i Blackeberg att förnyas.

Effektiva och hållbara transporter

Förvaltningens medarbetare har i huvudsak transporterat sig via gång, cykel och kollektivtrafik. Medarbetare känner till möjligheterna och använder fossilfria färdmedel i tjänsten. Digitala möten har prioriterats när det har varit möjligt. Förvaltningens mål att resor med flyg ska undvikas helt uppfylls hittills i år.

Under hösten 2023 ska det undersökas om det är möjligt att öka antalet eldrivna fordon inom förvaltningen. Dels genom initiativet med delningstjänster i Bromma, dels genom att undersöka möjligheten att ansluta förvaltningen till stadens bilpool.

Under året har förvaltningen bytt lokal för en av hemtjänstgrupperna. I samband med detta var det nödvändigt att byta ut fyra elbilar till etanolbilar eftersom det visade sig vara svårare än förväntat att anlägga laddinfrastruktur i anslutning till verksamhetslokalen. För att bidra till stadens klimatmål behöver förvaltningen hitta en annan lösning när leasingavtalen för dessa bilar avslutas. Inför framtiden kommer möjligheten till laddinfrastruktur i anslutning till hyrda lokaler att säkerhetsställas innan flytt.

Nämndmål: 2.3.1 Gång- och cykelbanor på parkmark är framkomliga och trafiksäkra

Uppfylls helt

Beskrivning

Möjligheterna att gå och cykla i stadsdelsområdet ska vara goda. Det ska vara enkelt att ta sig fram till kollektiva färdmedel, oavsett funktionsförmåga.

Eftersom flera aktörer ansvarar för olika delar av stadsdelsområdets gång- och cykelvägnät, samverkar förvaltningen med trafikkontoret och andra berörda aktörer för att framkomligheten för gående och cyklister ska vara hög.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal klagomål/felanmälningar på cykel-och gångväg på parkmark					25 st	20 st		Tertial 2 2023
Analys Utfall för perioden kan inte redovisas i tertialrapport 2. Det nya underliggande ärendehanteringssystemet till synpunktportalen som togs i bruk i maj kan inte generera relevanta rapporter för att mäta utfallet för indikatorn i nuläget. Uppgiften förväntas finnas tillgänglig inför verksamhetsberättelsen. Förvaltningen bedömer att årsmålet för indikatorn inte kommer att kunna uppnås helt 2023 på grund av oväntade händelser så som vinterns snöstormar och sommarens skyfall. Under perioden har inkomna anmälningar till största del handlat om nedfallna grenar och träd. Även snöröjning/halkbekämpning och ojämnheter på ytorna har anmälts. Klagomål/felanmälningar om halka samt borttagning av hinder på gång- och cykelvägar åtgärdas alltid skyndsamt.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen planerar att genomföra ett arbete med att förnya beläggningen på gång- och cykelvägen mellan Blackebergsbacken och Vinjegatan i Blackeberg	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.3.2 Brommas verksamheter har effektiva och hållbara transporter.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen arbetar för att skapa goda förutsättningar för hållbara tjänsteresor och miljöeffektiva transporter. Den kommande stadsövergripande resepolicyen för att minska klimatpåverkan från tjänsteresor ska följas.

Förvaltningens verksamheter använder klimatsmarta transportsätt så som cyklar, el-cyklar, elbilar och kollektiva färdmedel i det dagliga arbetet. Resor med flyg ska undvikas helt. Längre resor sker i första hand med tåg. Många möten genomförs även fortsättningsvis digitalt, vilket minskar resandet.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal tjänsteresor med flyg	0				0	0		Tertial 2 2023

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för tre av fyra underliggande indikatorer prognostiseras att uppnås helt. Bedömningen grundar sig också på att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt samt att KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Verksamhet fri från skadliga kemikalier

Förvaltningens verksamheter ska erbjuda en hälsosam miljö fri från skadliga kemikalier. Samtliga verksamheter i Bromma registrerar sina kemiska produkter i stadens kemikaliehanteringssystem Chemsoft. I Chemsoft får verksamheterna kännedom om kemiska produkter och vilka kemiska produkter som bör bytas ut på grund av att de innehåller risk- och utfasningsämnen.

Rutiner har tagits fram för ett aktivt arbete med Byggvarubedömning (BVB). I BVB registreras material vid byggprojekt. Systemet bedömer sedan dessa material ur ett hållbarhetsperspektiv, vilket bidrar till att säkerställa att förvaltningen arbetar i linje med miljöprogrammets mål.

Under 2023 genomförs extra insatser för att minimera inköpen av engångsprodukter och produkter av plast inom samtliga verksamheter. Statistik har tagits fram för samtliga verksamheters inköp av engångsartiklar i plast. Arbetet fortsätter under hösten och statistiken ska synliggöras för verksamheterna i syfte att minska inköpen av engångsprodukter i plast. I samarbete med miljöförvaltningen kommer kunskapshöjande workshops och informationstillfällen genomföras.

Ekologiska måltider och livsmedel

Förvaltningen bedömer att årsmålet för indikatorn inte uppnås under året. Samtliga verksamheter upplever att det är svårt att nå årsmålet med det utbud som finns hos leverantörerna och på grund av de ökade livsmedelspriserna. Trots utmaningarna pågår det ett medvetet arbete för att öka andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna. Bland annat genomförs kunskapshöjande insatser och goda exempel delas mellan både verksamheter och

stadsdelsförvaltningar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömning en (BVB) eller därmed jämförliga system						100 %	100 %	2023
  Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning						88	88 %	2023
  Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel				42,94 %		70 %	70 %	2023
<p>Analys</p> <p>Prognosen baseras på utfallet för perioden januari till och med juli som visar på ett något försämrat utfall jämfört med utfallet för helår 2022. Bedömningen är att årsmålet inte kommer att uppnås 2023. Samtliga verksamheter upplever att det svårt att nå årsmålet med det utbud som finns hos leverantörerna och på grund av de ökade livsmedelspriserna. Trots utmaningarna pågår det ett medvetet arbete för att öka andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna. Bland annat genomförs kunskapshöjande insatser och goda exempel delas mellan både verksamheter och stadsdelsförvaltningar.</p>								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Trafiknämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Stockholm Hamn AB samordna implementeringen av lagändringar gällande nedskräpningsavgifter och producentansvar för tobaksvaror	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.4.1 Brommabornas hälsa främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter ska erbjuda en hälsosam miljö fri från skadliga kemikalier. Användningen och exponeringen av skadliga kemikalier ska fortsatt minska. Kunskapen ska öka hos förvaltningens medarbetare om hur man gör miljöpositiva val och inköp. Andel skadliga produkter ska ersättas med mer miljövänliga produkter.

Kemikaliehanteringssystemet Chemsoft används för att kartlägga, riskbedöma och byta ut kemikalier som används i verksamheterna.

I verksamheter som serverar mat ska kraven vara höga på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning. Andelen ekologiska måltider och livsmedel har minskat under föregående år. Förnyade insatser ska genomföras för att vända den negativa trenden. Bland annat ska en utbildningsinsats genomföras för att öka kompetensen hos kökspersonal.

Avfallsmängderna ska minska genom återbruk och genom att användningen av plast- och engångsartiklar minimeras.

Samarbete med näringslivet för utveckling av ett hållbart samhälle sker bland annat genom byggvarubedömningar - BVB. Byggvarubedömningar görs vid ny- om- och tillbyggnader. BVB innebär att byggrelaterade produkter bedöms utifrån kemiskt innehåll, miljöpåverkan under livscykel. Bedömningen görs för att främja produktutveckling mot en giftfri och god miljö och hållbara leveranskedjor.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medarbetare inom förskolan som gått Kemikaliecentrums halvdagsutbildning eller webbutbildning					65 %	50 %		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Samtliga verksamheter ska genomföra åtgärder för en mer giftfrimiljö	2023-01-01	2023-12-31	
 Utbildning i näringslära och klimatsmart mat ska genomföras för kökspersonal	2023-01-01	2023-12-31	
 Vägledning för kemikaliesmart förskola ska implementeras i förskolans verksamheter	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen

grundas på att sex av sju verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet prognostiseras att uppfyllas helt. Ett mål prognostiseras att delvis uppfyllas.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 3.1**, *Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd*, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas helt.

Nämnden prognostiserar ett överskott med 14,8 miljoner kronor för verksamhetsåret 2023. Det prognostiserade resultatet inkluderar budgetjusteringar, prestationsförändringar och resultatenheternas fonddispositioner.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 3.2**, *I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb*, gör förvaltningen bedömningen att årsmålet kommer att uppfyllas.

Förvaltningen handlägger ekonomiskt bistånd för omkring 300 hushåll i Bromma. Andelen barn som ingår i hushåll med ekonomiskt bistånd har ökat något i jämförelse med föregående år. Orsaken är att många nyanlända familjer med många barn har sökt ekonomiskt bistånd. Stödet till nyanlända fortsätter att utvecklas för att de ska uppnå egen försörjning och etablera sig i samhället. Arbetet pågår för att erbjuda olika typer av kvalitativa arbetsmarknadsinsatser för att fler ska bli självförsörjande.

Förvaltningens verksamheter tog tillsammans fram 530 platser för sommarjobb. Av dessa behövs 380 för matchning till Brommas ungdomar. Övriga platser tilldelades till arbetsmarknadsförvaltningen som delade platser vidare till andra förvaltningar.

Samverkan med universitet, högskolor och andra lärosäten fortsätter. Praktikplatser erbjuds som ett led i arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare. Mottagandet av studenter utgör även en viktig rekryteringsgrund. Det är framförallt inom förskolans och äldreomsorgens utförarverksamheter som platser har erbjudits.

I det näringslivsfrämjande arbetet samverkar förvaltningen med det lokala näringslivet bland annat i trygghetsfrågan. Platssamverkan på Brommaplan har ökat trivseln och tryggheten på platsen till gagn för både företag och människor som vistas på platsen.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 3.3**, *I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med*, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas.

Förvaltningen arbetar aktivt för att förebygga vräkningar och hemlöshet, särskilt gällande barnfamiljer. Samarbetet med SHIS fortsätter att utvecklas för att möta behoven hos barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden att hitta mer permanenta lösningar.

Personer som beviljats tillfälligt boende av socialtjänsten får stöd att komma vidare i sin process att ta sig ur hemlöshet. Inriktning för försöks- och träningslägenheter är att ge brukarna förutsättningar att ta sig ur hemlös.

Personer med funktionsnedsättning som söker bostad med särskild service får information om möjligheten att söka kommunalt bostadsbidrag (KBF) för att inte hindras från en bostad av ekonomiska skäl. Äldre informeras på ett tidigt stadie om vilka boendialternativ som finns för att bättre kunna planera ett tryggt och tillgängligt boende.

För KF:s mål för verksamhetsområdet 3.4, Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb, gör förvaltningen bedömningen att målet delvis kommer att uppfyllas.

Den årliga medarbetarenkäten visar på samma resultat för AMI som föregående år med vissa förbättringar bland yngre medarbetare. Kvinnor är överlag mer nöjda än männen och den äldsta medarbetargruppen (från 55 år) har genomgående högsta AMI. Olika insatser kommer att genomföras under året för att öka medarbetarnas motivation och engagemang. Bland annat har arbetet med att stärka och utveckla ett aktivt medarbetarskap påbörjats.

En av de största utmaningarna är kompetensförsörjning, särskilt gällande chefer och utförarpersonal. Bromma arbetar för att stärka sitt arbetsgivarvarumärke för attrahera fler medarbetare att söka sig till Bromma. Att behålla och utveckla medarbetare är också prioriterat.

Andelen timavlönade minskas genom initiativ som bemanningsteam och resursteam inom vård- och omsorgsverksamhet samt genom fastanställda vikarier inom förskolan.

Sjukfrånvaron fortsätter att minska. Tidiga insatser, uppföljningar och hälsofrämjande åtgärder samt samarbetet med Försäkringskassan och arbetslivsinriktad rehabilitering är strategier för att minska sjukfrånvaron och främja hälsan hos medarbetare.

För KF:s mål för verksamhetsområdet 3.5, Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas.

Åtgärder utifrån nämndens risk och sårbarhetsanalys (RSA) har genomförts och kontinuitetsplaner har upprättats eller följts upp. Arbetet med att testa planerna genom övningar intensifieras under tertial 3.

För att säkerställa att upphandlade leverantörer följer avtal och kontraktsvillkor görs olika kontroller.

Krisberedskapen hanteras genom att en krigsorganisation fastställts. Planering av utbildning och kommunikation pågår.

Informationssäkerhetsarbetet har stärkts med lokala tillämpningsanvisningar och klassning av IT-tjänster. Verksamheterna har också genomfört åtgärder för att stärka informationssäkerhetsarbetet inom hela förvaltningen.

För KF:s mål för verksamhetsområdet 3.6, Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas.

Förvaltningen arbetar med trygghetsskapande åtgärder utifrån stadens trygghetsprogram och den lokala överenskommelsen med polisen. I det trygghetsskapande arbetet genomförs regelbundna lägesbilder, trygghetsvandringar och medborgardialoger. För att öka tryggheten på Brommaplan och i Blackeberg arbetar förvaltningen med platssamverkan.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är inkluderat i förvaltningens brottsförebyggande och trygghetsskapande samverkan med polis och skola.

Inom förvaltningens verksamheter genomförs olika aktiviteter i det preventiva arbetet kopplat

till det ANDT-förebyggande arbetet (alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak).

I arbetet mot relationsvåld får både våldsutsatta och våldsutövare stöd de är i behov av. Inflödet av ärenden till relationsvåldsteamet har under året ökat med 30 procent.

Skötsel av parker och grönområden är viktigt för att öka tryggheten i stadsdelsområdet. Även förstärkt belysning och anläggandet av till exempel utegym och lekparkar minskar otryggheten då fler människor rör sig på platsen.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 3.7, Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt**, gör förvaltningen bedömningen att målet kommer att uppfyllas.

Medvetenheten om de globala målen i Agenda 2030 har ökat inom organisationen och den betydelse arbetet i ordinarie verksamhet har för att bidra till måluppfyllnaden.

Barns rättigheter beaktas genom barnkonsekvensanalyser och genom stärkt barnrättsarbete inom socialtjänsten och förskolan. Organisationen har också fokuserat på ökad medvetenhet om hbtqi-begreppet och nationella minoriteters rättigheter.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning är också prioriterat, vilket inkluderar åtgärder för att förbättra tillgängligheten i parker och grönområden.

Den lokala demokratin har stärkts genom målgruppsanpassade dialogmöten och det påbörjade arbetet som ska resultera i en medborgarbudget 2024.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att underliggande indikatorer uppfylls vid tertialbokslutet och förväntas att uppfyllas för helåret.

Budget i balans

Nämnden prognostiserar ett överskott med 14,8 miljoner kronor för verksamhetsåret 2023. Det prognostiserade resultatet inkluderar budgetjusteringar, prestationsförändringar och resultatenheternas fonddispositioner. Nämndmålet uppfylls genom att nämndens totala kostnader ryms inom budget.

Osäkerhetsfaktorer för den ekonomiska utvecklingen under året förväntas till följd av ett fortsatt högt inflationsläge. Kostnadsökningarna kan löpande slå igenom då avtal prisregleras eller ingås. Vidare förväntas verkan av löneöversynen synas fullt ut i och med retroaktiva löner under september och oktober.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,2 %			97,5 %		100 %	100 %	Tertial 2 2023
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	99,1 %			97,5 %		100 %	100 %	Tertial 2 2023
  Nämndens prognossäkerhet T2				-1 %		+/-1 %	+/- 1 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna upphandla och införa ett gemensamt digitalt system för handläggning av stadsdelsnämndernas föreningsbidrag	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.1.1 Brommas ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

 Uppfylls helt

Beskrivning

Driftbudgeten för Brommas stadsdelsnämnd är 1 722,6 miljoner kronor. Investeringsbudgeten är 24,2 miljoner kronor. Utgångspunkten för fördelningen av budgeten har varit att följa kommunfullmäktiges tre inriktningsmål och att utifrån givna budgetramar uppnå högsta möjliga kvalitet i verksamheten.

Verksamheterna ska bedrivas inom beslutad budget samtidigt som måluppfyllelsen ska vara hög. Detta är en förutsättning för ekonomisk hållbarhet och en nämndbudget i balans samt för att KF:s inriktningsmål ska uppfyllas. Genom att använda tilldelade medel på ett resurseffektivt sätt säkerställs att en hög servicenivå till brukarna uppnås. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och behålla stabilitet i verksamheten. Enheterna följer regelbundet upp ekonomin genom kontakter mellan enhetschef, avdelningschef och controller inför månads- och tertialrapporter. Vid prognostiserade underskott ska handlingsplaner upprättas och följas. Åtgärderna i handlingsplanerna stäms av månatligen i samband med budgetuppföljningen.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Prognostiserar en budget i balans	Ja			Ja	Ja	Ja		Aug 2023

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att nio av tolv indikatorer kommer att uppnås helt och årsmålet för en indikator kommer att uppnås delvis. Bedömningen grundar sig också på att två av tre underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt och ett delvis samt att KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Brommabor är självförsörjande

Förvaltningens enhet för arbete och försörjning handlägger cirka 300 hushåll i Bromma som är i behov av ekonomiskt bistånd. Antalet ärenden är ungefär på samma nivå som föregående år. Det ekonomiska biståndet är något högre jämfört med föregående år på grund av flera stora barnfamiljer samt att normen för det ekonomiska biståndet har höjts.

Andelen barn som ingår i familj som uppbär ekonomiskt bistånd har ökat något jämfört med föregående år. Orsaken till detta är att nyanlända familjer med många barn har sökt ekonomiskt bistånd då etableringsersättning är lägre än normen. Bedömningen är att ökningen kommer att fortsätta under året, bland annat på grund av att boendetiden har förlängts i SHIS Bostäder för nyanlända familjer.

Antalet personer med långvarigt bistånd har successivt minskat de senaste åren. Antalet personer i juni var 205 att jämföra med föregående år då det var 327 personer. Sedan januari har det skett en successiv ökning av antal personer som är inskrivna på Jobbtorg, från 25 till 30 personer.

Arbetet med upprättande av förändringsplaner är fortsatt prioriterat för att tidigt kunna erbjuda stöd och insatser för att enskilda ska bli självförsörjande. Arbetet pågår och antalet förändringsplaner ökar. Vidare behöver arbetet med att säkerställa att utbetalningar av ekonomiskt bistånd blir rätt från början fortgå för att minimera felaktiga utbetalningar.

Arbetet med personer som har långvarigt ekonomiskt bistånd med anledning av sjukskrivning utan sjukpenninggrundad inkomst samt personer som har socialmedicinska svårigheter prioriteras. Arbetsätt och metoder utvecklas för att personer i målgruppen ska komma ut i arbetsträning för att närma sig ordinarie arbetsmarknad. Samverkan sker bland annat med vårdcentral, psykiatrin och Samordningsförbundet. Kunskapsdialoger är ett led i arbetet för att

se hur socialtjänsten kan arbeta med målgruppen för att ge stöd och insatser som det finns behov av.

Ärenden inom budget- och skuldrådgivningen har under året ökat med 30 procent. Även antalet barnfamiljer har ökat något, samtliga får tid inom en vecka hos budget- och skuldrådgivaren. Det är fler personer som söker hjälp för spelskulder än tidigare.

Arbetsmarknadsinsatser

Arbetsmarknadsinsatser som beviljas ska hålla en hög kvalitet och leda till förändringar för att den enskilde ska bli självförsörjande genom arbete. Bromma arbetsmarknadscenter och enheten för arbete och försörjning samverkar i ärenden för att hitta lösningar till personer som uppbär försörjningsstöd och som har beviljats arbetsträning. Bromma arbetsmarknadscenter, tillsammans med enheten för arbete och försörjning och Jobbtorg Vällingby, har under 2023 en satsning kring strukturerat flöde mellan verksamheterna.

Under perioden har arbetsträningsverksamheten haft högt inflöde av deltagare, 24 deltagare. För att möta upp behovet av fler platser har verksamheten utökat sitt utbud av aktiviteter med nya grupper och öppnat upp för fler deltagare. Verksamheten har även ett pågående utvecklingsarbete tillsammans med enheten för arbete och försörjning och Jobbtorg i syfte att skapa möjligheter för personer som saknar sjukpenninggrundad inkomst att komma ur sin långtidsarbetslöshet.

Till sysselsättningsverksamheten är deltagarinflödet fortsatt lågt, trots satsningar för att öka deltagarinflödet. Exempelvis har en workshop genomförts för biståndshandläggare inom socialpsykiatrin. Verksamhetens konferensdel har årets första månader varit stängd då den behövt renoveras på grund av problem med akustiken. Åtgärderna är klara och konferensverksamheten har åter startat upp.

Förvaltningen har 15 årsplatser för OSA-anställningar (skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare). Nio av platserna är tillsatta. Fem av OSA-anställningarna är placerade på Bromma arbetsmarknadscenter. Arbetskonsulent/OSA handläggare har kontinuerlig dialog med arbetsförmedlingen och enheten för arbete och försörjning för att tillsätta de övriga platserna.

Feriejobb

Förvaltningens verksamheter tog tillsammans fram 530 platser för sommarjobb. Av dessa behölls 380 för matchning till Brommas ungdomar. Övriga platser tilldelades till arbetsmarknadsförvaltningen som delade platser vidare till andra förvaltningar. Förvaltningen skrev avtal med 326 ungdomar. Det var fler pojkar än flickor som tackade nej till erbjudandet om sommarjobb. Ytterligare 100 platser för feriearbete ska erbjudas under höstlovet. Arbete pågår med att ta fram platser.

VFU- verksamhetsförlagd utbildning

Samverkan med universitet, högskolor och andra lärosäten fortsätter. Praktikplatser erbjuds som ett led i arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare. Mottagandet av studenter utgör även en viktig rekryteringsgrund. Det är framförallt inom förskola och äldreomsorgens utförarverksamheter som platser har erbjudits. Platser har även erbjudits inom socialtjänsten

och äldreomsorgens myndighetsutövning samt inom de administrativa verksamheterna. En skillnad mot tidigare år är att antalet förskollärostudenter har minskat. En orsak är att det i år skett en märkbar minskning av sökande till förskolläroutbildningen nationellt.

Nyanlända

För att möjliggöra för nyanlända att snabbt nå egen försörjning och att etablera sig i samhället fortsätter stödet till målgruppen utvecklas.

Nyanlända erbjuds samhällsvägledning både på medborgarkontoret och via uppsökande arbete. Det har skett en minskning av nyanländas deltagande på medborgarkontorets bostadsvägledning. Den främsta orsaken till förändringen är att boendetiden numera är fem år istället för två år, vilket medfört en minskning av antalet hushåll som söker stöd med bostadsvägledning. För att stärka stödet till nyanlända har samhällsvägledare på medborgarkontoret deltagit i ett projekt under våren rörande pedagogisk kapacitetsutveckling för nyanlända. Verksamheten kommer också att utreda hur de kan motivera nyanlända till att fortsätta söka bostad aktivt samt hur många det är som söker bostad. Samarbetet med civilsamhället samt föräldragruppen "Svenska med baby" fortgår. Likaså samverkan med SHIS. Ett gemensamt möte med medarbetare från socialkontoret, medborgarkontoret och SHIS har genomförts. Syftet var att informera om arbete, studier och bostadsvägledning.

Enheten för arbete och försörjning har under perioden totalt 15 ärenden som berör nyanlända. Inget av dessa ärenden har avslutats under perioden. Det handlar om nyanlända hushåll som uppstår försörjningsstöd utöver ersättning från arbetsförmedlingen/försäkringskassan. Denna ersättning räcker inte alltid till, särskilt inte om det är många barn i hushållet.

Näringslivsfrämjande arbete

Platssamverkan för Brommaplan och Blackeberg har inletts inom ramen för trygghetsarbetet samt inom samverkansöverenskommelsen med polisen. Ett flertal möten har ägt rum med olika aktörer inom områdena. Platssamverkan utgår från att förvaltningen för samman och samverkar med olika lokala aktörer från näringsliv, lokalpolis, civilsamhälle, fastighetsägare och andra myndigheter samt med fackförvaltningar. Torget på Brommaplan har platsaktiveras genom gemensamma sommaraktiviteter med olika lokala föreningar, näringsliv och förvaltningen. Inom samverkan deltar och samverkar förvaltningen med 10-15 företag/föreningar i området Brommaplan.

Under våren har uppdaterade lägesbilder tagits fram för att bredda perspektiv på vilka åtgärder och aktiviteter som behöver göras för att få ökad trygghet och trivsel. Genom att det lokala näringslivet är involverat, möjliggörs trygga och välfungerande platser inom stadsdelsområdet till gagn för både företag och människor som vistas i området. Förvaltningen har inletts ett samverkansprojekt kring bosättningar i Ulvsunda i samverkan med två företagareföreningar i Ulvsunda och deras medlemmar.

Inom socialtjänsten genomförs dialog med privata utförare i och utanför stadsdelsområdet bland annat i samband med verksamhetsuppföljningar.

För att stärka samverkan med de privata aktörerna inom äldreomsorgen bjuds privata hemtjänstutförare in till möten för dialog. Ett möte med tio privata utförare genomfördes

under våren, ett andra möte ska genomföras i september. Dialog med de privata vård- och omsorgsboendena i och utanför stadsdelsområdet sker bland annat i samband med verksamhetsuppföljningar.

Förskolan bjuder varje år in de fristående aktörerna i Bromma till ett samverkansmöte. Nästa möte är inplanerat till hösten. Föregående år handlade mötet bland annat om prognosen för antal barn i stadsdelsområdet.

Förvaltningen deltar också vid styrelsemöten och årsmöte med Bromma-Ulvsunda Företagarförening.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	1,1 %			1 %	1,1 %	1 %	2,7 %	Tertial 2 2023
Analys Antalet barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd har ökat i Bromma. Flera nyanlända stora familjer söker ekonomiskt bistånd då etableringsersättning är lägre än normen. Ett ökat antal barn förväntas under de närmaste åren, bland annat på grund av att SHIS har förlängt boendetiden för nyanlända familjer.								
   Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,64 %	0,59 %	0,69 %	0,65 %	0,7 %	0,8 %	1,5 %	Tertial 2 2023
  Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)				100 %		70 %	Tas fram av nämnd	2023
   Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,43 %	0,39 %	0,47 %	0,44 %	0,44 %	0,5 %	1,0 %	Tertial 2 2023
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	540			478	540	475 st	Tas fram av nämnd/ styrelse	Tertial 2 2023
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	11			9	15	15 st	Tas fram av nämnd/ styrelse	Tertial 2 2023
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	81 st			126 st	81 st	70 st	Tas fram av nämnd	Tertial 2 2023
   Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	326 st	153 st	173 st	350 st	425	425 st	11 000	Tertial 2 2023

Nämndmål: 3.2.1 Brommaborna försörjer sig genom eget arbete

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Arbetet med att ge likställigt stöd till brommabor för att uppnå egen försörjning fortgår, med fokus på framförallt kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Samverkan är en nyckelfaktor i arbetet mot självförsörjning. Arbetet med befintliga samverkansformer är fortsatt prioriterat och vidareutvecklas kontinuerligt, framförallt för grupper som står långt från arbetsmarknaden. Samverkan sker bland annat med arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen samt genom samverkansformen Finansiellt samordningsförbund inom rehabiliteringsområdet (FINSAM) mellan staden, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Region Stockholm. Förvaltningen har inlett ett arbete med en förtroendeläkare som ett led i arbetet. En effektiv användning av insatserna Stockholmsjobb, offentligt skyddad anställning (OSA), praktikplatser och förvaltningens egna arbetsmarknadsinsatser gör att vägen till självförsörjning blir kortare. Förvaltningen ska tillhandahålla fler platser än tidigare till Stockholmsjobb. Ett fortsatt utvecklingsområde är utökad intern samverkan för att öka antalet remisser till arbetsträning.

För personer med funktionsnedsättning ska insatsen daglig verksamhet utvecklas för att fler ska erbjudas arbetslivsinriktade insatser och få möjlighet att närma sig arbetsmarknaden. Brommas dagliga verksamhet kommer under året att utöka sin verksamhet och ta emot flera deltagare. I enlighet med stadens program för tillgänglighet och delaktighet ska personer med funktionsnedsättning i Bromma kunna delta på arbetsmarknaden, i arbetslivet eller i sysselsättning på jämlika villkor som andra och kunna försörja sig själva. För de personer som inte har möjlighet till ett arbete ska behoven av en meningsfull vardag säkerställas genom en individanpassad sysselsättning eller daglig verksamhet.

Ungdomar i Bromma får möjlighet till arbetslivserfarenhet och ett första steg in på arbetsmarknaden genom meningsfulla feriejobb på sommar-, höst- och vinterlov. Genom regional samverkan mellan feriehandläggare i stadsdelsförvaltningarna Hässelby-Vällingby, Spånga-Tensta, Rinkeby-Kista och Bromma, utökas möjligheten till feriearbeten i ett större geografiskt område.

Samverkan med universitet, högskolor och andra lärosäten fortsätter. Praktikplatser erbjuds som ett led i arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare. Mottagandet av studenter utgör en viktig rekryteringsgrund.

Inom ramen för de upphandlingar som genomförs ska sociala krav ställas på de företag som blir upphandlade för att tillgängliggöra arbetsplatser.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel av försörjningsstödstagare som är långtidsarbetslösa som har beviljats insatser	26,76 %	30,77 %	23,38 %	15,07 %	10 %	10 %		Tertial 2 2023
 ♀ Antal personer med funktionsnedsättning med insatsen daglig verksamhet (LSS) eller sysselsättning (SoL) som tagit minst ett steg närmare ordinarie arbetsmarknad	3	3			7	12		Tertial 2 2023
Analys								
Under året har tre brukare getts möjlighet att delta på arbetsmarknaden varav samtliga är män. Bedömningen är att det ambitiösa årsmålet inte kommer att uppnås.								
Daglig verksamhet och daglig sysselsättning arbetar aktivt för att personer med förmåga ska få möjlighet till praktikplatser och sedan annan anställningsform eller studier. För att stärka arbetssätt som stödjer personer med funktionsnedsättning att närma sig arbetsmarknaden ska kompetenshöjande insatser för personal genomföras under hösten.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningens verksamheter ska erbjuda platser för feriejobb på sommar-, höst- och vinterlov	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.2.2 Nyanlända etablerar sig på arbetsmarknad, bostadsmarknad och i samhällslivet

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Nyanlända som bosätter sig i Bromma ska erbjudas stöd för en snabb etablering i skola, arbetsliv och i samhället. En viktig del i detta är samverkan med organisationer och föreningar som bedriver verksamheter för nyanlända.

Stadens gemensamma integrationsarbete och mottagande av nyanlända ska skapa goda förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig på arbetsmarknad, bostadsmarknad och i samhällslivet. För att möjliggöra för nyanlända i Bromma att snabbt nå egen försörjning och att etablera sig i samhället fortsätter stödet till målgruppen utvecklas. Nyanlända erbjuds samhällsvägledning både via medborgarkontoret och via uppsökande arbete.

Under tertial 1 2023 flyttas medborgarkontoret organisatoriskt från avdelning administration till avdelning socialtjänst och fritid. Syftet är en bättre och tätare samverkan mellan

medborgarkontoret och enheten för arbete och försörjning i arbetet med nyanlända som bosätter sig i Bromma.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel nyanlända hushåll aktuella inom ekonomiskt bistånd som har avslutats	0 %			32,14 %	0 %	10 %		Tertial 2 2023
<p>Analys</p> <p>Av totalt femton ärenden som avser nyanlända hushåll har inget ärende avslutats hittills i år. Vanligaste anledningen till att ett hushåll avslutas är att hushållet flyttar eller att utbetalningar av etableringsersättning kommit igång och att personen då blir självförsörjande.</p> <p>Boendet för nyanlända som är lokaliserat i Bromma har nyligen beslutat att förlänga boendetiden till totalt fem år. Det har medfört att färre söker bostadsvägledning på medborgarkontoret. Boendekostnaderna på boendet är höga, vilket försvårar för familjerna att bli självförsörjande trots att de har etableringsersättning eller andra ersättningar från försäkringskassa eller arbetsförmedlingen.</p> <p>Prognosen är att inget hushåll kommer att avslutas under året.</p>								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska se över möjligheten att inrätta en samordnartjänst för att underlätta samverkan mellan medborgarkontoret och enheten för arbete och försörjning	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.2.3 I Bromma är samverkan med företagare god

 Uppfylls helt

Beskrivning

Arbetet inom ramen för stadens näringslivspolicy fortgår med särskilt fokus på samverkan med företagare i Bromma. En god samverkan med det lokala näringslivet kan bidra till fler arbetstillfällen. Fler personer får möjlighet att försörja sig genom eget arbete. Genom samverkan i olika former, till exempel platssamverkan, skapas kontaktytor både mellan olika företag och mellan företag och förvaltning. En god samverkan med det lokala näringslivet är betydelsefullt i arbetet med trygghetsfrågor och leder samtidigt till kontakter som möjliggör för fler praktikplatser för grupper som står långt från arbetsmarknaden. För att stärka samarbetet och tydliggöra kontaktvägar för företagen kring frågor avseende till exempel stadsmiljön fortsätter arbetet med att utveckla både företagsdialoger och kommunikation riktad till företagare i Bromma. Förvaltningen ska genomföra målgruppsanpassade dialoger utifrån geografiskt område och utifrån bransch. Till exempel riktade dialoger med företag inom stadsdelsområdet som bedriver äldreomsorg, förskola och friskola och dialoger med företagare inom ett specifikt geografiskt område.

Näringslivet i Bromma har en hög branschbredd och bidrar till utveckling av stadens verksamhet bland annat som leverantör och utförare av kommunal kärnverksamhet som, förskola, skola, verksamhet för personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg. En vanlig kontakt med företag i Bromma sker vid tillsyn av verksamheter inom äldreomsorg och verksamhet för personer med funktionsnedsättning.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal företag som medverkat på företagsdialog	42				45	30		Tertial 2 2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska genomföra målgruppsanpassade företagsdialoger	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för de fyra underliggande indikatorerna prognostiseras att uppnås helt. Bedömningen grundar sig också på att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Det vräkningsförebyggande arbetet fortsätter att utvecklas och hemlöshet motverkas. Insatser erbjuds för att förhindra vräkningar, med ett särskilt fokus på barnfamiljer. Samarbetet med SHIS ska fortsätta att utvecklas för att möta behoven hos barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden. Målet är att såväl barnfamiljer samt vuxenhushåll ska komma vidare till egen bostad. Tre barnfamiljer lever just nu under osäkra boendeförhållanden. Det pågår ett arbete för att hitta mer permanenta lösningar för deras boendesituation. Det finns en tendens att fler söker bistånd till boendelösningar.

Antalet avhysningar som avvärjts efter meddelande från hyresvärden är 38 stycken. Samtliga har kunnat avvärjas.

Samverkan med hyresvärdar och den interna samverkan har stärkts för att försäkra att den enskilde kan komma vidare till mer självständigt boende. I samband med avveckling av en blockförhyring av en fastighet genomfördes ett arbete med att stötta hyresgästerna att flytta

vidare till andra boendialternativ. Förnärvarande pågår ytterligare en avveckling av en mångårig blockförhyrning som till viss del kommer att omvandlas till träningslägenheter och till viss del att lämnas tillbaka till fastighetsägaren.

Fokus för försöks- och träningslägenheter under perioden är att ge brukarna förutsättningar att komma vidare i sin process att ta sig ur hemlöshet. Arbetet fortsätter med individanpassat stöd. Hittills i år har verksamheten tagit emot 12 remisser varav sju remisser till träningslägenhet, en remiss till jourlägenhet samt en remiss till försökslägenhet.

Ingen person med funktionsnedsättning ska behöva tacka nej till en bostad för att de inte har råd med den. Brukare får information om KBF (kommunalt bostadsbidrag för funktionshindrade) i samband med att de erbjuds ett boende.

Äldre i Bromma informeras på ett tidigt stadie om vilka boendialternativ som finns i syfte att bättre kunna planera och ta eget ansvar för ett tryggt och tillgängligt boende. Två informationstillfällen har erbjudits under våren på stadsdelens aktivitetscenter.

Möjligheten till kvarboende kan också förlängas med hemtjänstinsatser.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel avhysningar som kunnat avväjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärderna	100 %				100 %	75 %	Tas fram av nämnd	Tertial 2 2023
   Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader				100	75	75 %	Tas fram av nämnd	2023
  Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem				3		10	Tas fram av nämnd	2023
   Antal vräkningar som berör barn				0	0	0	Tas fram av nämnd	2023

Nämndmål: 3.3.1 Brommaborna har ett tryggt och varaktigt boende

 Uppfylls helt

Beskrivning

Arbetet med att motverka hemlöshet fortsätter och utgår från stadens hemlöshetsprogram. För att undvika att personer hamnar i hemlöshet stärks det förebyggande arbetet där långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden prioriteras och trösklarna för att få en fast bostad sänks. Ett viktigt arbete i detta är att stärka den interna samverkan kring det

vråkningsförebyggande arbetet. I Bromma är barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden en särskilt prioriterad målgrupp där barnens behov uppmärksammas utifrån deras särskilt utsatta situation.

Brommabor som beviljas tillfälligt boende av socialtjänsten får stöd för att komma vidare till ett eget boende. Socialtjänsten arbetar för att minska antalet akuta boendelösningar samt öka antal bostadskontrakt enligt modellen "Bostad först".

I Bromma ska personer med funktionsnedsättning som har behov av bostad med särskild service inte behöva vänta på att få insatsen verkställd. Ingen ska tacka nej till en grupp- eller servicebostad på grund av att de inte har råd med den. Tydlig information ges till brommabor som beviljas bostad med särskild service om de statliga och kommunala ekonomiska bidrag som den enskilde kan ansöka om.

Äldre informeras på ett tidigt stadium om vilka boendalternativ som finns i syfte att bättre kunna planera och ta eget ansvar för ett tryggt och tillgängligt boende. Möjligheten till kvarboende kan också förlängas med hemtjänstinsatser och genom utvecklig och införande av välfärdsteknik.

För att säkerställa att gruppboende, särskilda boenden för äldre och förskolelokaler planeras in i nya områdesplaner och detaljplaner, sker samverkan med olika parter i planeringsprocessen. För att lokala strategiska frågor ska kunna tas upp tidigt i planeringsstadiet ingår förvaltningen frekvent i olika samverkansformer med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, Micasa, SISAB, trafikkontoret, utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska stärka och utveckla den interna samverkan kring det vråkningsförebyggande arbetet genom att ta fram gemensamma rutiner.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Äldreomsorgen ska arrangera informationsmöte för seniorer på aktivitetscenter om boendeformer för äldre samt vikten av att planera för sitt boende	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att

delvis uppfyllas. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för två av sju underliggande indikatorer prognostiseras att uppnås helt och fem att uppnås delvis. Bedömningen grundar sig också på att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas delvis KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året. Utfallet för fyra av indikatorerna hämtas från stadens medarbetarundersökning som genomfördes i inledningen av året, vilket gör att resultatet av årets insatser syns i statistiken först 2024.

AMI

Genom den årliga medarbetarenkäten som genomfördes i februari har förvaltningen fått ett underlag att arbeta vidare med för att utveckla verksamheten. I enkäten finns nio frågor som tillsammans bildar ett totalindex för AMI, samt tre delindex; Motivation, Ledarskap och Styrning. I årets medarbetarenkät ligger Brommas resultat kvar på samma resultat (79) som 2022. De senaste årens mätningar har visat att yngre medarbetare (18-24 år) varit minst nöjda med ledarskapet. I årets mätning har den gruppen ökat sin nöjdhet och är den grupp som är mest nöjda med ledarskapet. Kvinnor är överlag mer nöjda än männen och den äldsta medarbetargruppen (från 55 år) har genomgående det högsta AMI.

Olika insatser kommer att genomföras under året med målet att höja samtliga tre delindex. Bland annat har arbetet med att stärka och utveckla ett aktivt medarbetarskap påbörjats under våren.

Projektet aktivt medarbetarskap går i linje med både Stockholm stads personalpolicy och kvalitetsprogram. Projektet kopplas även till det förvaltningsövergripande arbetet med friskfaktorer.

Satsningen på aktivt medarbetarskap förväntas leda till att medarbetare i högre grad ska uppleva sitt arbete meningsfullt, och att Bromma blir en mer attraktiv arbetsgivare med stolta medarbetare som känner att de kan utvecklas på sin arbetsplats och samtidigt bidra till arbetsplatsens utveckling.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är den största utmaningen som förvaltningen står inför och som redan påverkar verksamheten. Det finns svårigheter med att rekrytera personal med rätt kompetens. Det gäller både chefer och framförallt utförarpersonal. En utmaning är också att möta den nya generationens behov och förväntningar på arbetslivet.

Förvaltningen arbetar på olika sätt för att stärka arbetsgivarvarumärket för att attrahera fler medarbetare att söka sig till Bromma. Bland annat genom att ta väl hand om kandidaterna i rekryteringsprocessen. Studentmottagande är också ett viktigt led i att vara en attraktiv arbetsgivare och därigenom kunna rekrytera framtida medarbetare. Antalet förskollärostudenter minskade dock rejält under vårterminen då sökfrekvensen till utbildningen har minskat. indikatorer visar att trenden fortsätter och nationellt har ansökningarna till förskolläroutbildningen minskat med 22 procent. Om denna trend kvarstår kommer bristen på förskollärare öka i kombination med att pensionsavgångar ökar.

Förvaltningen arbetar aktivt genom olika insatser för behålla och utveckla medarbetare. Föregående år var fokus på ledarskapet. I år påbörjas ett flerårigt projekt med fokus på

medarbetarskapet. Projektet "Aktivt medarbetarskap" förväntas leda till ett arbetsklimat präglat av innovation, engagemang och samverkan.

Arbetet inom socialtjänst, äldreomsorg och förskola fortsätter utifrån respektive verksamhetsområdes handlingsplan för en förbättrad arbetssituation för socialsekreterare, biståndshandläggare, förskollärare och barnskötare.

Staden har tagit fram förslag på kompetensstegar för sjuksköterskor och undersköterskor. Syftet är, förutom att säkerställa att verksamheterna inom äldreomsorgen ger god och nära vård samt omsorg med hög kvalitet, att skapa goda förutsättningar för att utveckla och behålla stadens medarbetare samt skapa tydliga utvecklingsvägar.

Inom förvaltningen pågår ett arbete med heltid som norm. Alla tillsvidareanställda som arbetar deltid tillfrågas om de vill arbeta heltid. Att fler arbetar heltid höjer kontinuiteten i utförarverksamheterna och skapar attraktivare arbetsvillkor för medarbetare.

Målet med förvaltningens olika insatser är att medarbetare och chefer ska känna engagemang, trivas och utvecklas i Bromma.

Andel timavlönade

I arbetet med att minska antalet timanställda inom LSS-verksamheterna har ett arbete påbörjats för att starta ett bemanningsteam. Bemanningsteamets uppdrag är att bemanna verksamheterna vid kortare frånvaro. En samordnare har rekryterats. Planen är att påbörja drift i mitten av september. Bemanningsteamet kommer bidra till färre andel arbetade timmar av timavlönad personal.

Inom ett av äldreomsorgens vård- och omsorgboende har ett försök inletts med ett resursteam. Det innebär att personal från ett särskilt team bemannar vid frånvaro. På så sätt kan behovet av antalet timavlönade minskas samtidigt som det ger en ökad kontinuitet för de boende.

Inom flera förskoleområden används sedan tidigare fast anställda vikarier för att minska andelen timavlönade.

Sjukfrånvaro

Statistiken för sjukfrånvaron visar på en positiv trend med en sjunkande sjukfrånvaro. Arbetet med tidiga insatser, regelbundna uppföljningar och hälsofrämjande fortsätter.

Under året arbetar verksamheterna med friskfaktorer som dockar väl ihop med det systematiska arbetsmiljöarbetet. På chefsforum i maj presenterades de åtta friskfaktorerna, baserat på forskning och studier, som kännetecknar en stabil och hälsosam organisation med låga sjuktal.

Förvaltningen och ytterligare fem stadsdelsförvaltningar, ingår sedan årsskiftet i ett fördjupat samarbete mellan Stockholm stad och Försäkringskassan. Bakgrunden är bland annat att det i stadens budget klargörs att ohälsotal och sjukskrivningar behöver minska genom riktade förebyggande insatser och rehabilitering. Förhoppningen är att samarbetet kan ge ytterligare stöd och en förflyttning framåt gällande att öka hälsonärvaron och därmed minska sjukfrånvaron.

I maj avslutades dialoggrupperna kring arbetslivsinriktad rehabilitering för våren. Under perioden har totalt 35 chefer deltagit. En utvärdering har gjorts och den visade bland annat att denna metod att arbeta med ärenden har varit mycket uppskattad. Det framkom också att cheferna önskar att få arbeta med ärenden kring misskötsamhet. Därför startas tre nya dialoggrupper i september för chefer kring arbetslivsinriktad rehabilitering och misskötsamhet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex	79	78	79	79		83	83	2023
Analys Utfallet är hämtat från årets medarbetarundersökning som genomfördes under februari. AMI består av nio frågor som tillsammans bildar ett totalindex samt tre delindex; Motivation, Ledarskap och Styrning. Delindex för motivation och styrning har sjunkit samtidigt som delindex för ledarskap har ökat. Staden totalt har AMI 80 som är oförändrat sedan ett par år tillbaka. Jämfört med övriga stadsdelsnämnder ligger resultatet för Bromma bland de lägre. En djupare analys av resultatet kommer att genomföras, dels förvaltningsövergripande, dels inom respektive avdelning och enhet. Redan nu pågår ett antal insatser och flera är planerade för att medarbetare och chefer ska känna engagemang, trivas och utvecklas i Bromma. Resultatet av de insatser som genomförs under 2023 kommer synas i statistiken först 2024.								
  Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom vård, omsorg och pedagogiska verksamheter						12,5 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Det är en utmaning att nå årsmålet för förvaltningen som helhet. Genom olika insatser så som arbetet med heltid som norm och genom att inrätta resursteam och bemanningsteam inom de olika verksamheterna är strävan att årsmålet ska uppnås. Inom förskolans verksamheter är prognosen att årsmålet kommer att uppnås.								
  Sjukfrånvaro	9 %	7 %	9,4 %	9,6 %	8,8 %	8,5 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial 2 2023
Analys Sjukfrånvaron redovisas som rullande tolv månadersgenomsnitt per juli. Även om prognosen är att årsmålet inte kommer att uppnås helt, är trenden att sjukfrånvaron minskar succesivt för varje månad. Det finns en viss osäkerhet kring höstens utveckling. Skillnaden mellan könen har över tid minskat något.								
  Sjukfrånvaro dag 1-14	3,11 %	3,1 %	3,11 %	3,52 %	3 %	3 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial 2 2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.4.1. Medarbetare i Bromma ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb med fokus på brommaborna

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Förvaltningens medarbetare är nyckeln till god kvalitet inom alla verksamhetsområden. Förvaltningen ska stödja ett hållbart arbetsliv och medarbetarnas kompetens ska tillvaratas genom en lärande kultur i ett öppet klimat präglad av tillit. Förvaltningens chefer ska stödja medarbetare att aktivt arbeta för att utveckla och omsätta idéer och förslag i konkreta verksamhetsförbättringar som kommer brommaborna till del. Medarbetare ska uppmuntras att testa nya arbets sätt i samverkan med andra verksamheter inom förvaltningen. Alla medarbetare ska känna till de mål och resultat som ska nås. Detta kräver en hög grad av delaktighet, engagemang och eget aktivt ansvarstagande av samtliga medarbetare. Medarbetare ska känna att deras arbete är meningsfullt och att de är delaktiga i utvecklingen av verksamheten och i arbetet med att uppnå satta mål. För att stärka kompetensen inom förvaltningens verksamheter uppmuntras medarbetare att genomföra utbildningar som anordnas av både staden och förvaltningen.

Förvaltningen ska ge stöd i ledarskapet, dels genom utbildnings satsningar, dels genom dialogmöten utifrån olika teman. Basutbildning för nya chefer ska ge en stabil grund för att arbeta som chef i Bromma. Chefer ska leda i enlighet med stadens chefsprofil. Ledarskapet ska vara präglad av kommunikation, tillit och mod för ett aktivt förändringsarbete i en öppen och tillåtande kultur, samtidigt som utmanande situationer ska kunna hanteras.

Förhållningssätten i stadens kvalitetsprogram; stockholmarnas fokus, helhetssyn, hållbarhet, handlingsutrymme, lärande och öppenhet ska genomsyra allt arbete i organisationen. Under 2022 har programmet implementerats hos förvaltningens chefer. I år ska kvalitetsprogrammet implementeras i hela organisationen. Chefer och medarbetare ska uppmuntras till innovation och att arbeta systematiskt med att sprida och ta till sig goda exempel på effektiva arbets sätt som bidrar till att lösa nuvarande och framtida utmaningar på ett hållbart sätt - ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Som ett led i kvalitetsarbetet uppmuntras fler verksamheter att delta i stadens kvalitetsutmärkelse.

För att klara välfärdens rekryteringsutmaningar ska medarbetare erbjudas tillsvidareanställning på heltid. Målet är att minst 90 procent av de anställda ska ha en tillsvidareanställning på heltid. Antalet timanställda ska minska genom fler heltidstjänster och olika typer av resursspooler. Samtliga avdelningar har en långsiktig planering för att behålla, utveckla samt attrahera och rekrytera medarbetare med rätt kompetens för både nutid och framtid. Medarbetarskapet ska under året lyftas – en större satsning ska genomföras för att stärka och utveckla ett aktivt medarbetarskap. Förvaltningen ska också arbeta med att stärka arbetsgivarvarumärket för att på det sättet attrahera fler medarbetare att söka sig till Bromma. Samverkan med universitet, högskolor och andra lärosäten fortsätter. Praktikplatser erbjuds som ett led i arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare. Mottagandet av studenter utgör en

viktig rekryteringsgrund.

Arbetet med att utveckla och förbättra det förebyggande och hälsofrämjande arbetsmiljöarbete fortsätter för att verka för ett långt och hållbart arbetsliv. För att stärka arbetet med friskfaktorer ska insatser, rutiner och processer ses över. Friskfaktorer ska identifieras inom de olika verksamheterna i arbetet för att minska ohälsan.

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete ska bidra till en god och hälsosam arbetsmiljö. Arbetet med att stötta cheferna genom hela rehabiliteringsprocessen fortsätter att prioriteras likaså det förebyggande arbetet med särskild uppmärksamhet på korttidsjukfrånvaron. Under våren fortsätter dialoggrupper för chefer i arbetslivsinriktad rehabilitering. Syftet med dessa grupper är att chefer ska ges möjlighet att under lugna förhållande få reflektera kring sin roll och ledarstil i rehabiliteringsärenden och att utbyta erfarenheter och lära av varandra.

Bromma ska vara en jämställd arbetsgivare. Osakliga löneskillnader ska utjämnas och nolltolerans mot diskriminering och trakasserier ska råda.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet följs upp varje år i januari. Den årliga uppföljningen genomförs på enhetsnivå, avdelningsnivå och på förvaltningsövergripande nivå. Som stöd för uppföljningen finns ett flödesschema och en checklista. I uppföljningen bedöms det systematiska arbetsmiljöarbetets olika delar utifrån kraven i föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Andel medarbetare som kan rekommendera sin arbetsplats till andra	71 %					72 %		2023
Analys	Utfallet är hämtat från årets medarbetarundersökning som genomfördes under februari. Förvaltningen arbetar med en särskild satsning på att bli en mer attraktiv arbetsgivare. Bland annat genom ett projekt vars syfte är att stärka och utveckla ett aktivt medarbetarskap. Projektet går i linje med både stadens personalpolicy och kvalitetsprogram. Satsningen på att bli en mer attraktiv arbetsgivare förväntas bidra till stolta medarbetare som känner att de kan utvecklas på sin arbetsplats och samtidigt bidra till arbetsplatsens utveckling. Resultatet av de insatser som genomförs under 2023 kommer synas i statistiken först 2024.							
◆ Andel medarbetare som upplever att arbetet känns meningsfullt	85 %			87 %		86 %		2023
Analys	Utfallet är hämtat från årets medarbetarundersökning som genomfördes under februari. Satsningen på aktivt medarbetarskap och implementeringen av stadens kvalitetsprogram förväntas leda till att medarbetare känner ett större engagemang och därmed upplever sitt arbete mer meningsfullt. Resultatet av de insatser som genomförs under 2023 kommer synas i statistiken först 2024.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medarbetare som är insatta i arbetsplatsens mål	87 %			88 %		87 %		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska genomföra dialogmöten med chefer utifrån olika teman	2023-01-01	2023-08-31	
 Förvaltningen ska se över insatser, rutiner och processer för att stärka och utveckla arbetet med friskfaktorer	2023-01-01	2024-08-31	
 Förvaltningen ska ta fram en kommunikationsplan för att stärka Brommas arbetsgivarvarumärke under tertial 1.	2023-01-01	2023-06-30	
 Förvaltningen ska ta fram en övergripande kompetensutvecklingsinsats för medarbetare för att stärka och utveckla ett aktivt medarbetarskap.	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningens verksamheter ska erbjuda platser för verksamhetsförlagd utbildning/praktik.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för de fyra underliggande indikatorerna prognostiseras att uppnås helt. Bedömningen grundar sig också på att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt samt att KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Risk och sårbarhetsanalys (RSA)

För att minska sannolikheten för att oönskade händelser ska inträffa i nämndens verksamheter och för att minimera konsekvenserna om de ändå inträffar, har risker och sårbarheter identifierats och värderats. Åtgärder har planerats eller vidtagits. Flertalet verksamheter har följt upp sina, sedan tidigare upprättade, kontinuitetsplaner. För risker där det saknas kontinuitetsplanering pågår ett arbete med upprätta planer. Konsekvensen har minskat för flertalet risker där det har upprättats kontinuitetsplaner jämfört med tidigare riskbedömningar.

Arbetet med att testa upprättade kontinuitetsplaner genom olika typer av övningar kommer intensifieras under tertial 3. Förvaltningsledningen kommer bland annat att delta i en workshop tillsammans med representanter från stadsledningskontoret, socialjouren och Järva stadsdelsförvaltning för att öka kunskapen om krisstödsarbetet.

Rådighet och uppföljning av leverantörer

För att säkerställa att upphandlade leverantörer inte bidrar till brottslighet, att avtalen följs och att arbetsrättsliga kontraktsvillkor vid upphandling uppfylls genomförs ett antal åtgärder:

- Stadens inköpssystem Agresso ska användas när det är tillämplig för att säkerställa avtalade inköp.
- Cheferna har fått och får ta del av sitt systemutnyttjande gällande stadens inköpssystem och inköp.
- Stickprov görs löpande under året av leverantörsfakturor för att fånga avvikelser.
- Förvaltningen tillämpar lagar, stadens regler och lokal rutin vid upphandlingar.
- Inför att avtal ingås begärs underlag in från Skatteverket gällande skatteskulder och arbetsgivaravgifter.
- I upphandlingsmallarna för avtal ingår standardklausuler som säkerställer att stadens riktlinjer följs. Mallarna uppdateras kontinuerligt.
- Enheterna inom förvaltningen ska upprätta egna lokala kontroller för avtalsuppföljning och framarbeta en systematik. Exempel på kontrollaktiviteter är platsbesök, uppföljningsmöten, genomgång av registerunderlag och meddelande vid förändring av underleverantör.
- Under hösten kommer en övergripande lokal checklista för avtalsuppföljning tas fram.

Kontinuerligt ges grundutbildning i ekonomi, grundutbildning i ekonomi- och inköpssystemet och utbildning i inköp och upphandling.

Krisberedskap

Krigsorganisationen är beslutad och fastställd. Planering av utbildning liksom framtagandet av en kommunikationsplan har påbörjats under tertial 2.

Ett större arbete kommer att startas i höst med att revidera och uppdatera krisledningsplan, krisplaner och kontinuitetsplaner. Detta skall då synkroniseras med krigsledningsplan, för att utveckla stadsdelens ledningskapacitet.

Trygghetspunktsplanen är klar och utbildningsplanering pågår.

Beredskapsveckan (tidigare Krisberedskapsveckan) är en årlig informationsinsats som ska öka människors motståndskraft inför kriser och krig genomförs vecka 39. Förvaltningen kommer att delta med en rad aktiviteter och en av trygghetspunkterna kommer att öppnas upp i samband med detta.

Otillåten påverkan

Medarbetare och chefer kan utsättas för påtryckningar och otillbörlig påverkan vid beslutsfattande och utförande av insatser. Ett material är framtaget för verksamheterna att arbeta med på arbetsplatsträffar för att öka kompetensen och medvetenheten kring riskerna för att utsättas för otillåten påverkan. Förvaltningens chefer ska utbildas under hösten i ämnet inför implementering av arbetsmaterialet i verksamheterna.

Informationssäkerhet

En nysatsning på förvaltningens systematiska informationssäkerhetsarbete har påbörjats under

perioden med målet att höja kompetensen inom hela förvaltningen. Lokala tillämpningsanvisningar för informationssäkerhetsarbetet har fastställts. Arbetet med att utse objektägare för de IT-tjänster som används av förvaltningens verksamheter pågår. Utbildning av sju objektledare har genomförts. Förvaltningen har förklassat 30 IT-tjänster och klassat 10 IT-tjänster. Ett antal är också klassade i samarbete med övriga stadsdelsförvaltningar i Västerort. Arbetet har tagit längre tid än planerat då verksamheterna har haft svårt att avsätta tid till detta.

Under perioden har alla verksamheter genomfört minst en åtgärd som innebär att informationssäkerhetsarbetet inom förvaltningens verksamheter har stärkts.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp						37 %	Tas fram av nämnd/styrelse	2023
  Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts						100 %	80 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen, planera för att stadens förskolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga förskolebarn och personal under flera dygn	2023-01-01	2023-12-31	
  Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för fredstida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan	2023-01-01	2023-12-31	
  Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning	2023-01-01	2023-12-31	
  Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga	2023-01-01	2023-12-31	
  Socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn	2023-01-01	2023-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska etablera en permanent beredskap och organisation för iordningsställande av trygghetspunkter inom sitt geografiska område	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: 3.5.1 Brommas verksamheter har en hög beredskap för oväntade händelser

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens och därmed stadens krisberedskap och civilförsvarsförmåga ska stärkas genom höjd kompetens, planering och övning för att säkerställa förmågan att möta och hantera situationer som utmanar samhällsviktig verksamhet i händelse av väpnat angrepp eller krig i vår omvärld, men även för att säkerställa förmågan att hantera extraordinära händelser i fredstid. För att öka beredskapen inom förvaltningens verksamheter ska förvaltningen upprätta en krigsplanering som kompletterar den tidigare upprättade kris- och kontinuitetsplaneringen. Boenden och förskolor ska planera för beredskapslager och klara grundläggande måltidsbehov för brukare och personal i flera dygn.

Åtgärder utifrån förvaltningens risk- och sårbarhetsanalys genomförs inom respektive avdelning. Kontinuitetsplaner på både övergripande och verksamhetsnivå följs upp och uppdateras utifrån ny kunskap. Krisövningar genomförs för att säkerställa att planerna fungerar och är kända av alla.

För att kunna ge brommaborna och andra som vistas i stadsdelsområdet information och stöd vid samhällskriser ska trygghetspunkter inrättas i Bromma.

Medarbetare och chefer kan utsättas för påtryckningar och otillbörlig påverkan vid beslutsfattande och utförande av insatser. Medvetenheten om risken för att bli utsatt för otillåten påverkan behöver öka. Ett särskilt arbetsmaterial som ska användas på arbetsplatsträffar har tagits fram. Materialet ska användas för att öka kunskapen om risker för otillåten påverkan och öka kännedomen om förvaltningens rutiner för hur hot och våldshändelser uppmärksammas och hanteras.

Inköp ska i första hand göras genom stadens inköpssystem, vilket garanterar att varor och tjänster köps av leverantörer som staden har avtal med. Andelen elektroniska inköp ska öka under 2023.

Minst en gång om året följer förvaltningen upp de avtal och leverantörer som är upphandlade för att säkerställa att avtalen följs och att brister uppmärksammas.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel berörda boenden och						50 %		2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
förskolor som har beredskapslager och klarar grundläggande måltidsbehov för barn, brukare och personal under flera dygn.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska höja kompetensen om otillåten påverkan hos chefer och medarbetare genom ett gemensamt APT-material	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningens kris-, krigs- och kontinuitetsplanering ska göras känd i organisationen	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.5.2 Informationssäkerhetsarbetet i Bromma är effektivt och ändamålsenligt för brommabornas trygghet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Enligt Stockholms stads riktlinjer för informationssäkerhet ska förvaltningen ha ett systematiskt informationssäkerhetsarbete. Arbetet bidrar till brommabornas trygghet och förtroende för Bromma och för staden som helhet. Informationssäkerhet innebär skydd av information, oavsett om den är muntlig, pappersbunden eller digital. Arbetet utförs inom tre områden; organisatorisk säkerhet, it-säkerhet och fysisk säkerhet. Kompetensen om informationssäkerhet ska höjas inom hela förvaltningen. Åtgärder ska genomföras utifrån varje verksamhets behov. Förvaltningens lokala anvisningar ska gås igenom årligen och revideras om det behövs. Den lokala anvisningen beskriver bland annat ansvarsfördelningen inom förvaltningens informationssäkerhetsorganisation (roller och mandat).

Om en informationssäkerhetsincident inträffar ska en väl fungerande incidenthantering minska konsekvenser för verksamhet och berörda individer. Fel åtgärdas och bidrar till att förvaltningens informationshantering ständigt förbättras genom utvärdering och lärande.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Förvaltningens enheter har genomfört åtgärder som innebär att	 Ja				 Ja	Ja		Tertial 2 2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
informationssäkerhet sarbetet inom förvaltningens verksamheter har stärkts								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ 1. Föreläsning/workshop för chefer om vad det innebär att arbeta systematiskt med informationssäkerhet på avdelnings- och enhetsnivå (T1).	2023-01-01	2023-04-30	
▶ 2. Alla enheter ska under tertial 1 identifiera behov av åtgärder som säkerställer att stadens riktlinjer för informationssäkerhet tillämpas inom förvaltningens alla verksamheter.	2023-01-01	2023-12-31	
▶ 3. Alla enheter ska genomföra åtgärder som säkerställer att stadens riktlinjer för informationssäkerhet tillämpas inom förvaltningens samtliga verksamheter.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för de sju underliggande indikatorerna prognostiseras att uppnås helt. Bedömningen grundar sig också på att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Trygghetsskapande arbete

Förvaltningens trygghetsarbete utgår från Stockholms stads trygghetsprogram och den lokala överenskommelse som finns med Polismyndigheten. Med anledning av den nya lagstiftningen om kommuners ansvar i det brottsförebyggande arbetet fortgår lägesbilsarbetet utifrån operativa BRÅ, där olika berörda funktioner inom förvaltningen tillsammans med polisen genomför gemensamma lägesbilder och prioriteringar var 14:e dag. Styrgruppen för samverkansöverenskommelsen ser över alternativ för inköp av kartverktyg som stöd i analysarbetet.

I slutet av mars genomfördes en trygghetsvandring i Beckomberga där personal från förvaltningen, lokalpolis, trafikkontor och flera boende i området deltog. Gruppens deltagare hade god kännedom om området och dess brister och förtjänster. Polisen fick information om bland annat fortkörning i området. Beckomberga är annars ett lugnt område. I maj genomfördes en trygghetsvandring i Blacqueberg som är stadsdelsområdets enda öppna drogszen enligt polisens bedömning. Personal från förvaltningen, lokalpolis, trafikkontor,

hyresvärdar och flera boende i området deltog. I samband med trygghetsvandringen genomfördes en medborgardialog med ungdomar mellan 11-18 år i samverkan med grundskolorna i Blackeberg. Ungdomarna identifierade ett antal platser i Blackeberg som de upplevde som otrygga, exempelvis mörka parkeringsplatser, dåligt upplysta gångvägar och stigar i skogen. Ungdomarnas insikter ger viktig information för förvaltningens prioriteringar av trygghetsåtgärder och förbättringar med exempelvis belysning. En utmaning var att nå unga flickor, men fritidsverksamheten ska under hösten se över på vilket sätt det går att nå målgruppen för en dialog.

I september planeras trygghetsvandring Annedal och i samband med denna ska medborgardialog genomföras på ett av förvaltningens gruppboenden i området. I oktober planeras en trygghetsvandring i Alvik med tillhörande medborgardialog med aktivitetscenter för äldre i området.

Samverkansöverenskommelsen med polisen

Inom ramen för samverkansöverenskommelsen med polisen sker samverkan inom sex prioriterande områden; Våld i nära relation, Tryggare äldre, Unga i risk för kriminalitet, Skolan som brottsplats, Platssamverkan Brommaplan samt Platssamverkan Blackeberg.

Ett nytt förslag på struktur och innehåll för denna samverkan ha tagits fram och kommer att beslutas av styrgruppen i höst.

Under perioden har följande genomförts inom ramen för samverkansöverenskommelsen:

Våld i nära relation

- Relationsvårdsteamet (RVT), Relationsvårdscentrum (RVC) och brottsofferjouren har genomfört panelsamtal på Brommaplan för att tillgängliggöra information.
- RVT deltagit på mäsas för seniorer och informerat om relationsvåld. Samverkan sker även mellan RVT och ÄO-beställarenheten. RVT samverkar med LSS-verksamheterna i en gemensam arbetsgrupp, som bland annat arbetar med riktlinjer och kompetenshöjande info om våldsutsatthet och våldsutövare.
- Samverkansmöte om fördjupad kontakt mellan RVT och lokalpolis, BIN-Vällingby har ägt rum och diskussion fortgår om samverkansformer.

Tryggare äldre

- Inspirationsmässor med tema trygghet och säkerhet har arrangerats vid förvaltningens aktivitetscenter i syfte att informera och medvetandegöra besökarna om trygghet och säkerhet. Representant från bank och polis har besökt mässorna för att informera om brott som exempelvis bedrägerier mot äldre och vad man ska göra om man drabbas av ett sådant brott.

Genom aktiviteterna har ett stort antal äldre nåtts av information om hur de kan skydda sig emot olika brott riktade mot just äldre.

Unga i risk för kriminalitet

- Socialsekreterare hos polis samt två fältassistenter är under utbildning i föräldrastödprogrammet "På rätt väg". Arbetet pågår för att ta fram rutiner för lokalt

genomförande. Därefter kommer former för samverkan med polis och skola kring målgruppen tas fram.

- Skola och socialtjänst fortsätter att utveckla arbetet med skolsociala team när det gäller elevers frånvaro från skolan. Skolsocionomen ingår i skolsociala team vid Alviksskolan och Äppelviksskolan. En tredje skola, Abrahamsbergskolan förs det dialog med. Skolsocionom deltar vid elevhälsoteam på dessa två skolor en gång per vecka.
- Fördjupad samverkan mellan socialtjänsten och Jobbtorg Stockholm sker månadsvisa samverkansmöten för att för att fånga upp gruppen unga vuxna som vare sig arbetar eller studerar (UVAS).
- Operativa BRÅ, det sker regelbundna möten varannan vecka, där man skapar gemensamma lägesbilder. Där det finns behov riktas gemensamma åtgärder.
- Fältgruppen är utbildade i utbildningsprogrammet Mentorerna i våldsprevention (MVP). Programmet syftar till att förebygga genusrelaterat våld och kränkningar och fältgruppen samverkar med Brommas skolor genom att erbjuda att hålla MVP-lektioner och delta i planering för kommande MVP-grupper. Under vårterminen har grundskolorna inte efterfrågat MVP-lektioner.
- Fritiden utbildas i MVP-fritid under hösten och implementering kommer att ske när utbildningen är slutförd.
- Samverkan mellan förskola och socialtjänst är påbörjad för att tillsammans se över möjligheter att arbeta med inspiration från våldspreventiva program i förskola.

Skola som brottsplats

- Ökat fokus kring skolor i Blackeberg och Alvik. Pilot kommer genomföras under året där socialsekreterare hos polis utgör kontaktsekreterare hos utvalda skolor. Arbeta ska ske med att ta fram former för nära samverkan mellan skola, socialtjänst och polis utifrån aktuell problembild i skolans närområde och på skolan.
- Sju kommunala skolor i Bromma har genomfört en enkät med elever (år 4-9) under perioden december- februari 2023 med fokus på trygghet samt användande av alkohol, tobak- och nikotinprodukter och narkotika. Resultaten och problembilden har presenterats för arbetsgruppen, skola som brottsplats där även berörda rektorer ingår. Problembilden är redovisad. En ny enkät under nästkommande period kommer att genomföras för att se förändringar.

Sammantaget finns det utmaningar att utvärdera effekter på kort sikt kring åtgärdsplanens aktiviteter. Tyngdpunkten är på generellt förebyggande arbete i syfte att nå målgrupper i tidigt skede.

Platssamverkan i Blackeberg och på Brommaplan

För att öka tryggheten i områden som upplevs och identifierats som mest otrygga arbetar förvaltningen med platssamverkan på Brommaplan och i Blackeberg. Samverkan sker inom ramen för samverkansöverenskommelsen med polisen.

Blackeberg har identifierats av polisen som en öppen drogscen i stadsdelsområdet. Området är också en del där Brommabor upplever sig otrygga. Under året påbörjade förvaltningen en

arbetsgrupp tillsammans med lokalpolisen för att identifiera utmaningar i området och införa insatser för att problematiken ska upphöra. Arbetsgruppen består av lokalpolisen, utbildningsförvaltning, lokala aktörer från området samt relevanta aktörer från förvaltningen. Trygghetsvandring och medborgardialog genomfördes under våren för att få fram en bra lägesbild och orsaksanalys för det fortsatta trygghetsarbetet i området. Polisen har även tillsammans med utbildningsförvaltningen och fältassistenter haft informationsinsatser med föräldrar i området för att förebygga att unga hamnar i destruktiva beteenden. Under hösten ska arbetet fortsätta med åtgärder med målsättning att boende, besökare och verksamma ska uppleva Blackeberg som en trygg och trivsamt plats att bo, vistas och verka i.

Platssamverkan på Brommaplan utgår från arbete med social och situationell prevention. Deltagarna består av lokalt näringsliv, SL, MTR, Avarn, lokalpolisen, kulturskola, idrottsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och relevanta aktörer från förvaltningen. Under året ledde samverkan bland annat till ett stort trygghetsprojekt vid namn ”Sommar på Brommaplan”, där syftet var att under juni månad öka tryggheten runt Brommaplan med event, aktiviteter och information för brommabor tillsammans med aktörer för platssamverkan. Utvärderingen visar att upplevelsen av trygghet ökat under tiden för projektet.

Förvaltningen ser att den goda samverkan mellan polis, verksamheter i området och förvaltningen behöver fortsätta för att upprätthålla den positiva effekt som åtgärderna bidragit till. Platssamverkan planeras nu att hålla fler liknande aktiviteter som Brommaplansdagen.

Våldsbejakande extremism - aktiviteter utifrån handlingsplanen

Stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner med verksamhetsspecifika analyser av nuläget och med riktade insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism. Stadens verksamheter har ett uppdrag att arbeta mot våldsbejakande extremism och berörda nämnder ansvarar för att aktiviteter som är lämpliga i förhållande till lägesbilden genomförs. Den lokala handlingsplanen innehåller förebyggande-, förhindrande- och kompetenshöjande aktiviteter

Förebyggande aktiviteter

Under våren har förvaltningen hållit totalt sju stycken föräldrastödgrupper: en grupp i Föräldraskap i Sverige, en grupp i ABC 3-5 år, en grupp i ABC 6-12 år, en grupp i ABC Tonår, två grupper i Komet 3-11 år och en grupp i Komet 12-18 år. Under våren erbjöds även grupper i ABC 0-2 år och ytterligare en grupp i Föräldraskap i Sverige, men deltagarantalet blev för litet för att grupper skulle kunna genomföras. Det pågår förberedelser och planering för höstens föräldragrupper.

Fältgruppen är utbildade i utbildningsprogrammet Mentor i våldsprevention (MVP). Programmet syftar till att förebygga genusrelaterat våld och kränkningar och fältgruppen samverkar med Brommas skolor genom att erbjuda att hålla MVP-lektioner och delta i planering för kommande MVP-grupper. Under vårterminen har grundskolorna inte efterfrågat MVP-lektioner.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är inkluderat i förvaltningens brottsförebyggande- och trygghetsskapande samverkan; Lokala samverkansöverenskommelsen mellan

förvaltningen, Lokalpolisområde Vällingby (Bromma) och Utbildningsförvaltningen (Grundskolorna i Bromma) samt förvaltningens operativa samverkansgrupp (Operativa BRÅ).

Förhindrande aktiviteter

Arbetet med implementering av lokala rutiner för individärenden med koppling till våldsbejakande extremism fortgår kontinuerligt inom berörda enheter. Rutinerna reviderades i mars.

Kompetenshöjande aktiviteter

Relevant personal inom förvaltningen uppmanas kontinuerligt att genomföra den webbaserade grundutbildningen om våldsbejakande extremism. Relevant personal uppmanas också kontinuerligt att genomföra den webbaserade fördjupningsutbildningen om våldsbejakande extremism. Antal genomförda utbildningar följs upp i slutet av året.

Lokal samordnare besöker verksamheter som önskar mer information om arbetet inom området. Hittills i år har samordnaren besökt två ledningsgrupper inom avdelning socialtjänst och fritid.

ANDT+S-förebyggande arbete

Förvaltningens ANDT-förebyggande arbete (alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak) mäts genom preventionsindex mini. Indexet baseras på ett nationellt preventionsindex som används för uppföljning och analys av kommunernas ANDT-förebyggande arbete. Det förebyggande arbetet inkluderar även spel om pengar (S).

Inom förvaltningens verksamheter genomförs olika aktiviteter i det preventiva arbetet kopplat till ANDTS. I arbetsgrupp prevention finns samtliga avdelningar representerade.

Arbetsgruppen har under året samlat ihop det arbete och de aktiviteter som genomförs inom förvaltningens alla verksamheter gällande prevention kopplat till ANDT+S. Arbetet inom området fortgår inom och mellan avdelningarna. Exempel på genomförda respektive planerade avdelningsövergripande samarbeten inom området:

Äldreomsorg: Representanter från Vuxenenheten och RVT (relationsvårdsteamet) har under våren deltagit i mässa för seniorer och informerat om beroende, riskbruk, missbruk och relationsvåld.

Förskola: Workshop med tema missbruk är planerat till hösten. Rektorer, biträdande rektorer och specialpedagoger har bjudit in representanter från Vuxenenheten (socialtjänsten) och Ersta värdpunkten. Efter det kommer specialpedagoger fortbilda medarbetare gällande missbruk och orosanmälningar.

Våld i nära relation

Relationsvårdsteamets (RVT) inflöde har ökat med cirka 30 procent under året, vilket delvis kan bero på en informationsinsats. RVT har förstärkts med en medarbetare för att säkerställa ärendehantering för fortsatt hög kvalitet och rättssäkerhet.

Våldsutsatta/våldsutövare får det stöd som de är i behov av för att bryta en destruktiv livssituation och förändra sin situation. Det är tre våldsutövare som fått stöd via Relationsvårdscener (RVC) under året, varav två män och en kvinna. Antalet våldsutsatta som remitterats till RVC är 24 stycken.

Välfärdsbrottslighet

För att förebygga fusk och oegentligheter i välfärden arbetar förvaltningen med att säkerställa att utbetalningar av ekonomiskt bistånd blir rätt från början för att minimera felaktiga utbetalningar. En framtagen checklista används som ett stöd i detta arbete. Utredningar om 13 felaktiga utbetalningar har under året initierats, ett ärende kommer förmodligen att leda till polisanmälan.

För att säkerställa att upphandlade assistansbolag har tillstånd från IVO (inspektionen för vård och omsorg) görs löpande kontroller av assistansbolag hos IVO vid köp av personlig assistans.

För att förebygga otillåten påverkan vid beslutsfattande och utförande har förvaltningen arbetat fram ett material som kan användas på APT. Materialet ska presenteras på chefsforum så snart att det är klart.

Stadsmiljö

För människors upplevelse av trygghet är det viktigt att parker, grönområden och gång- och cykelvägar är välskötta. Resultatet i årets medborgarundersökning visar att 81 procent av de som svarat på enkäten upplever sig trygga i stadsdelsområdets parker och grönområden. Det är samma utfall som föregående år. Skillnaden mellan könen har dock minskat då andelen kvinnor som känner sig trygga har ökat och andelen män som känner sig trygga har minskat något.

Olika typer av anläggningar såsom utegym, spontanaktivitetsytor och lekparker har anlagts och ska fortsätta anläggas i områden som idag upplevs som otrygga, för att fler människor ska röra sig i området, vilket förväntas minska otryggheten. Även insatser med slyröjningar, förbättrad belysning, förbättrad tillgänglighet, trygghetspromenader och medborgardialoger förväntas ge en ökad känsla av trygghet.

Framklippning av belysning samt borttagande av siktskymmande växtlighet på gång- och cykelvägar och vid lekparker pågår kontinuerligt för att öka tryggheten för gångtrafikanter, cyklister och parkbesökare

Medborgundersökningen visar att brommaborna är nöjda med renhållning, städning och skötsel av parker och grönområden.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	86 %	87 %	86 %	88 %		79 %	79 %	2023
  Stockholmarens nöjdhet med renhållning och städning	73 %	69 %	77 %	74 %		73 %	73 %	2023
  Stockholmarens nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	69 %	77 %	71 %		73 %	73 %	2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	87 %	89 %	87 %	83 %		83 %	Tas fram av nämnd	2023

Nämndmål: 3.6.1. Brommaborna är trygga genom förebyggande insatser

 Uppfylls helt

Beskrivning

Utgångspunkten för Brommas trygghetsarbete är situationell- och social prevention. Trygghetsvandringar och dialog med brommaborna bidrar till ökad trygghet genom riktade insatser och åtgärder som är baserade på brommabornas behov och önskemål. Under året ska en särskild kampanj med fokus på trygghet genomföras. Kampanjen bygger på dialog med brommaborna.

Stadens trygghetsprogram och säkerhetsprogram ligger till grund för hur förvaltningen planerar, genomför och utvecklar trygghets- och säkerhetsarbetet i Bromma. Tillsammans utgör de bägge programmen övergripande inriktning för stadens arbete med att nå målet om en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i. På lokal nivå i Bromma finns ett operativt brottsförebyggande råd (BRÅ) som träffas varje vecka och delar lägesbilder. Utifrån lägesbilder och medborgardialoger genomförs olika trygghetsinsatser i stadsmiljön. Samverkan för ett tryggt och säkert stadsdelsområde sker också genom den lokala samverkansöverenskommelsen som förvaltningen har tillsammans med lokalpolisen, utbildningsförvaltningen och trafikkontoret. I arbetsgrupper med representanter från berörda verksamheter fortsätter arbetet med genomförandet av åtgärder och aktiviteter för en ökad trygghet och minskad brottslighet inom stadsdelsområdet.

Två prioriterade områden i samverkansöverenskommelsen för 2023 är platssamverkan vid Brommaplan och i Blackeberg. Projektet "Ett tryggare Brommaplan" fortsätter och innebär att tillsammans arbeta praktiskt och strategiskt med trygghetsskapande, brottsförebyggande och trivselskapande åtgärder på Brommaplan. Projektet leds av förvaltningen och samverkan sker med bland annat trafikkontoret, kulturförvaltningen, polisen, regionen och näringsidkare runt omkring Brommaplan. Trygghetsmätningarna för Brommaplan visar på ett tydligt mönster med upplevd otrygghet på platsen. Den genomgripande ombyggnation av Brommaplan som ligger i planerna för hela området kommer inte kunna genomföras inom den närmaste 10-årsperioden då planerna är tätt sammankopplade med stora infrastrukturprojekt som ligger långt fram i tiden. I avvaktan på den större ombyggnationen behöver mindre åtgärder genomföras för att göra Brommaplan till en tilltalande plats. Platssamverkan 2023 kommer också att fokusera på Blackeberg med anledning av att det enligt polisen förekommer droghandel i området. Polisen ansvarar för arbetet i samverkan med förvaltningen och trafikkontoret. I arbetet med platssamverkan är det lokala näringslivet en viktig part.

Förvaltningen ska arbeta för ett stärkt företagarperspektiv i det strategiska trygghetsarbetet och verka för goda förutsättningar för företagandet i hela Bromma.

I det förebyggande trygghetsarbetet kommer förvaltningen även samarbeta med ideella föreningar i Bromma. Föreningar med verksamheter som bidrar till ökad trygghet i närområdet prioriteras vid beslut om föreningsbidrag.

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Bromma utgår från den lokala lägesbilden för Bromma. Lägesbilden beskriver aktuella problem och lokala förhållanden med fokus på trygghet, brott och ANDT-frågor (alkohol, narkotika, dopning och tobak). Lägesbilden ska vara uppdaterad och bygga på tillgänglig statistik och hämtar uppgifter från bland annat polis, socialtjänst, trygghetsundersökningar och medborgarundersökningar. Även undersökningar och statistik från nationella, regionala och stadsövergripande källor finns med i bakgrundsmaterialet.

Samverkan mellan preventionssamordnare, trygghetssamordnare, fältassistenter, fritidsverksamhet, polis, skola och andra relevanta aktörer är också av stor betydelse för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. En grund för detta arbete utgörs av Brommas lokala handlingsplan i enlighet med Stockholms stads strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet 2019-2022. Strategin och den lokala handlingsplanen kommer att revideras under 2023.

Barn och unga i Bromma ska inte rekryteras in i kriminalitet. En välfungerande skolgång är en central del i detta arbete. Föräldrar i Bromma erbjuds stöd i sitt föräldraskap och en god samverkan mellan socialtjänst, förskola, skola och fritidsverksamhet är av största vikt. Fältassistenterna besöker skolor och andra arenor där ungdomar befinner sig, med fokus på utemiljöer och de tidpunkter då ungdomarna vistas där. Fältassistenterna samarbetar med mobila ordningsvakter, nattvandrare och andra vuxna.

Metoder för det våldspreventiva arbetet ska utvecklas inom förvaltningens verksamheter. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska fortsatt motverkas och våldsutsatta ska erbjudas skydd och stöd. En iakttagelse som har gjorts, är att många av de personer som utsätts för våld i nära relation, som har uppmärksammats av förvaltningens verksamheter, inte har sökt stöd hos Brommas relationsvårdsteam. Arbetet med att informera om det stöd och de insatser som finns att tillgå behöver intensifieras.

Det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och arbetet med att utveckla insatser riktade mot barn, unga och vuxna som blivit, eller riskerar att bli indragna i våldsbejakande extremistiska miljöer fortgår. Arbetet mot våldsbejakande extremism utvecklas utifrån befintlig kunskap, lägesbild och aktiviteter i handlingsplanen. Handlingsplanen har reviderats och biläggs verksamhetsplanen (bilaga 6).

Brommaborna ska vara nöjda med sin stadsmiljö och uppleva att parker och grönområden är välskötta och skräpfria. Arbetet med att förbättra renhållning och städning inom

stadsdelsområdet fortsätter. Genom ett välskött och rent stadsdelsområde ökar områdets attraktivitet och trygghet.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel brommabor som känner sig trygga i stadsdelsområdets parker och grönområden	81 %	87 %	76 %	81 %		80 %		2023
 ♀ Antal personer som utsätts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	160				200	200		Tertial 2 2023
 Preventionsindex mini - indexvärde för nämndens ANDT-förebyggande arbete				82		74		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska genomföra en kampanj med arbetsnamnet "Tryggt tillsammans i Bromma". Kampanjen bygger på dialog med brommaborna.	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska kartlägga trygga utemiljöer kring utförarverksamheter	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska ta fram en övergripande kommunikationsplan för främjande, förebyggande och trygghetsskapande arbete för prevention som riktar sig till ungdomar och deras föräldrar.	2023-01-01	2023-12-31	
 Trygghetsvandringar ska målgruppsanpassas i samverkan mellan olika aktörer/avdelningar beroende på målgrupp	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.6.2 Brommaborna är nöjda med sin stadsmiljö

 Uppfylls helt

Beskrivning

Brommaborna ska vara nöjda med sin stadsmiljö och uppleva att det är rent och skräpfrött i park- och grönområden. Brommabornas nöjdhet med renhållning och städning har ökat under senare års mätningar. En ren och välskött stadsmiljö bidrar till ökad känsla av trygghet. Platssamverkan med näringsliv och civilsamhälle skapar också attraktiva stadsmiljöer. Åtgärder för att öka tillgängligheten i parker och grönområden och arbetet med en äldrevänlig stad ökar också attraktiviteten. Planering av insatser i stadsmiljön ska ske utifrån ett jämställdhetsperspektiv och hänsyn ska särskilt tas till behov hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. Genom att utveckla dialogen med brommaborna med

utgångspunkt från den lokala parkplanen ökar brommabornas delaktighet i utvecklingen av stadsmiljön. Genom brukaravtal och samverkan med föreningslivet uppmuntras odling och utveckling av Brommas stadsmiljö.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska genomföra en kommunikationsinsats under mars månad om skötsel och städning och övriga åtgärder i park- och grönområden	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundar sig på att årsmålen för de två underliggande indikatorerna prognostiseras att uppnås helt. Bedömningen grundar sig också på att underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt samt att KF:s och nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden kommer att genomföras under året.

Agenda 2030 och mänskliga rättigheter

Arbetet med genomförandet av Agenda 2030 har fortsatt under året. Medarbetarnas kunskap om agendan och de 17 globala målen har över tid ökat. Det har blivit tydligt hur den egna enhetens ordinarie arbete bidrar till en hållbar stad och stadens måluppfyllnad. Samverkan internt mellan olika verksamhetsområden och externt med olika aktörer har stärkts vilket ökat möjligheterna att nå de mål som särskilt berör nämndens verksamheter. Förvaltningen har startat ett internt nätverk för att öka samverkan mellan verksamheterna i arbetet med mänskliga rättigheter. Nätverket ska dela information, kunskap och goda exempel för att utveckla arbetet inom hela organisationen gällande till exempel barns rättigheter och nationella minoriteters rättigheter.

Jämställdhet

I arbetet med en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser behöver ett jämställdhetsperspektiv finnas med i både beslut och genomförande. För att följa vart resurserna går och vilken effekt de får för brommaborna är resultatet för flertalet indikatorer könsuppdelade. Den könsuppdelade statistiken har möjliggjort analyser av hur resurserna har använts och dess effekter. Olikheter mellan könen uppmärksammas och analyser av resultaten genomförs för att utröna om skillnaderna är relevanta eller om åtgärder behöver genomföras för en jämnare resursfördelning. I utvärdering av olika insatser i verksamheterna uppmärksammas också skillnader mellan könen. Inom äldreomsorgens öppna verksamhet har det till exempel uppmärksamats att män är underrepresenterade och utifrån detta har riktade

aktiviteter till män genomförts.

Inom förskolan görs medvetna val av material som inte styr barnens lek utan stimulerar barnens fantasi och ger barnen möjligheter till utforskande. Litteraturen är noga utvald, där barnen på förskolorna får möta, och lära kring jämställdhet samt demokratiska förhållningsätt. Skillnaden mellan hur vårdnadshavare till flickor respektive pojkar svarat i förskoleundersökningen är inte lika stor i årets undersökning. En förklaring kan vara att verksamheten har fokuserat på tidigare årets skillnader och blivit mera medvetna kring arbetssätt och återkoppling till vårdnadshavare oavsett barnets kön.

Stadsmiljöverksamheten genomför förbättringar i parker och grönområden som förväntas leda till ökad trygghet vilket bidrar till en mer jämställd stadsmiljö. Till exempel förstärks belysningen på olika platser inom stadsdelsområdet.

Barns rättigheter

Inom socialtjänsten fortsätter arbetet med att stärka barnets rättigheter. Barnrättsgruppen inom enheten för vuxna har som exempel påbörjat arbete kring att ta fram material för att i högre grad delaktiggöra barn i kontakten med socialtjänsten. Arbetet pågår även med att ta fram ett material kring att kalla barn till ett första besök, återkoppla beslut och delaktiggöra barn under utredningens gång samt ta fram ett material om samordnad individuell plan (SIP) samt mallar som kan ge stöd vid barnkonsekvensanalyser. Även material att använda vid barnsamtal kommer att arbetas fram under året. Medarbetare utbildas i BRA-samtal ((barns rätt som anhöriga). BRA-samtal är en modell utformad för att stödja personal i hur de kan gå tillväga för att uppmärksamma barns rätt till information och hjälp, när de är anhöriga.

För att barns rättigheter ska beaktas görs barnkonsekvensanalyser även i tjänsteutlåtanden där det är relevant.

Undervisningen i förskolan är utformad så att barnen får utvecklas i en öppen, jämställd och demokratisk förskola genom att göra barnen delaktiga i undervisningen och utbildningen. Planeringen utgår från barnens tankar och teorier. Barnrättsperspektivet lyfts på olika sätt i verksamheten. Under våren anordnade förskolan och socialtjänsten tillsammans ett frukostseminarium, där Stockholm stads barnombudsman talade om barnrätt och barnrättsarbete ur olika perspektiv.

För att lyssna på barn och ungdomars önskemål om hur spontanaktivitetsytor i Bromma ska användas genomfördes en enkät under 2022. Utifrån resultatet tar stadsmiljöverksamheten fram ett antal förslag som ungdomarna ska få rösta på under hösten. Det vinnande förslaget kommer att genomföras under 2024.

Förvaltningen har också genomfört en riktad medborgardialog om trygga och otrygga platser i Blackeberg med ungdomar i åldrarna 11-18 år i samverkan med grundskolorna i Blackeberg. Ungdomarna identifierade ett antal platser i Blackeberg som de upplevde som otrygga. Ungdomarnas insikter ger viktig information för förvaltningens prioriteringar av trygghetsåtgärder och förbättringar med exempelvis belysning. En utmaning var att nå unga flickor, men fritidsverksamheten ska under hösten se över på vilket sätt det går att nå målgruppen för en dialog.

Jämlikhet

För att öka förutsättningarna för att barn och unga har jämlika uppväxtvillkor arbetar enheten för barn och unga med att komma in tidigare i barns liv, exempelvis genom att bevilja tidiga insatser vid våld i hemmet eller att inleda utredning på yngre barn som uppvisar tecken på problematisk skolfrånvaro.

Miljö, gruppstorlek och aktiviteter i förskolan anpassas så att alla ska kunna vara med. Alla barn ska få möjlighet att få göra val och kunna vara delaktiga. På förskolorna finns också tillgång till alternativa sätt att kommunicera till exempel med bilder och TAKK (Tecken som alternativ och kompletterade kommunikation).

Stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning stödjer förvaltningens arbete med att genom olika aktiviteter och insatser öka jämlikheten i samhället.

Under året har flertalet tillgänglighetskapande åtgärder genomförts i parker och grönområden. Till exempel har ett nytt utegym anlagts med utökad tillgänglighet. Redskap har valts ut med hänsyn till att både kvinnor/flickor och äldre ska kunna använda redskapen. Även tillgänglighetsanpassade gungor har köpts in. Enkelt avhjälpna hinder har åtgärdats skyndsamt för att öka och bibehålla utemiljöns tillgänglighet för alla.

Vid planering av investeringar och reinvesteringar i parker och grönområden tas hänsyn till tillgängligheten vid val av underlag, armstöd, ryggstöd, sitthöjd med mera. En tillgänglighetsinventering har planerats och kommer att genomföras under höstlovet av feriearbetare.

Hbtqi+

Det är nödvändigt att ha kunskap om hbtqi. Bland annat för att förstå hur bemötande av människor påverkar känslan av trygghet, säkerhet och respekt. För att öka kunskapen och medvetenheten kring hbtqi-begreppet fortgår arbetet i verksamheterna genom olika aktiviteter så som webbutbildningar och en inspirationsföreläsning om hur normer hjälper och stjälper.

Nationella minoriteters rättigheter

Alla verksamheterna genomför och planerar olika aktiviteter för att öka kunskapen och medvetenheten om nationella minoriteters rättigheter. Inom socialtjänsten har till exempel Romska brobyggare bjudits in till verksamheten. Medarbetare har också deltagit i en dag om romsk inkludering anordnad av socialstyrelsen. Även andra utbildningsinsatser har genomförts inom socialtjänstens verksamheter.

Förskolan har tagit kliv framåt i arbetet med att synliggöra den nationella minoriteternas språk och kultur i verksamheten. Alla förskoleområden har tillgång till böcker och inspirationsmaterial med förslag på arbetssätt. En förskolas arbete kring finska och samiska har lyfts i både Sveriges television och Sveriges Radio som ett gott exempel. Ett förskoleområde har arbetat fram en arbetsmodell kring minoritetsspråken som de kallar "Lilla resenären". Under 14 dagar "besöker" de varje minoritetsspråk där de utforskar mat, dans, geografiska området, djur, språkljud och sedvänjor som anses typiska för minoriteten. Vårdnadshavare och pedagoger som talar språket har involverats. Arbetet har inneburit att det kollegiala lärandet har stärkts. Mer och mer undervisningsmaterial finns att tillgå överlag och

det uttrycks att verksamheten ser en tydlig utveckling på de flesta förskolor. I flerspråkighetskursen som specialpedagogerna håller för alla pedagogerna har de olika minoriteternas rättigheter belysts. Det uttrycks fortfarande att det finns utvecklingspotential att integrera barnens upplevelser och nya kunskaper om området i undervisningen och de goda exempel som finns i verksamheten behöver spridas.

Inom äldreomsorgen uppmärksammas de nationella minoriteterna på olika sätt. Den förebyggande verksamheten har uppmärksammat nationella minoriteternas högtidsdagar genom att ställa fram bordsflaggor att samtala kring vid kaffestunderna. Tipsfrågor har haft tema kring den aktuella högtidsdagen och både flaggorna och tipsrundafrågorna har skapat intresse och många diskussioner kring de nationella minoriteterna och deras situation i samhället förr och nu.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning och kompetensen inom nämndens råd funktionshinderfrågor används för att för att prioritera och ta fram aktiviteter som ska bidra till att minska ojämlika levnadsförhållanden. Årets fokusområde är rätten till individuellt stöd och rätten till en meningsfull fritid.

Alla barn och vuxna med funktionsnedsättning ska få möjlighet att få göra val, påverka och vara delaktiga. På förskolorna och i LSS-verksamheterna finns tillgång till alternativa sätt att kommunicera, till exempel med bilder och TAKK (Tecken som alternativ och kompletterade kommunikation). För att öka möjligheten för alla att kunna nyttja parker och grönområden sker det kontinuerligt tillgänglighetsskapande insatser i utemiljön och enkelt avhjälpna hinder åtgärdas skyndsamt.

Klimat

Under perioden fortlöper arbetet med genomförandet av olika insatser för att minska förvaltningens klimatpåverkan. Arbetet fortgår med åtgärder så som återbruk, energieffektivisering, minskat matsvinn, minskad köttkonsumtion, sortering av avfall och minskad plastanvändning.

Motverka diskriminering

För att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter, oavsett diskrimineringsgrund ska alla enheter inom förvaltningen arbeta med aktiva åtgärder på sina arbetsplatsträffar. På övergripande nivå görs även en årlig lönekartläggning.

Inom förskolan arbetar verksamheterna utifrån planen "Främjande och förebyggande arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Syftet med planen är att förebygga och förhindra att barn utsätts för diskriminering och kränkande behandling i förskolans verksamhet. Förskolorna har en systematik som innebär att planen är väl känd hos alla medarbetare.

Inom verksamheter som vänder sig till personer med funktionsnedsättning arbetar personalen med individanpassade alternativa kommunikationsmetoder för att förklara innebörden av diskriminering samt ha en dialog kring begreppet. Det arbetas ständigt med att tillförsäkra kontinuitet, bemanning, delaktighet och kvalitet. Genom att löpande informera brukare om verksamhetens synpunkts- och klagomålshantering och var brukare kan vända sig med sina

synpunkter och klagomål fångas eventuella fall av upplevd diskriminering och orsaken till detta snabbt upp. Frågor om bemötande och diskriminering diskuteras kontinuerligt i förebyggande syfte.

Flyktingar och migranter

För att möjliggöra för nyanlända att snabbt nå egen försörjning och att etablera sig i samhället fortsätter stödet till målgruppen utvecklas. Nyanlända erbjuds samhällsvägledning både på medborgarkontoret och via uppsökande arbete. Samarbetet med civilsamhället samt föräldragruppen "Svenska med baby" fortgår. Likaså samverkan med SHIS.

Lokal demokrati

För att stärka dialogen med brommaborna, föreningslivet och näringsidkare inom stadsdelsområdet genomförs olika typer av dialogmöten och trygghetsvandringar. I år genomför förvaltningen mer målgruppsanpassade dialoger. I maj genomfördes en medborgardialog med ungdomar 11-18 år i samverkan med skolor i Blackeberg. Syftet var att lyfta ungdomars upplevelser av trygga/otrygga platser i den offentliga miljön i Blackeberg. Ungdomarna identifierade ett antal platser i Blackeberg som de upplevde som otrygga

Som en del i fritidsverksamhetens arbete med ungdomsdelaktighet är ambitionen att ungdomarna ska få vara med och sätta sin prägel på de nya lokalerna som ska inrymma Ungdomens hus.

En enkät om önskemål om spontanaktivitetsytor skickades ut till Brommas alla grundskolor i november 2022 (ungdomar 9-16 år). Resultatet sammanställdes i februari 2023. Utifrån resultatet kommer förvaltningen att ta fram förslag på några möjliga platser för spontanaktivitetsytor. Dessa förslag ska skickas ut till skolorna under hösten och eleverna får rösta på förslagen. Det vinnande alternativet planeras att genomföras under 2024, då även en budget för detta reserveras. Detta blir förvaltningens pilotprojekt gällande medborgarbudget.

Resultat av genomförda medborgarenkäter, medborgardialoger samt inkomna synpunkter från medborgarna blir en del av underlaget för förvaltningens planering av de kommande årens utveckling av parker och grönområden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.7.1 Bromma är ett öppet, jämställt och demokratiskt stadsdelsområde

 Uppfylls helt

Beskrivning

Arbetet med genomförandet av Agenda 2030 fortsätter. Medarbetarnas kunskap om agendan och de 17 globala målen har över tid ökat. Det har blivit tydligt hur den egna enhetens

ordinarie arbete bidrar till en hållbar stad och stadens måluppfyllnad. Samverkan internt mellan olika verksamhetsområden och externt med olika aktörer ska fortsätta att stärkas, vilket ökar möjligheterna att nå de mål som särskilt berör nämndens verksamheter. Brommaborna ska mötas av öppna, jämställda och demokratiska verksamheter. Ett jämställdhetsperspektiv ska finnas med i både beslut och genomförande. För att följa vart resurserna går och vilken effekt de får för brommaborna är resultatet för flertalet indikatorer könsuppdelade. Den könsuppdelade statistiken möjliggör analyser av hur resurserna används och dess effekter. Olikheter mellan könen uppmärksammas och analyser av resultaten genomförs för att utröna om skillnaderna är relevanta eller om åtgärder behöver genomföras för en ökad jämställdhet. Ibland är det svårt att se orsakssamband. Resultaten får då följas under en längre tid för att bättre kunna analysera könsskillnader mellan pojkar och flickor, kvinnor och män i syfte att upptäcka mönster och tillsätta riktade åtgärder.

Varje barn har rätt att få känna sig betydelsefull och uppleva sitt eget och allas lika värde. Inom förskolans verksamhet ska flickor och pojkar ges samma utrymme i utbildningen och få sina behov respekterade och tillgodosedda. Inom socialtjänsten fortsätter arbetet med att implementera barnrättsperspektivet. Rutiner och arbetssätt utvecklas för att säkerställa att barns rättigheter tas tillvara. Oavsett om det handlar om verksamhet för barn, vuxna eller äldre ska alla bemötas jämlikt och jämställt.

I förvaltningens tjänsteutlåtande görs både en jämställdhetsanalys och en barnkonsekvensanalys i ärenden där detta är relevant.

Vid fördelning av föreningsbidrag säkerställs att föreningar som mottar bidrag står bakom den demokratiska rättsstatens principer, mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män/flickor och pojkar samt barnkonventionens principer. Vid fördelningen av föreningsbidrag prioriteras i år verksamheter som erbjuder barn och unga en aktiv fritid där alla kan delta på jämlika villkor och föreningar med verksamheter som bidrar till ökad trygghet i närområdet.

Kunskapen om hbtqi-personers rättigheter ska öka inom förvaltningen genom olika insatser under året. Kunskapen om nationella minoriteters rättigheter ska också öka genom olika insatser. Barn som tillhör de nationella minoriteterna, ska i förskolan stödjas i sin språkutveckling i sitt nationella minoritetsspråk och främjas i sin utveckling av en kulturell identitet. Förskolan ska därigenom bidra till att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kulturer.

Inom äldreomsorgens verksamheter fortsätter arbetet med att belysa de nationella minoriteternas rättigheter för ökad delaktighet. Utbildningsinsatser om nationella minoriteter har genomförts, men kompetensen behöver stärkas ytterligare.

Socialtjänsten utvecklar arbetssätt som tillvaratar och tillgodoser stödbehov hos barn som är placerade utanför hemmet gällande nationella minoritetsspråk och minoritetskultur. Barn och unga som placeras i familjehem ska ges möjlighet att behålla sin identitet och sitt ursprung. Vårdnadshavares önskemål tas tillvara så länge det inte strider mot barnets behov. För barn

med annat språk ska möjligheten till modersmålsundervisning undersökas och om familjehemmet inte har samma ursprung uppmuntras familjen att läsa på och ta tillvara barnets ursprung.

Dialogen med brommaborna ska stärkas för att öka demokratin och för att använda brommabornas kompetens. Målgruppsanpassade dialoger ska prövas under året. Särskilt viktigt är det att engagera grupper som normalt sett inte gör sina röster hörda. Dialogen med Brommas ungdomar ska stärkas genom någon form av ungdomsråd.

Förvaltningen ska under året påbörja arbetet med att uppdatera nämndens lokala utvecklingsprogram med målet att stärka möjligheterna till stadsutveckling, öka den sociala och ekologiska hållbarheten i stadsdelsområdet samt det demokratiska inflytandet över Brommas långsiktiga utveckling.

För att öka brommabornas inflytande ytterligare ska förvaltningen utreda möjligheten att genomföra en medborgarbudget för att utveckla stadsdelsområdet.

Förväntat resultat

Att uppnå årsmålen för fastställda indikatorer och att genomföra fastställda aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel Barnkonsekvensanalyser i tjänsteutlåtande där det är relevant						100 %		2023
 Andel Jämställdhetsanalyser i tjänsteutlåtande där det är relevant						100 %		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska förbättra dialogen med unga i Bromma	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska upprätta en kommunikationsplan för 2023	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska utreda möjligheten att genomföra medborgarbudget	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska utveckla trygga och tillgängliga offentliga platser för möten och grannsamverkan, gärna i samarbete med lokalt föreningsliv och näringsliv	2023-01-01	2023-12-31	
 Medborgardialoger ska utvecklas under året i samverkan mellan olika aktörer/avdelningar beroende på målgrupp.	2023-01-01	2023-12-31	
 Varje enhet ska genomföra en eller flera aktiviteter som ökar kunskapen om HBTQI	2023-01-01	2023-12-31	
 Varje enhet ska genomföra en eller flera aktiviteter som ökar kunskapen om nationella minoriteters rättigheter	2023-01-01	2023-12-31	

Uppföljning av ekonomi

Uppföljning av driftbudget

Mnkr	Budget	Begärda budgetjusteringar	Prestations- och omslutningsförändringar	Prognos	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet (netto)	1 731,2	3,7	20,5	1 739,2	16,2
Kostnader	2 092,0	26,1	20,5	2 122,4	16,2
Intäkter	-360,8	-22,4	0,0	-383,2	0,0
Prognos/avvikelse före resultatdispositioner					16,2
Resultatenheternas överskott från 2022					77,6
Resultatenheternas överskott till 2024					-78,9
Prognos/avvikelse efter resultatdispositioner					14,8

Årsprognosen 2023 är positiv med 14,8 mnkr efter fond. Den positiva avvikelsen förklaras i huvudsak till följd av den buffert som finns hos stadsdelsdirektören med 12,4 mnkr.

Individ och familjeomsorg har ekonomiska utmaningar till följd av placeringar och har en negativ prognos med 4,6 mnkr.

Funktionshinderomsorgen visar en positiv avvikelse med 6,7 mnkr och har arbetat aktivt med att förhandla om priser som ligger utanför valfrihetssystemet.

Förskolan har en negativ avvikelse med 6,0 mnkr främst utifrån årets hyreskostnadsökningar.

Äldreomsorgen har en positiv prognos med 5,8 mnkr främst då antalet äldre på vård- och omsorgsboenden är lägre än förväntat.

Osäkerhetsfaktorer för den ekonomiska utvecklingen under året förväntas till följd av ett fortsatt högt inflationsläge. Kostnadsökningarna kan löpande slå igenom då avtal prisregleras eller ingås. Vidare förväntas verkan av löneöversynen synas fullt ut i och med retroaktiva löner under september och oktober.

Mnkr Netto	Budget	Begärda budgetjusteringar	Prestationsförändringar	Prognos (före resultatöverföringar)	Prognos (efter resultatöverföringar)	Avvikelse
Nämnd och administration	43,3			43,3	43,3	0,0
Individ- och familjeomsorg	158,0			162,4	162,6	-4,6
<i>varav barn och ungdom</i>	70,4			76,5	76,5	-6,1
<i>varav vuxna</i>	23,3			24,4	24,4	-1,1
<i>varav socialpsykiatri</i>	32,3			34,7	34,9	-2,6
<i>varav nyanlända</i>	0,0			-3,5	-3,5	3,5
Stadsmiljöverksamhet	29,6			29,6	29,6	0,0
<i>Avskrivningar</i>	12,2	0,6		12,8	12,8	0,0
<i>Internräntor</i>	0,8	1,8		2,6	2,6	0,0
Förskoleverksamhet	396,1			404,4	402,1	-6,0
Äldreomsorg	690,9			682,9	685,1	5,8
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	305,8	1,3	20,5	319,6	320,9	6,7
Barn, kultur och fritid	19,2			19,2	19,2	0,0
Arbetsmarknad sätgärder	8,3			8,3	8,3	0,0
Ekonomiskt bistånd	51,6			51,1	51,1	0,5
<i>varav handläggare</i>	11,6			11,1	11,1	0,5
Övrig verksamhet	15,4			3,0	3,0	12,4
Totalt	1 731,2	3,7	20,5	1 739,2	1 740,6	14,8

Nämnd och förvaltning

Prognosen för nämnd- och förvaltningsadministration visar en budget i balans.

Socialtjänst och fritid

Avdelningen socialtjänst och fritid prognostiserar ett budgetöverskott på 2,6 mnkr efter resultatdispositioner.

Ledning

Verksamhetsledningen prognostiserar ett överskott på 1,7 mnkr som härleds till besparingar på personalkostnader inom enheten.

Individ- och familjeomsorg

Verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg prognostiserar ett underskott med 4,4 mnkr före resultatdispositioner och 4,6 mnkr efter resultatdispositioner. Resultatförsämringen beror främst på dyra placeringskostnader.

Beställarverksamheten

Verksamhetsområdena barn och unga, inklusive verksamhetsområde för ensamkommande barn, förväntas ha ett budgetunderskott på 2,6 miljoner kronor. Av detta belopp utgör 6,1 miljoner kronor underskottet för enheten för barn och unga, medan 3,5 miljoner kronor utgör överskottet för verksamhetsområdet för ensamkommande barn.

Det prognostiserade underskottet beror främst på långa och kostsamma institutionsplaceringar. Beställarverksamhet för barn och unga signalerar om ett ökat inflöde på orosanmälningar och även ökande i antalet och i komplexiteten av barnärenden som är kopplade till ökad kriminalitet bland ungdomar. Verksamheten har upparbetat en samverkan med förskolor, skolor, polis och familjerätten men det kvarstår en viss osäkerhet i årets prognos vilket hänförs främst till utveckling av dessa placeringskostnader som beräknas öka de kommande månaderna. En annan osäkerhet är minskade statliga intäkter på grund att flera ungdomar erhåller svenskt medborgarskap och då genereras inga statliga intäkter på dessa ungdomar.

Verksamhetsområdena vuxna och socialpsykiatri på beställarenheten prognostiserar ett underskott på 1,1 mnkr som beror främst på ökade kostnader inom institutionsvård för vuxna. Snittet för kostnader avseende institutionsvård för vuxna för period januari till juli har ökat med 15 procent jämfört med 2022. Snitt för januari till juli 2023 ligger på 0,8 mnkr jämfört med förra årets snitt som ligger på 0,7 mnkr. Liksom föregående år har verksamheten haft fortsatt stor utmaning av ett ökat inflöde av LVM-anmälningar. Osäkerhet i prognosen är främst kopplat till behovet av tvångsvård för vuxna missbrukare under hösten.

Utförare

Resursenheten redovisar ett budgetunderskott på cirka 2,6 mnkr före resultatdispositioner och ett budgetunderskott på 2,4 mnkr efter resultatdispositioner.

Underskottet återfinns inom Bromma arbetsmarknadscenter som består av arbetsmarknadsinsatser och sysselsättningsverksamheten samt verksamheter för Brommas boende och stödsatser som består av socialpsykiatriska boendestöd samt försöks- och träningslägenheter.

Underskottet beror dels på minskat antal utförda timmar samt antal brukare inom den socialpsykiatriska sysselsättning och dels på hyreskostnaderna som gör det svårt att anpassa kostnaderna till intäktsnivåerna. Verksamheten arbetar intensivt med olika aktiviteter för att öka antal deltagare som i sin tur skulle innebära ökade intäkter. Dock kvarstår det en viss osäkerhet avseende antal utförda timmar som i sin tur skulle påverka intäkter även om enheten skulle se ett ökat antal av deltagare

Försöks- och träningslägenhetsverksamheten fortsätter sitt arbete med att minska antalet outhyrda lägenheter inom verksamheten för Boende- och stödsatser men det kvarstår en viss osäkerhet kring detta de kommande månaderna.

Resultatenheterna prognostiserar en avsättning till fond på 0,2 mnkr.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning prognostiserar ett överskott med 8,0 mnkr före resultatdispositioner och 6,7 mnkr efter resultatdispositioner.

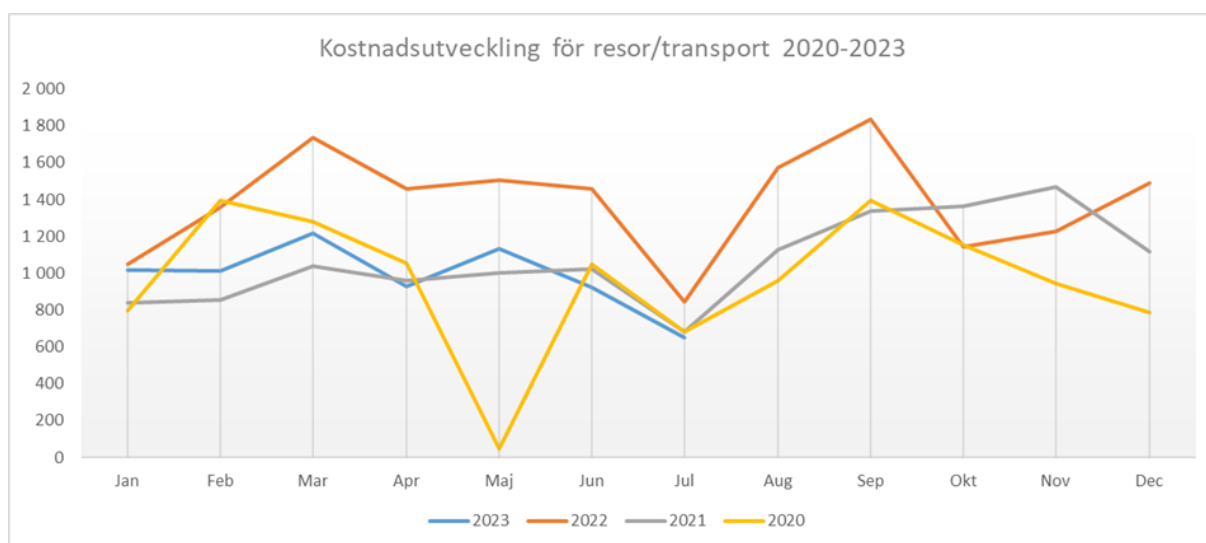
Ledning

Ledningen prognostiserar en budget i balans.

Beställarverksamheten

Myndighets- och beställarfunktionen prognostiserar ett överskott med 6,5 mnkr. Enheten arbetar aktivt med att förhandla om priser utanför valfrihetssystemet. Det finns en fortsatt ekonomisk utmaning för verksamheten inom de placeringar som finansieras av det fasta anslaget, det vill säga boenden enligt socialtjänstlagen, hemtjänst och personlig assistans. Det är fortsatt osäkert hur mycket efterfrågan på dessa insatser kommer att se ut under de kommande månaderna.

En osäkerhet i prognosen är ökade efterfrågan och ökade kostnaderna för persontransporter till dagverksamheten. Ackumulerat utfall för period januari till juli motsvarar en ökning på 5 procent mot budget. Årets prognostiserade kostnader för resor och persontransporter förväntas uppgå till strax över 12 mnkr, vilket innebär en ökning på 17 procent mot budget. Samtidigt ser vi en kraftig förbättring jämfört med år 2022 då årets utfall landade på strax under 17 mnkr. Verksamheten arbetar aktivt med att granska sina turbundna fakturor, vilket har resulterat i korrekt debitering av utförda resor.

Ovan diagram visar kostnader för resor och transport per månad avseende avdelning funktionshinderomsorgen.

Utförare

Enheten Personligt stöd prognostiserar ett överskott på 1,5 mnkr innan resultatdispositioner. Resultatenheten prognostiserar en ökning av fonderna med 1,3 mnkr vilket är maximalt tillåten avsättning för året. Detta innebär att enheten prognostiserar ett positivt resultat på 0,2

mnkr efter fondavsättning. I början av året har enheten haft lägre kostnader avseende chefslöner på grund utav personalomsättning vilket är en bidragande faktor till den positiva prognosen. Dock finns det osäkerhet i prognosen kring risken att bli av med brukare och därmed stå med tomplatser under längre perioder vilket i sin tur skulle innebära intäktsbortfall. Detta har varit fallet i den teckenspråkiga verksamheten som har haft en vakant plats under årets första sju månader. Vilket gör verksamheten osäker på om prognosen håller och hur den ska klara av schemat och bemanningen.

Med anledning av de nya LAS-reglerna kommer ett bemanningsteam starta för att öka kontinuiteten i förvaltningens LSS-boenden. Bemanningsteamet kommer att startas upp under hösten vilket kan komma att öka enhetens kostnader men verksamheten ser stora besparingar i längden. En annan osäkerhet är att LAS-reglerna kommer att förändras ytterligare den första oktober i år. Detta kommer att försvåra resurs-effektiviseringen av verksamheten vilket kan leda till högre personalkostnader för enheten, eftersom enheten måste anpassa scheman till utökad dygnsvila och förändringar avseende jour-tid.

Kultur och fritid

Verksamhetsområdet barn, kultur och fritid prognostiserar en budget i balans. Tilldelade medel finansierar fritidsverksamheten inom socialtjänstavdelningen och öppna förskolan, kulturuppdraget inom avdelningen förskola och medborgarkontoret under socialtjänstensavdelning.

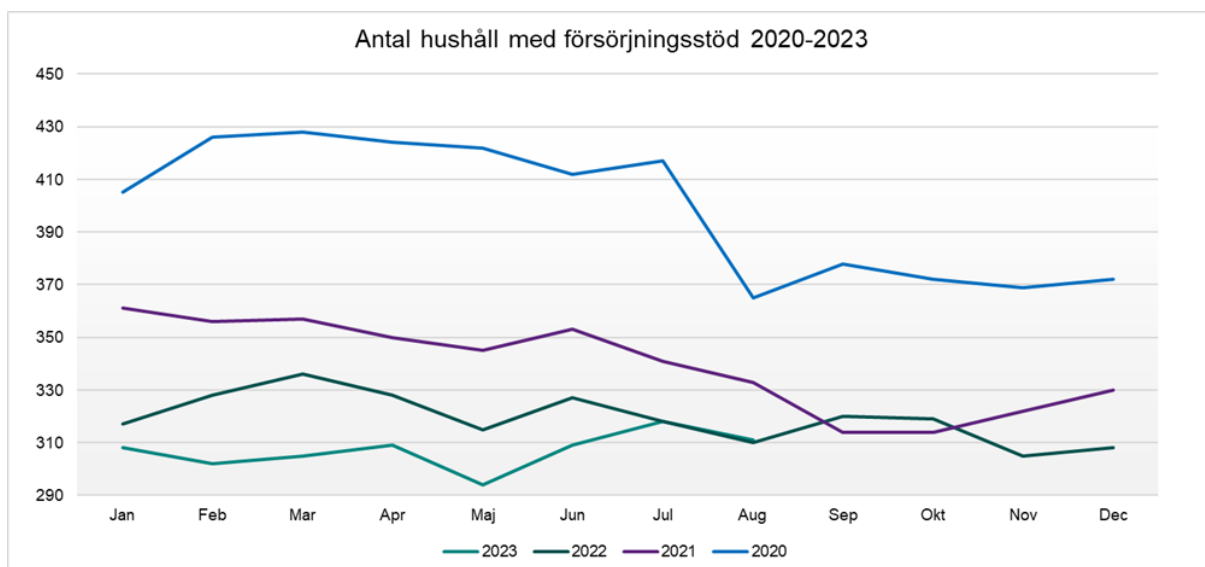
Arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhetsområdet arbetsmarknadsåtgärder prognostiserar en budget i balans.

Ekonomiskt bistånd

Enheten för ekonomiskt bistånd prognostiserar ett överskott på 0,5 mnkr. Enheten arbetar aktivt med avsluta fler långtidsarbetslösa och bygga vidare kommun-hub utvecklingsarbete via Arbetsförmedlingen och med att få ner antalet bidragshushåll. Antalet bidragshushåll har minskat med 6 procent sedan förra året. Snittet för period januari till juli är lika med 307 hushåll, jämfört med 325 hushåll för motsvarande period 2022.

Det finns dock flera faktorer som kan påverka behovet av ekonomiskt bistånd framöver. En av dem är flyktingsituationen i Europa, som har förvärrats av kriget i Ukraina som har pågått sedan februari 2022. En annan är inflationen på dagligvaror som har ökat och gjort det dyrare att leva. En tredje är räntekostnaderna, som kan stiga om Riksbanken höjer reporäntan. Detta kan leda till högre kostnader för verksamheten.

Ovan bild visar utfall på antal bidragshushåll år 2020 till 2023

Stadsmiljö

Stadsmiljö redovisar en budget i balans men har i år påverkats av ökad internränta samt ökade utgifter i investeringsprojekt som ska aktiveras under räkenskapsåret. Medel om 2,4 mkr söks i samband med tertialrapport 2 gällande ökade kapitalkostnader på stadsmiljöområdet.

Avdelning Förskola

I nuläge prognostiserar avdelning förskola en negativ avvikelse om 6 mkr efter fond.

Ledning

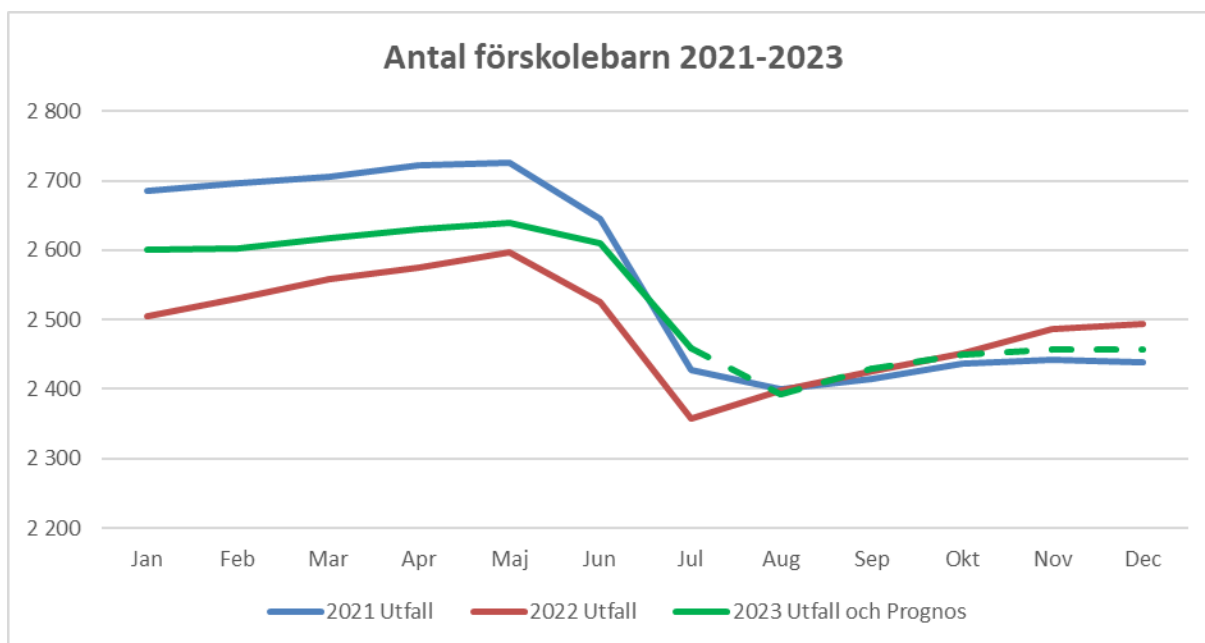
Verksamhetsledningen prognostiserar ett minus resultat om 6 mkr för perioden. Detta beror mest på regleringar utifrån samverkansavtalet med det kommunala bostadsbolaget SISAB. Hyran för 2023 har gått upp cirka 11 procent. En hantering av detta är återhållsamhet gällande andra typer av driftkostnader.

Utförare

Utförarna som omfattar förskolans förskoleområden, utgörs av resultatenheter. Förändringar i barnantaltal påverkar direkt resultatet för förskoleområden och resultatenheterna redovisar sammantaget nollavvikelse efter fond.

Det rådande ekonomiska läget med hög inflation tillsammans med minskade barnantal på förskolorna fortsätter att vara en ekonomisk utmaning för resultatenheterna.

Antal inskrivna förskolebarn har minskat med cirka en procent för perioden men prognosen för hela budgetåret 2023 pekar på en minskning om 3,3 procent. Samtidigt har kostnadsutvecklingen varit hög, speciellt vad gäller övriga kostnader och kostnader för livsmedel. Enligt Prognosen kommer kostnader för livsmedel att öka med 0,8 mnkr för perioden. Detta innebär en kostnadsökning som motsvarar cirka 7,1 procent. De övriga kostnaderna förväntas att öka med 0,9 mnkr och detta motsvarar en kostnadsökning med cirka 9,3 procent.

Äldreomsorg

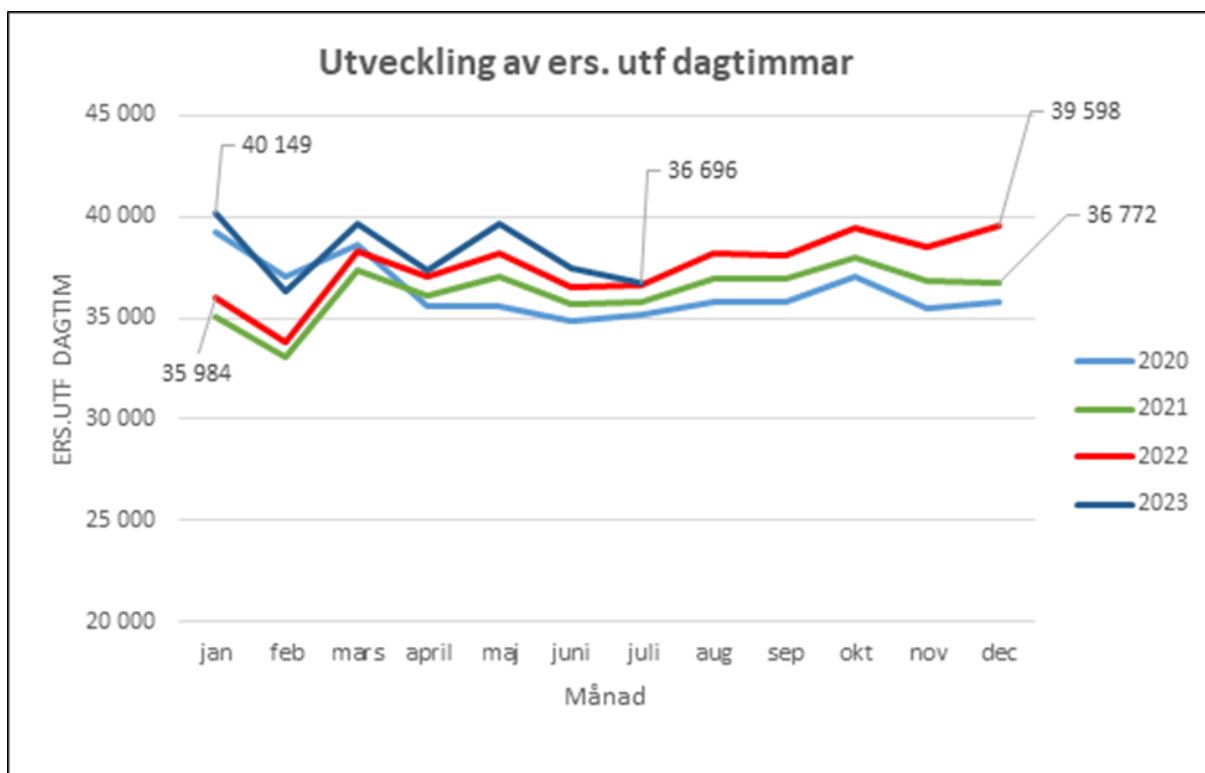
Verksamhetsområdet äldreomsorg prognostiserar ett överskott på 5,8 mnkr efter resultatdispositioner.

Ledning

Verksamhetsledningen prognostiserar en budget i balans.

Beställarverksamheten

Myndighets- och beställarfunktionen beräknas ge ett överskott på 15,9 mnkr. Kostnaderna för hemtjänst har ökat med 7,1 procent. Antal utförda timmar under jan-juli 2023 är fler än motsvarande period föregående år. Däremot är trenden under innevarande år minskande och vi ligger nu per juli på samma nivå som i juli 2022. Under de två första tertialen är utförda timmar 6,4 procent fler jämfört med samma period föregående år. Antalet personer med hemtjänst har ökat markant under året.

Äldre personer på vård- och omsorgsboende har minskat till i genomsnitt 375 för årets sju första månader. Motsvarande siffra för 2022 var 406. Nedgången i fråga tycks nu ha avstannat och vänt svagt uppåt. Personer med en demensdiagnos har ökat med nio sedan årsskiftet, medan personer med somatisk diagnos på boenden minskat med två personer.

Prognosen bygger på att ökningen av personer på vård- och omsorgsboenden blir måttlig under resterande del av året. För hemtjänsten förutsätts att nedgången av utförda timmar under sommaren blir tillfällig.

Utförare

De förebyggande verksamheterna prognostiserar en budget i balans.

Den kommunala hemtjänsten i egen regi prognostiserar ett underskott på 10,0 mnkr. Under året har antal beställda timmar per brukare minskat med 3,8 procent samtidigt som utförda timmar minskat med 8,6 procent. Det innebär att utförandegraden har gått ned kraftigt.

Hemtjänsten har tidigare under året haft flera vakanta chefstjänster vilket lett till att handlingsplaner inte kunnat påbörjas. Under sommaren har det varit en ansträngd personalsituation som medfört att man i hög grad fått förlita sig på timvikarier. Nu har rekryteringar gjorts och förhoppningen är att uppnå en stabilitet som möjliggör en förbättring av utförandegraden.

Äldreomsorgen har tre vård- och omsorgsboenden, som samtliga utgör resultatenheter. De tre enheterna prognostiserar tillsammans ett resultat på 2,2 mnkr vid årets slut. Det förutsätter att man minskar användningen av timvikarier och att man undviker övertidsersättningar. I prognosen ingår tillskott av statsbidrag. Förvaltningen kommer att få stimulansmedel för

sjuksköterskor på 7,5 mnkr och ett bidrag för god och nära vård på 2,9 mnkr som kommer att tillföras verksamheten.

På det största vård och omsorgsboendet, Mälarbacken, har ett resursteam skapats med avsikten att avlasta andra enheter vid tillfällig personalbrist. Tanken är att minska behovet av timvikarier. Hittills har utnyttjandegraden av resursteamet legat kring 50 procent. En handlingsplan är upprättad för att nå målet på 80 procent. Alla biträdande enhetschefer är nu införstådda av vikten att i första hand använda resursteamet vid korttidsfrånvaro.

På vård och omsorgsboendet Brommagården har köket av kostnadsskäl lagts ned i juni och maten levereras numera från Mälarbackens kök.

Pensionat Kinesen är ett kommunövergripande korttidsboende, Från september har man begränsat öppethållandet till vardagar för att undvika ett större underskott. Vi prognostiserar nu ett underskott med 0,1 mnkr.

Övrig verksamhet

För att balansera eventuella underskott och oförutsedda kostnader hos verksamheterna budgeteras medel hos stadsdelsdirektören med 12,4 mnkr.

Medel för tillfälligt förstärkt friskvårdbidrag har tilldelats förvaltningen där 0,5 mnkr läggs i förskolans budget, 0,3 mnkr för individ och familjeomsorg och 0,5 mnkr för äldreomsorg.

Resultatenheter

Resultatenhetens namn	Resultatenheternas bruttobudget 2023	Resultatöverföring från 2022 Överskott (-) Underskott (+)	Beräknat resultat 2023 Överskott (-) Underskott (+)	Beräknad resultatöverföring till 2024 Överskott (+) Underskott (-)
Grupp- och servicebostäder, Personligt stöd	149 393,0	-13 640,6	-1 298,7	14 939,3
Längskeppet	14 238,0	-1 240,0	-183,8	1 423,8
Brommagården och Sörklippan	71 283,0	-6 506,0	-622,0	7 128,0
Mälarbacken	268 169,0	-25 225,0	-1 591,0	26 816,0
Förskoleområde 1	31 487,7	-2 809,9	569,7	2 240,2
Förskoleområde 2	48 917,2	-4 584,0	-89,3	4 673,3
Förskoleområde 3	47 120,5	-4 541,0	640,5	3 900,5
Förskoleområde 4	36 133,4	-3 614,0	201,2	3 412,8
Förskoleområde 5	53 918,6	-4 372,4	297,1	4 075,3
Förskoleområde 6	37 360,6	-1 929,1	911,3	1 017,8
Förskoleområde 7	50 567,0	-4 796,2	-223,2	5 019,4
Förskoleområde 8	48 604,6	-4 335,0	34,7	4 300,3

Resultatenhetens namn	Resultatenheternas bruttobudget 2023	Resultatöverföring från 2022 Överskott (-) Underskott (+)	Beräknat resultat 2023 Överskott (-) Underskott (+)	Beräknad resultatöverföring till 2024 Överskott (+) Underskott (-)
Summa resultatenheter		-77 593,2	-1 353,6	78 946,7

Resultatenheterna har en positiv nettoprognos med 1,5 miljoner kronor. Mellan resultatenheterna är dock resultatet ojämnt fördelat, med både överskott och underskott. Flera fonder uppnår högsta möjliga avsättning och kan inte fyllas mer. Den ackumulerade fondförändringen prognosticeras till en ökning med 1,4 miljoner kronor.

Investeringar

Mnkr	Budget	Begärda budgetjusteringar	Prognos	Avvikelse
Parkinvesteringar	8,0	0,0	8,0	0,0
Parkreinvesteringar	3,6	0,0	3,6	0,0
Nycklade medel Stadsmiljö	9,7	0,0	9,7	0,0
Klimatinvesteringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Trygghetsinvesteringar	5,1	0,0	5,1	0,0
Övriga investeringsmedel	1,7	0,0	1,7	0,0
Maskiner & inventarier	2,9	0,0	2,9	0,0
Totalt investeringar	31,0	0,0	31,0	0,0

Förvaltningen prognostiserar en investeringsbudget i balans för verksamhetsåret 2023. Förvaltningen erhöi i kommunfullmäktiges ursprungliga budget för 2023 en ram som uppgick till 24,2 mnkr.

Kommunstyrelsen har tillfört ytterligare 6,8 mnkr, varför slutlig investeringsbudget uppgår till 31,0 mnkr.

Omslutningsförändringar

Förvaltningen anmäler omslutningsförändringar med totalt 22,4 mnkr för ökade intäkter enligt nedan:

Omslutningsförändringar, mnkr	VP 2023	T2 2023	Avvikelse
Individ- och familjeomsorg	28,7	33,5	4,8
Äldreomsorg	245,0	252,0	7,0
Funktionshinder	25,4	25,7	0,3
Förskola	1,5	11,8	10,3
Totalt	300,6	323,0	22,4

Omsorg om funktionsnedsatta förväntas få 5,1 miljoner kronor från försäljning, 8,9 miljoner kronor i form av hyresintäkter, 10,9 miljoner kronor i form av assistansersättning samt 0,8 miljoner kronor i form av intäkter och bidrag.

Förskola förväntas få 1,8 miljoner kronor i interkommunal ersättning, och 10,0 miljoner kronor i form av bidrag från skolverket, för specialpedagogik, vikarieersättning, kvalitetshöjande insatser samt lärarlönelyftet.

Äldreomsorg förväntas få 193,0 miljoner kronor från försäljning av vård och omsorgsplatser samt hemtjänsttimmar utförda utanför stadsdelen. 33,0 miljoner kronor i form av hyresintäkter från vård- och omsorgsboenden. 14,0 miljoner kronor i form av kosterättningar samt 12,0 miljoner kronor i form av bidrag.

Individ och familjeomsorg förväntas få 10,0 miljoner kronor från bland annat dagaktiviteter och vårdinsatser. 5,4 miljoner kronor i form av hyresintäkter, 15,7 miljoner kronor i form av migrationsersättning samt 2,4 miljoner kronor i form av intäkter och bidrag.

Budgetjusteringar

Budgetjusteringar för driftåtgärder

Kommunalt bostadsbidrag

Nämnden ansöker om budgetjustering för ersättning av merkostnader för kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning.

Sökt belopp 0,7 mnkr. Bilaga 3, beslutssats 2.

Kapitalkostnader

Nämnden ansöker om budgetjustering för ökade kapitalkostnader inom stadsmiljöområdet.

Sökt belopp 2,4 mnkr. Bilaga 3, beslutssats 3.

Medel för lokaländamål

Stimulansbidrag för utbyggnad av boenden för äldre och personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning

Nämnden ansöker om bidrag för startkostnader och beställarstöd gällande en ny servicebostad på Vandenberg 10.

Sökt belopp 0,6 mnkr. Bilaga 1, beslutssats 4.

Analys av balansräkning

Tertial 2 har upprättats enligt den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och i överensstämmelse med riktlinjerna i regler för ekonomisk förvaltning. Detta innebär bland

annat att nedanstående principer har följts:

- *Matchningsprincipen*: tillgångar/intäkter och skulder/kostnader har periodiserats på likartat sätt.
- *Försiktighetsprincipen*: kostnader/skulder ska aldrig undervärderas och intäkter/tillgångar aldrig övervärderas.
- *Väsentlighetsprincipen*: kostnader och intäkter har periodiserats om de påverkat resultatet väsentligt. I bokslutet har 50 tusen kronor varit riktmärke för vad som normalt ansetts varit av väsentlig storlek.

Nämndens balansomslutning per den sista augusti 2023 är 301,5 miljoner kronor, vilket är en ökning med 41,6 miljoner kronor jämfört den utgående balansen vid bokslutet 2022 då balansen uppgick till 259,9 miljoner kronor. Liknande ökning förelåg samma period föregående år, då var förändringen 40,3 miljoner kronor.

Tillgångar

Nämndens tillgångar består av anläggningstillgångar 167,5 miljoner kronor och omsättningstillgångar med 134,1 miljoner kronor. Omsättningstillgångarna består till största del består av kortfristiga fordringar samt förutbetalda kostnader och upplupna intäkter.

Skulder

Nämndens skulder uppgår till 120,2 miljoner kronor. I huvudsak är nämndens skulder av kortfristig karaktär och är kopplade till den löpande verksamheten.

Intern kontroll

Enligt kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 § ska nämnden inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt enligt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

Det interna kontrollarbetet har fortlöpt under årets första och andra tertial i enlighet med nämndens internkontrollplan.

Att ge människor insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Process och arbetssätt är kopplad till KF:s mål för verksamhetsområdet 1.3

Kontrollaktiviteter visar att systematiska kontroller har genomförts enligt plan inom de kontrollerade enheterna. Inkomna domar kontrolleras löpande för en rättssäker och likställd handläggning.

Att ge äldre insatser med god kvalitet, trygghet och inflytande

Process och arbetssätt är kopplad till KF:s mål för verksamhetsområdet 1.4

Kontrollaktiviteten visar att systematiska kontroller har genomförts enligt plan inom de kontrollerade enheterna. Dokumentationen enligt HSL granskas löpande. Dokumentation enligt HSL har blivit förbättrad jämför med föregående år.

Budgetföljsamhet

Process och arbetssätt är kopplad till KF:s mål för verksamhetsområdet 3.1

Kontrollaktiviteter visar att de systematiska kontrollerna genomförts enligt plan. Kontinuerlig budgetuppföljning genomförs. Ekonomienheten har uppdaterat budgetfilen löpande.

Vid väsentliga avvikelser har handlingsplaner upprättats för att uppnå en budget i balans.

Effektiv lokalförsörjning i stadens verksamheter

Process och arbetssätt är kopplad till KF:s mål för verksamhetsområdet 3.1

Kontrollaktiviteter visar att avdelningschef och lokalgrupp har regelbundna lokalmöten.

Förvaltningsledningen bjuder in lokalstrateg vid behov.

Att stödja människor i Bromma att tillvarata sina resurser för att bli självförsörjande.

Process och arbetssätt är kopplad till KF:s mål för verksamhetsområdet 3.2

Kontrollaktiviteter visar att nyanlända ges stöd att bli självförsörjande och etablerade i samhället. Styrgruppsmöte för arbetsgrupp Nyanlända hålls varannan månad.

Att arbeta systematiskt med friskfaktorer

Process och arbetssätt är kopplad till KF:s mål för verksamhetsområdet 3.4

Kontrollaktiviteter visar att de systematiska kontrollerna genomförts enligt plan.

Förvaltningen arbetar med förebyggande och hälsofrämjande insatser. Trenden är en sjunkande sjukfrånvaro.

Inköp och avtalstrohet

Process och arbetssätt är kopplad till KF:s mål för verksamhetsområdet 3.5

Kontrollaktiviteter visar att de systematiska kontrollerna genomförts enligt plan. Vid inköp görs fortfarande utanför avtal. Inköp utanför avtal beror bl a på brist av urval i Inköpssystemet och på inköp vid kort varsel. Beloppen på avvikande fakturor har varit av mindre karaktär.

Systematiskt informationssäkerhetsarbete

Process och arbetssätt är kopplad till KF:s mål för verksamhetsområdet 3.5 Kontrollaktiviteter visar att systematiska kontroller har genomförts enligt plan inom kontrollerade enheter. De kontrollerade enheterna har rutiner för att säkerställa rätt behörigheter i digitala system.

Att arbeta systematiskt med brandskyddsarbetet

Process och arbetssätt är kopplad till KF:s mål för verksamhetsområdet 3.6 Kontrollaktiviteter visar att de systematiska kontrollerna genomförs enligt plan. Flertalet verksamheter arbetar systematiskt med brandskyddsfrågor. Det kvarstår utmaningar gällande hemtjänsten.

Förvaltningens brandskyddssamordnare kommer att ge stöd till hemtjänstens verksamheter under hösten för att få igång ett systematiskt brandskyddsarbete i verksamheten.

Förebygga otillåten påverkan

Process och arbetssätt är kopplad till KF:s mål för verksamhetsområdet 3.6

Kontrollaktiviteter visar att arbetet med att utveckla ett material om otillåten påverkan som ska användas på APT har fortgått under perioden. Materialet ska presenteras på chefsforum så snart att det är klart.

Att arbeta för en öppen, jämställd och demokratisk stad

Process och arbetssätt är kopplad till KF:s mål för verksamhetsområdet 3 Kontrollaktiviteter visar att kontrollerade verksamheter inte dokumenterat sitt arbete med aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen. I samband med verksamhetsberättelsen ska en fördjupad uppföljning genomföras.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lisa Kinnari, Stadsdelsdirektör	2023-09-15